

SEANCE DU MERCREDI 15 JUILLET 1992  
VERGADERING VAN WOENSDAG 15 JULI 1992ASSEMBLEE  
PLENAIRE VERGADERING

## SOMMAIRE:

## CONGES:

Page 1495.

## COMMUNICATIONS:

Page 1495.

1. Cour d'arbitrage.
2. Cour des comptes.

## DECES D'UN ANCIEN SENATEUR:

Page 1496.

## PROJET DE LOI (Discussion):

Projet de loi sur la fonction de police.

Discussion générale. — *Orateurs*: MM. Quintelier, rapporteur, Wierinckx, de Donnée, Mme Verhoeven, MM. Mouton, Pinoie, Flagothier, Verreycken, Vandenhaute, Vandenberghe, Scharff, M. Tobbacq, ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique, p. 1496.

Discussion et vote d'articles, p. 1509.

A l'article 2: *Orateurs*: M. de Donnée, M. Tobbacq, ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique, p. 1509.

A l'article 21: *Orateurs*: M. Verreycken, M. Tobbacq, ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique, p. 1514.

A l'article 25: *Orateur*: M. Verreycken, p. 1515.

A l'article 28: *Orateurs*: M. Verreycken, M. Tobbacq, ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique, p. 1516.

A l'article 34: *Orateurs*: M. de Donnée, M. Tobbacq, ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique, p. 1519.

## INHOUDSOPGAVE:

## VERLOF:

Bladzijde 1495.

## MEDEDELINGEN:

Bladzijde 1495.

1. Arbitragehof.
2. Rekenhof.

## OVERLIJDEN VAN EEN OUD-SENATOR:

Bladzijde 1496.

## ONTWERP VAN WET (Beraadslaging):

Ontwerp van wet op het politieambt.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heren Quintelier, rapporteur, Wierinckx, de Donnée, mevrouw Verhoeven, de heren Mouton, Pinoie, Flagothier, Verreycken, Vandenhaute, Vandenberghe, Scharff, de heer Tobbacq, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken, blz. 1496.

Beraadslaging en stemming over artikelen, blz. 1509.

Bij artikel 2: *Sprekers*: de heer de Donnée, de heer Tobbacq, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken, blz. 1510.

Bij artikel 21: *Sprekers*: de heer Verreycken, de heer Tobbacq, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken, blz. 1514.

Bij artikel 25: *Spreker*: de heer Verreycken, blz. 1515.

Bij artikel 28: *Sprekers*: de heer Verreycken, de heer Tobbacq, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken, blz. 1516.

Bij artikel 34: *Sprekers*: de heer de Donnée, de heer Tobbacq, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken, blz. 1519.

A l'article 35: *Orateurs*: M. Verreycken, M. Tobbacq, ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique, p. 1520.

A l'article 47: *Orateurs*: M. Verreycken, M. Tobbacq, ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique, p. 1522.

A l'article 52: *Orateurs*: M. Verreycken, M. Tobbacq, ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique, p. 1524.

A l'article 53bis (nouveau): *Orateur*: M. de Donnée, p. 1525.

#### ORDRE DES TRAVAUX:

Page 1527.

#### INTERPELLATIONS (Discussion):

Interpellation de M. Tavernier au ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique sur « le droit des conseillers provinciaux de prendre connaissance de documents et d'interpeller ».

*Orateurs*: M. Tavernier, M. Tobbacq, ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique, p. 1527.

Interpellation de M. M. Maertens au Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur « la nouvelle situation en Israël ».

*Orateurs*: M. M. Maertens, M. Tobbacq, ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique, p. 1530.

#### PROPOSITIONS DE LOI (Dépôt):

Page 1532.

M. de Donnée. — Proposition de loi visant à insérer un article 53bis dans la loi sur la fonction de police.

MM. Lozie et Daras. — Proposition de loi réunissant certains arrondissements administratifs pour l'élection des représentants et des sénateurs.

Bij artikel 35: *Sprekers*: de heer Verreycken, de heer Tobbacq, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken, blz. 1520.

Bij artikel 47: *Sprekers*: de heer Verreycken, de heer Tobbacq, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken, blz. 1523.

Bij artikel 52: *Sprekers*: de heer Verreycken, de heer Tobbacq, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken, blz. 1524.

Bij artikel 53bis (nieuw): *Spreker*: de heer de Donnée, blz. 1525.

#### REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN:

Bladzijde 1527.

#### INTERPELLATIES (Beraadslaging):

Interpellatie van de heer Tavernier tot de minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken over « het inzage- en interpellatierecht van provincieraadsleden ».

*Sprekers*: de heer Tavernier, de heer Tobbacq, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken, blz. 1527.

Interpellatie van de heer M. Maertens tot de Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over « de nieuwe situatie in Israël ».

*Sprekers*: de heer M. Maertens, de heer Tobbacq, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken, blz. 1530.

#### VOORSTELLEN VAN WET (Indiening):

Bladzijde 1532.

De heer de Donnée. — Voorstel van wet houdende invoeging van een artikel 53bis in de wet op het politieambt.

De heren Lozie en Daras. — Voorstel van wet tot samenvoeging van bepaalde administratieve arrondissementen voor de verkiezing van de volksvertegenwoordigers en de senatoren.



PRESIDENCE DE M. SEEUWS, VICE-PRESIDENT  
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER SEEUWS, ONDERVOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.  
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 14 h 10 m.  
De vergadering wordt geopend om 14 h 10 m.

CONGES — VERLOF

Mme Van den Poel-Welkenhuysen, pour raison de santé; MM. Gevenois, Diegenant, à l'étranger, et Anthuenis, pour devoirs professionnels, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: mevrouw Van den Poel-Welkenhuysen, om gezondheidsredenen; de heren Gevenois, Diegenant, in het buitenland, en Anthuenis, wegens ambts-plichten.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

COMMUNICATIONS — MEDEDELINGEN

*Cour d'arbitrage — Arbitragehof*

**M. le Président.** — En application de l'article 113 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage, le greffier de la Cour d'arbitrage notifie au Président du Sénat:

1. L'arrêt n° 52/92 rendu le 9 juillet 1992 en cause du recours en annulation de l'article 18, alinéa 1<sup>er</sup>, 1<sup>o</sup>, de la loi du 28 décembre 1990 relative à diverses dispositions fiscales et non fiscales, introduit par la Société régionale d'investissement pour la Wallonie (numéro du rôle 296);

Met toepassing van artikel 113 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, geeft de griffier van het Arbitragehof kennis aan de Voorzitter van de Senaat van:

1. Het arrest nr. 52/92 uitgesproken op 9 juli 1992 in zake het beroep tot vernietiging van artikel 18, eerste lid, 1<sup>o</sup>, van de wet van 28 december 1990 betreffende verscheidene fiscale en niet-fiscale bepalingen, ingesteld door de «Société régionale d'investissement pour la Wallonie» (rolnummer 296);

2. L'arrêt n° 53/92 rendu le 9 juillet 1992 en cause du recours en annulation de l'article 215 de la loi du 29 décembre 1990 portant des dispositions sociales, introduit par les époux Beauvois-Viatour et consorts (numéro du rôle 297);

2. Het arrest nr. 53/92 uitgesproken op 9 juli 1992 in zake het beroep tot vernietiging van artikel 215 van de wet van 29 december 1990 houdende sociale bepalingen, ingesteld door de echtgenoten Beauvois-Viatour en medeverzoekers (rolnummer 297);

3. L'arrêt n° 54/92 rendu le 9 juillet 1992 en cause de la question préjudicielle posée par le Tribunal du travail de Bruxelles par jugement du 12 juillet 1991 en cause de J. Redant contre l'Office national des pensions (numéro du rôle 302);

3. Het arrest nr. 54/92 uitgesproken op 9 juli 1992 in zake de prejudiciële vraag gesteld door de Arbeidsrechtbank te Brussel bij vonnis van 12 juli 1991 in zake J. Redant tegen de Rijksdienst voor pensioenen (rolnummer 302);

4. L'arrêt n° 55/92 rendu le 9 juillet 1992 en cause des recours en annulation du décret de la Région flamande du 23 janvier 1991 relatif à la protection de l'environnement contre la pollution due aux engrais (numéros du rôle 303 à 323);

4. Het arrest nr. 55/92 uitgesproken op 9 juli 1992 in zake de beroepen tot vernietiging van het decreet van het Vlaamse Gewest van 23 januari 1991 inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen (rolnummers 303 tot 323);

5. L'arrêt n° 56/92 rendu le 9 juillet 1992 en cause du recours en annulation de l'article 8, alinéas 2 et 3, de la loi du 22 décembre 1986 relative aux intercommunales, introduit par l'Exécutif régional wallon (numéro du rôle 327).

5. Het arrest nr. 56/92 uitgesproken op 9 juli 1992 in zake het beroep tot vernietiging van artikel 8, tweede en derde lid, van de wet van 22 december 1986 betreffende de intercommunales, ingesteld door de Waalse Gewestexecutieve (rolnummer 327).

— Pris pour notification.

Voor kennisgeving aangenomen.

*Cour des comptes — Rekenhof*

**M. le Président.** — Par lettres du 9 juillet 1992, la Cour des comptes transmet:

Cinq exemplaires du rapport reflétant les constatations relatives au contrôle de gestion auquel ont été soumis les programmes 52/0 — Subsistance et 52/1 — Actions en faveur de la promotion sociale, morale et intellectuelle des travailleurs, du budget du ministère de l'Emploi et du Travail;

Bij brieven van 9 juli 1992 zendt het Rekenhof over:

Vijf exemplaren van het rapport dat de bevindingen weergeeft met betrekking tot de beheerscontrole op de programma's 52/0 — Bestaansmiddelen en 52/1 — Acties ten gunste van de sociale, morele en intellectuele promotie van de werknemers, opgenomen in de begroting van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid;

— Renvoi à la commission des Finances et à la commission des Affaires Sociales.

Verzonden naar de commissie voor de Financiën en naar de commissie voor de Sociale Zaken.

Cinq exemplaires du rapport reflétant les constatations relatives au contrôle de gestion auquel a été soumis le programme 57/1 — Surveillance de l'environnement (eau, air, bruit, odeur), du budget du ministère de la Santé publique et de l'Environnement.

Vijf exemplaren van het rapport dat de bevindingen weergeeft met betrekking tot de beheerscontrole op het programma 57/1 — Toezicht op het leefmilieu (water, lucht, geluid, geur), van de begroting van het ministerie van Volksgezondheid en Leefmilieu.

— Renvoi à la commission des Finances et à la commission de la Santé publique et de l'Environnement.

Verzonden naar de commissie voor de Financiën en naar de commissie voor de Volksgezondheid en het Leefmilieu.

#### DECES D'UN ANCIEN SÉNATEUR OVERLIJDEN VAN EEN OUD-SENATOR

**M. le Président.** — Le Sénat a appris avec un vif regret le décès de M. Albert Daulne, ancien sénateur provincial de Liège, ancien sénateur coopté et ancien sénateur de l'arrondissement de Verviers.

De Senaat heeft met groot leedwezen kennis gekregen van het overlijden van de heer Albert Daulne, gewezen provinciaal senator van Luik, gewezen gecoöpteerd senator en gewezen senator van het arrondissement Verviers.

Votre Président adresse les condoléances de l'assemblée à la famille de notre regretté ancien collègue.

Uw Voorzitter betuigt aan de familie van ons betreurd gewezen medelid het rouwbeklag van de vergadering.

#### ONTWERP VAN WET OP HET POLITIEAMBT

##### *Algemene beraadslaging en stemming over artikelen*

#### PROJET DE LOI SUR LA FONCTION DE POLICE

##### *Discussion générale et vote d'articles*

**De Voorzitter.** — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet op het politieambt.

Nous abordons l'examen du projet de loi sur la fonction de police.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

**De heer Quintelier,** rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, in zijn inleidende uiteenzetting in de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden heeft de minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken duidelijk verwezen naar de groeiende kritiek op de werking van de politiediensten tijdens het voorbije decennium. Vooral de samenwerking en coördinatie werd sterk op de korrel genomen.

De minister beklemtoonde dat hier in de eerste plaats de bevoegde bestuurlijke en gerechtelijke overheden dienden in te grijpen om het beleid van optreden van de verschillende politiediensten beter op elkaar af te stemmen.

Betere coördinatie in de hand werken werd beoogd door de omzendbrief O.O.P. 13. In uitvoering hiervan hebben zowat alle grote steden en vele gemeenten een samenwerkingsprotocol tussen rijkswacht en gemeentepolitie gesloten.

Het ontbreken van een zo noodzakelijk gecoördineerd planmatig politiebeleid kwam duidelijk tot uiting in het verslag van de parlementaire onderzoekscommissie over de bestrijding van het banditisme en het terrorisme. De vorige regering heeft hieruit de nodige conclusies getrokken en op 4 juni 1990 het zogenaamde Pinksterplan goedgekeurd.

Belangrijk in dit plan zijn ten eerste het scheppen van een wettelijk kader om de overlegstructuren tussen de bevoegde bestuurlijke en gerechtelijke overheden en de politiediensten mogelijk te

maken en ten tweede de plichten en bevoegdheden van de politieambtenaren van de verschillende politiediensten duidelijk en eenvormig vast te leggen.

Dit wetsontwerp dat in de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden in vier vergaderingen uitvoerig werd besproken en dat thans wordt voorgelegd, is het resultaat.

Uit de algemene toelichting van de minister onthouden we dat het voorliggend ontwerp drie fundamentele regels inhoudt, waaraan alle politiediensten zijn onderworpen.

Ten eerste, de politiediensten zijn uitvoeringsdiensten onder het gezag en de verantwoordelijkheid van door de wet aangewezen overheden.

Ten tweede, het gebruik van dwang is slechts toegelaten in de gevallen en onder de voorwaarden ingeschreven in de wet.

Ten derde, het naleven en het beschermen van de individuele rechten en vrijheden, alsmede de democratische ontwikkeling van de maatschappij dienen steeds een leidraad te zijn bij het optreden van politiediensten.

Uit de analyse van de zes hoofdstukken blijkt het volgende.

Ten eerste is dit ontwerp van wet zowel van toepassing op de algemene politiediensten, de rijkswacht, de gemeentepolitie en de gerechtelijke politie, als op de bijzondere politiediensten, de spoorwegpolitie, de zee- en luchtvaartpolitie.

De functie van de politiediensten wordt geregeld. Het toepassingsveld, de definities en begrippen geven een duidelijk beeld over het feit dat politie niet alleen gelijk staat met repressie, maar met eerbied voor vrijheden en het waarborgen van individuele rechten.

Ten tweede worden het gezag over de politiediensten en de leiding ervan in dit ontwerp, duidelijker dan in het verleden het geval was, opgenomen. Politiediensten kunnen hun beleid en methodes niet zelfstandig vastleggen. Binnen de beleidslijnen, vastgelegd door hun gezaghebbende overheid, kunnen zij op eigen initiatief maatregelen nemen en optreden.

Ten derde krijgt het delicate probleem over de coördinatie van het politiebeleid en van het beheer van de politiediensten een wettelijk kader, zowel voor de coördinatie van het politiebeleid op het nationale vlak, als voor het zogenaamde vijfhoeksoverleg op lokaal en provinciaal vlak. Een systematisch overleg op lokaal vlak tussen de burgemeester, het openbaar ministerie, de gemeentepolitie, de rijkswacht en de gerechtelijke politie is verplicht.

In hoofdstuk vier worden de opdrachten en bevoegdheden van de politiediensten voor het eerst op eenvormige wijze bij wet geregeld. Deze eenvormige regeling van opdrachten en bevoegdheden van de drie grote politiediensten is van het grootste belang voor een goede coördinatie en samenwerking. Er wordt eveneens bepaald welke middelen en onder welke voorwaarden deze middelen door de politiediensten mogen worden ingezet.

Een zeer belangrijk hoofdstuk wordt gewijd aan de burgerlijke aansprakelijkheid en de rechtshulp.

Iedereen is het ermee eens dat het ambt van politieman vandaag moeilijker, gevaarlijker en soms ondankbaarder is dan vroeger.

Het principe dat politiebeambten organen zijn van de Staat of van de gemeente en als dusdanig aansprakelijk zijn voor de daden die zij stellen, wordt vervangen door het principe dat politiebeambten optreden als ambtenaren van de Staat of van de gemeente. Wat hun burgerlijke aansprakelijkheid betreft, worden ze dus op gelijke voet geplaatst met werknemers die zijn onderworpen aan de wet op de arbeidsovereenkomsten.

De bepalingen inzake burgerlijke aansprakelijkheid en rechtshulp kunnen als volgt worden samengevat.

Ten eerste worden politiebeambten niet langer als organen van de Staat of van de gemeente beschouwd, maar wel als ambtenaren. Hun persoonlijke burgerlijke aansprakelijkheid wordt wettelijk beperkt tot de opzettelijke, de zware en de bij hen gewoonlijk voorkomende lichte fout.

Ten tweede wordt hun persoonlijke gehoudenheid tot betaling van de gerechtskosten, in geval van veroordeling wegens feiten gepleegd bij de uitvoering van hun functie, in dezelfde mate beperkt.

Ten derde hebben zij, behoudens de gevallen van opzettelijke of zware fout, recht op gratis rechtshulp van een advocaat, betaald door de overheid die hen tewerkstelt.

Tenslotte worden zij, steeds behoudens de gevallen van opzettelijke of zware fout, vergoed voor sommige gevallen van materiële schade die zij in hun functie hebben geleden en die niet op een andere manier kan worden vergoed.

In het laatste hoofdstuk worden de nodige wijzigingsbepalingen, opheffings- en slotbepalingen vastgelegd die toelaten de verschillende organieke wetten van de politiediensten in overeenstemming te brengen met de nieuwe bepalingen.

Tijdens de bespreking in de commissie duidelijk tot uiting dat dit wetsontwerp zeer belangrijk is en dat zowel de veiligheid van de burger als de goede werking van de politiediensten ermee gebaat zijn.

Er werden zowel positieve als negatieve opmerkingen gemaakt. Sommigen koesterden twijfel in verband met het evenwicht tussen de noodzakelijke coördinatie van de politiediensten enerzijds en de nefaste concentratie anderzijds, wanneer het principe van coördinatie in overdreven mate wordt toegepast.

Sommige leden betreuren dat er niet voldoende waarborgen zijn ter vrijwaring van de rechten van de burger. Zij verwijzen naar ambtenaren met politiebevoegdheid op wie deze wet niet van toepassing is zoals de ambtenaren van douane, accijnzen, sociale inspectie, volksgezondheid en stedenbouw. Hierover werden in de commissie en in openbare zitting trouwens amendementen ingediend.

Voor de minister betekent deze wet een streven naar een goede en gezonde coördinatie. Om die coördinatie tot stand te brengen moeten de noodzakelijke middelen en structuren ter beschikking staan. Dit wetsontwerp komt tegemoet aan deze eis.

Er moet niet alleen een evenwicht worden nagestreefd tussen de rechtshandhaving en de bescherming van de individuele rechten, er moet ook evenwicht bestaan in het optreden van de politie in zijn gecoördineerde vorm.

Wat het toepassingsgebied voor andere ambtenaren dan deze bedoeld in dit wetsontwerp betreft, moet worden vermeld dat het hier om een bewuste keuze gaat en dat dit wetsontwerp uitsluitend het politieambt regelt. Andere ambtenaren hebben wel inspectiebevoegdheid maar geen politiebevoegdheid in de zin van dit ontwerp.

Tijdens de artikelsgewijze bespreking werden uitvoerige debatten gewijd aan de dwangmiddelen die politiemensen kunnen gebruiken. Opnieuw werd gewezen op een mogelijke discriminatie tussen ambtenaren die vergelijkbare opdrachten vervullen. Hierover werd een amendement bij artikel 2 ingediend. Het werd uitvoerig besproken en met 11 stemmen tegen 3 bij 1 onthouding verworpen. Artikel 2 zelf werd met 12 stemmen tegen 3 aangenomen. Na ruime discussie over de artikelen 3 tot en met 9 werden deze na het aanhoren van de uiteenzetting van de minister eenparig aangenomen.

Het derde hoofdstuk over de coördinatie van het politiebeleid en van het beheer van de politiediensten, en meer bepaald artikel 10, hebben in de commissie tot uitvoerige debatten geleid. Dit artikel geeft de wettelijke grond voor de noodzakelijke coördinatie tussen de verschillende politiediensten. Een commissielid heeft een amendement ingediend dat echter na uitvoerige bespreking en na de verklaring van de minister door de auteur werd ingetrokken. De minister bracht ook duidelijkheid over de gezagsverhoudingen in de af te sluiten protocollen, de geldigheidsduur, de opzegmogelijkheden en de bekrachtiging van de protocolovereenkomsten. Voor meer details en verduidelijking verwijzen we naar het gedrukte verslag.

Tijdens de bespreking van het vierde hoofdstuk met als titel «De opdrachten van de politiediensten» werd veel aandacht besteed aan de vooropgestelde eenvormigheid in de verschillende politiediensten, de doorstroming van informatie, de vorm en de voorwaarden waaronder de opdrachten worden vervuld. Dit laatste gaf aanleiding tot uitgebreide discussies over veiligheidsfouilleren, gerechtelijke fouilleren en het doorzoeken van voertuigen. De commissiebespreking over artikel 31 heeft klaarheid gebracht aangaande het verschil tussen bestuurlijke en gerechte-

lijke aanhouding. Bij artikel 34 werd een amendement ingediend. Het werd uitvoerig besproken en verworpen. De bepalingen aangaande identiteitscontrole, de eraan gekoppelde noodzakelijke tijd, de soms noodzakelijke vrijheidsberoving en het daaraan verbonden register werden in de commissie door de meerderheid aanvaard.

Het vijfde hoofdstuk regelt de burgerlijke aansprakelijkheid wanneer politiemensen schade lijden of betrokken worden in een rechtsgeding. Zoals reeds gezegd, wordt ervan uitgegaan dat politiemensen optreden als aangestelden van de Staat of de gemeente. De bij dit hoofdstuk ingediende amendementen, die voor de openbare vergadering opnieuw werden ingediend, werden in de commissie verworpen.

Het laatste hoofdstuk bevat de normale wijzigings-, opheffings- en slotbepalingen. Ik vestig speciaal uw aandacht op het laatste artikel, namelijk artikel 61. In de commissie werd beslist tot het aanbrengen van een aantal taalcorrecties. De correctie in de tekst van artikel 61, tweede lid, vergt enige toelichting. Het gaat hierbij om een opheffingsbepaling waarin verwezen wordt naar de artikelen 222 tot 224 van de nieuwe gemeentewet. Dit werd vervangen door de verwijzing naar de artikelen 222, 223 en 224. Men moet er immers rekening mee houden dat het ontwerp van wet tot wijziging van de nieuwe gemeentewet, dat in de loop van de maand mei door de Senaat en enkele dagen geleden door de Kamer werd goedgekeurd, een artikel 223bis invoegt. Dit artikel zal in werking treden na de publikatie van de wet tot wijziging van de nieuwe gemeentewet in het *Belgisch Staatsblad*. Dit artikel heeft betrekking op een materie die volkomen vreemd is aan onderhavig wetsontwerp. Het is niet de bedoeling het op te heffen nog voor het goed en wel bestaat, wat wel zou gebeuren indien we de oorspronkelijke tekst van artikel 61, tweede lid, willen behouden. Een nieuwe redactie lost dit probleem op.

Het geheel van de tekst werd in de commissie aangenomen met 12 stemmen, bij 1 onthouding.

Mijnheer de minister, aansluitend bij dit verslag wou ik toch even uw aandacht vragen voor het behoud van het eigen karakter van de gemeentepolitie.

Door de vele samenwerkingsakkoorden en protocollen die in dit ontwerp de zo lang verwachte coördinatie tussen de verschillende politiediensten een wettelijke grond geven, zou het wel eens kunnen dat de eigenheid van de gemeentepolitie in de loop der jaren afzwakt. Aangezien het specifieke karakter van de gemeentepolitie en haar territoriumgebonden opdrachten moeten we er voor waken dat zowel in de opleiding als in de opdrachten de eigenheid wordt bewaard.

Laten wij niet vergeten dat de gemeentepolitie en in het bijzonder de wijkagent heel dicht bij de bevolking staan en hiervan niet mag vervreemden.

Mijnheer de minister, tot slot nog een suggestie ter overweging. Bij de rijkswacht werd duidelijk gesteld dat de personeelsleden niet aan politiek mogen doen en ook niet bij een politieke partij mogen aanleunen teneinde hun politieke neutraliteit te bewaren.

Zou het niet nuttig zijn dit verbod eveneens bij de andere politiekorpsen in te voeren?

Mag ik uw zienswijze hieromtrent vernemen, mijnheer de minister? (*Applaus.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Wierinckx.

**De heer Wierinckx.** — Mijnheer de Voorzitter, de openbare opinie wordt de jongste jaren geschokt door het toenemend hooliganisme, terrorisme, ontvoeringen, molestaties, rassensnellen, banditisme, kortom door een criminaliteit zonder voorgaande.

Ondertussen zal wel iedereen ervan overtuigd zijn dat het ambt van politiemans een gevaarlijk beroep geworden is, zeker in de steden, en hopelijk draagt het huidig ontwerp van wet ertoe bij om de moeilijke taak van politieambtenaar te revaloriseren en het beroep opnieuw aantrekkelijk te maken, vooral bij toekomstige kandidaten.

Het is inderdaad een absolute noodzaak dat de wetgever, in een snel wisselende maatschappij, waar de burger — en niet altijd ten onrechte — met een gevoel van onveiligheid moet leven, het kader schept voor een efficiënt politieapparaat.



Van oudsher is het politiewezen een maatschappelijk feit. De politiediensten hebben in de loop der jaren voor de samenleving primordiale taken uitgevoerd in vaak totaal verschillende omstandigheden. Ook de aard van de bevoegdheden varieerde van zuiver rechterlijke opdrachten tot organieke taken of vaak beide samen.

Generaal Beaurir omschreef reeds in 1979 de organisatie van de politie in een democratisch bestel als volgt: «In de eerste plaats moeten de politiediensten zo goed mogelijk geïntegreerd zijn in de gemeenschap waaruit zij ontstaan zijn en in de tweede plaats moeten zij de best mogelijke diensten inzake bescherming tegen wanorde en misdadigheid bieden. De organisatiepatronen moeten aan die twee elkaar aanvullende en onderling zeer afhankelijke voorwaarden voldoen.»

Wij verheugen er ons over dat het doel van dit ontwerp in die zin gaat en de bevoegdheden en verplichtingen van de politieambtenaren bij wet worden vastgelegd. Niemand zal ontkennen dat het overleg tussen de verschillende politiediensten eindelijk geregeld diende te worden. De vooropgestelde coördinatie is dan ook een welgekomen vernieuwing.

Enkele beschouwingen omtrent de taak van de burgemeester in dit nieuw concept.

Luidens artikel 172 van de nieuwe gemeentewet is de burgemeester het hoofd van de gemeentepolitie in de uitoefening van haar opdrachten van administratieve politie, namelijk het toezien op de naleving van de wetten en politieverordeningen, de handhaving van de openbare orde, de bescherming van de personen en de goederen, en de hulpverlening aan wie in gevaar verkeert. De decreten van 14 december 1789, van 16 en 24 augustus 1790 vertrouwen overigens de zorg voor de openbare orde en rust toe aan de gemeentelijke overheid en kennen haar het recht toe om initiatieven te nemen en de nodige maatregelen te treffen. De regering kan dan slechts subsidiair optreden. Een aantal bepalingen in het wetsontwerp knagen ongetwijfeld aan het principe van de gemeentelijke autonomie. Ik verwijs hierbij naar de artikelen 5 en 9 van onderhavig ontwerp.

De richtlijnen die de minister van Justitie kan uitvaardigen en de coördinatiebevoegdheden die aan de minister van Binnenlandse Zaken krachtens deze artikelen zijn toebedeeld, kunnen een rechtstreekse ingreep zijn op de organisatie van de gemeentepolitie.

Ook de Vereniging van Belgische steden en gemeenten uitte de vrees dat het departement van Binnenlandse Zaken zich in de toekomst steeds meer met de gemeentepolitie gaat inlaten en dat de bevoegdheden, die door de gemeentewet expliciet aan de burgemeester zijn toegewezen, worden uitgehold.

Wanneer de bevoegdheden van de burgemeester worden verminderd, betekent dit evenwel niet dat zijn ambt erdoor verlicht wordt. De burgemeester krijgt integendeel nieuwe formele taken toebedeeld, zodat zijn functie in een landelijke gemeente meer en meer een full-time opdracht geworden is.

Het bij artikel 10 geplande «vijfhoeksoverleg» tussen burgemeester, procureur des Konings en de hoofden van rijkswacht, gemeentepolitie en gerechtelijke politie, wordt niet in detail uitgewerkt. Wat kan de draagwijdte van het protocol zijn?

In dit overleg staat de burgemeester op gelijke voet met zijn ondergeschikte, de korpschef van de gemeentepolitie. Nochtans is de burgemeester wettelijk de enige verantwoordelijke, terwijl de korpschef als hoofd van de gemeentepolitie een uitvoeringsorgaan is, onderworpen aan degene die verantwoordelijk is, met name de burgemeester.

In paragraaf 3 wordt een koninklijk besluit in het vooruitzicht gesteld waarin de regels van het overleg, op voorstel van de ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie, zullen worden omschreven. De minister heeft verklaard dat er eenvormigheid moet zijn in de protocollen die bij de algemene rijkspolitie — Binnenlandse Zaken — zullen worden verzameld. Welke ook de positieve bedoelingen van dit alles zijn, dit lijkt eerder op een doelbewuste concentratie dan op een coördinatie.

Inzake het doorzoeken van voertuigen betreurt de Raad van State het in zijn advies dat er verschillende regels gestipuleerd worden wanneer deze handeling uitgevoerd wordt door een dienst van administratieve politie.

De tijdslimiet van één uur voor het doorzoeken van een voertuig is inderdaad te beperkt wanneer het gaat over vrachtwagens.

Het inwinnen van inlichtingen van persoonlijke aard is inherent aan de taken van bestuurlijke en gerechtelijke politie. De vraag kan worden gesteld of hier niet kan worden verwezen naar het ontwerp van wet tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Welke bestanden mogen worden opgenomen? Wat gebeurt er met de gegevens met betrekking tot religieuze, filosofische of politieke overtuiging, seksuele geaardheid en raciale afkomst?

In artikel 38 wordt bepaald in welke gevallen de politie gebruik mag maken van vuurwapens. Hopelijk kan de praktijk worden verzoend met de bedoelingen van dit ontwerp. Na het ongeval dat onlangs gebeurde in een Brusselse randgemeente, zou daarbij, wellicht in een later stadium, kunnen worden bepaald aan welke normen de vuurwapens van de politie moeten voldoen, vooral op gebied van de veiligheidstechniek.

De stakingen van de gemeentepolitie die wij de jongste jaren gezien hebben — ook al was dit om vaak gerechtvaardigde eisen kracht bij te zetten — worden door de bevolking als heel negatief ervaren. Inherent aan de functie van politieambtenaar zijn de paraatheid en de beschikbaarheid.

Deze stand-by-taak wordt merkkelijk uitgehold als een gedeelte van het korps zijn toevlucht neemt tot dit pressiemiddel. Daarentegen moet een politieambtenaar het volste recht hebben om zich vrijelijk aan te sluiten bij om het even welke vakbondsorganisatie die zijn belangen kan verdedigen.

Het ontwerp bevat ongetwijfeld een aantal positieve elementen zoals een poging tot betere coördinatie, een betere omschrijving van een aantal begrippen en een regeling met betrekking tot de burgerlijke aansprakelijkheid en de rechtshulp van en aan politieambtenaren. Hiermee zullen wij rekening houden wanneer het ontwerp ter stemming wordt gelegd. (Applaus.)

M. le Président. — La parole est à M. de Donnée.

M. de Donnée. — Monsieur le Président, je tiens à féliciter le rapporteur, M. Quintelier, pour l'excellent rapport qu'il nous a présenté, lequel était à la fois objectif et très circonstancié.

Le projet de loi sur la fonction de police que nous examinons aujourd'hui est extrêmement important, étant donné l'augmentation, ces dernières années, de diverses formes de criminalité, qu'elle soit urbaine ou qu'elle relève du grand banditisme international.

Je ne vais pas recommencer ici le débat que nous avons eu en commission et je m'attacherai à développer particulièrement trois aspects du projet de loi en question.

En premier lieu, il faut constater qu'un des points faibles du dispositif de police dans notre pays était jusqu'à présent l'insuffisance de coopération entre les trois grands services de police. Telle était d'ailleurs la conclusion essentielle de la commission d'enquête parlementaire sur la manière dont la lutte contre le banditisme et le terrorisme était organisée dans notre pays.

Cette commission avait également souligné la nécessité d'une politique coordonnée et planifiée en matière de police. Nous ne pouvons donc que nous réjouir du fait que ce projet crée, en son chapitre III, un cadre légal pour la coordination, au niveau national, de la politique en matière de police et de la gestion des services de police. L'instauration d'un cadre légal pour la concertation dite pentagonale aux niveaux communal et provincial est également un élément très positif.

Il est toutefois essentiel, monsieur le ministre, que les bourgmestres, qui sont les autorités politiques de la police communale, soient bien les principaux acteurs de cette concertation et les signataires des protocoles prévus à l'article 10, paragraphe 1<sup>er</sup>, du projet de loi. L'article 7 offre les garanties voulues à cet égard, pour autant, bien sûr, qu'il soit appliqué. C'est pour cette raison que nous avons renoncé à proposer un amendement précisant la responsabilité et le rôle des bourgmestres lors de la signature de protocoles consignants les engagements pris en concertation pentagonale.

Je me réjouis que des accords de coopération ou de concertation entre police communale, d'une part, et gendarmerie, d'autre part, ont déjà été signés dans plusieurs régions du pays, sans attendre l'adoption de la présente loi, et notamment à Bruxelles, où des problèmes particulièrement aigus se posaient en matière de coopération et de concertation interpolices. Il était donc souhaitable d'aller de l'avant sur le terrain sans attendre le vote de la loi.

Les différents accords qui furent signés à Bruxelles sont à mon sens excellents, qu'il s'agisse des accords police-gendarmerie, de l'accord sur la brigade intercommunale de surveillance du métro, de celui sur le dispatching central ou sur l'Ecole régionale et provinciale de police. J'espère qu'ils seront appliqués dans la pratique avec la même qualité que celle que l'on peut reconnaître à la rédaction des textes des accords en question.

J'ai, par contre, toujours certains doutes quant à l'efficacité de l'accord sur la coordination des polices communales en cas de troubles graves de l'ordre public à Bruxelles. Je reconnais volontiers qu'il constitue déjà un grand pas en avant et que les bourgmestres de la capitale ont fait œuvre utile en le signant. Il présente cependant certaines faiblesses et j'en distingue essentiellement trois.

En premier lieu, le Centre opérationnel de coordination et d'information, le COCI, et la réserve d'intervention intercommunale doivent être ressuscités chaque fois que des problèmes graves se présentent. Selon moi, il serait plus sage de prévoir un centre opérationnel permanent.

En deuxième lieu, il n'existe aucune unicité de commandement dans le cas de troubles affectant plusieurs communes. En effet, c'est le président des chefs de corps de police urbaine de la Région bruxelloise qui est chargé d'organiser et de diriger le COCI sous l'autorité des bourgmestres requérants. Il faut donc, à mon sens, trouver un système d'unicité de commandement.

En troisième lieu, la rotation du commandement avec celle des présidents des chefs de corps constitue également une faiblesse, dans la mesure où la permanence du commandement n'est pas assurée.

Je tenais à évoquer ces aspects, monsieur le ministre, car cette loi devrait vous donner les moyens, l'occasion, sinon le prétexte, de revoir, ou d'inciter les bourgmestres à revoir, cet accord — lequel constitue, je le répète, un grand pas en avant — de façon à le perfectionner et à remédier à ces faiblesses en créant un centre opérationnel de coordination et d'information permanente et en veillant à l'unicité et à la permanence du commandement. J'estime qu'en la matière, à l'occasion d'une révision qui me paraît utile, les bourgmestres devraient avoir la sagesse de confier ce commandement unique et permanent à la ville de Bruxelles, comme ils le prévoient dans toutes les autres conventions, par ailleurs excellentes.

Le deuxième thème que je voulais aborder concerne le chapitre IV qui détermine, pour la première fois de façon uniforme, les missions et compétences des services de police. Il s'agit là de dispositions importantes et utiles pour la bonne coopération et la coordination entre les services de police. Je me réjouis donc de la teneur de ce chapitre IV bien que j'émette des regrets quant aux articles 27 à 43 relatifs aux méthodes de police.

Ces articles, qui fixent les conditions et les cas dans lesquels la police peut procéder à la fouille de véhicules, de personnes, de bâtiments, et qui réglementent les contrôles d'identité, l'utilisation des armes et la récolte d'informations, ne s'appliquent qu'aux polices communales, à la police judiciaire, à la gendarmerie et aux polices dépendant du ministre des Communications. On a donc négligé de prévoir l'application de ces dispositions aux autres catégories de fonctionnaires ayant des compétences de police, notamment les douaniers. Il s'agit à mon avis d'une lacune importante de votre projet.

Certes, monsieur le ministre, l'adoption de notre amendement en cette matière aurait impliqué la révision d'un certain nombre de lois régissant la fonction des autres agents de l'Etat et aurait exigé la toilette de ces textes. Cependant, il eût été intéressant d'apporter de telles modifications car vous auriez pu alors nous présenter un chef-d'œuvre parfait plutôt qu'une œuvre, certes utile, mais incomplète sur ce point. Je déplore que vous n'en ayez pas eu le temps, la patience ou la persévérance!

Nous avons donc déposé un amendement à l'article 2, prévoyant que les articles 27 à 43 s'appliquent également aux fonctionnaires des douanes et accises, pour ne citer que la catégorie d'agents la plus susceptible de procéder à des devoirs comparables à ceux visés aux articles précités.

J'en arrive à présent, monsieur le ministre, au troisième thème; il soulève chez moi les préoccupations les plus fondamentales.

Le chapitre V organise la manière dont la responsabilité civile et l'assistance en justice seront réglées dans le cas où une action judiciaire est intentée contre des fonctionnaires de police quand ils subissent des dommages ou quand ils sont responsables de dommages à des tiers. Je suis entièrement d'accord avec le dispositif que vous avez prévu pour les personnes explicitement visées par le chapitre V. Il était grand temps de prendre une telle mesure.

Cependant, je ne vous suis plus lorsque vous prévoyez que les articles 47 à 53 concernent uniquement les fonctionnaires de police de la gendarmerie, de la police judiciaire près les parquets, de la police communale et, si je ne me trompe, les fonctionnaires de police des corps de police dépendant du ministre des Communications.

Or, vous le savez comme moi, monsieur le ministre, il existe d'autres fonctionnaires de l'Etat qui peuvent avoir, en vertu d'une disposition légale particulière, la qualité d'agent ou d'officier de police judiciaire. C'est le cas notamment de certains fonctionnaires des douanes et accises, de l'inspection sociale, de l'urbanisme, des Affaires économiques. Tous ces fonctionnaires ne sont pas visés par les dispositions du projet en question.

Ce projet établit donc ainsi une discrimination de traitement du point de vue de la responsabilité civile et de l'assistance judiciaire entre des agents de l'Etat qui peuvent être appelés à mener ensemble, avec les mêmes risques et au même moment, certaines opérations sur le terrain.

Dans son avis sur l'avant-projet de loi, le Conseil d'Etat avait d'ailleurs déjà souligné cette discrimination et vainement cherché des raisons objectives permettant de la justifier.

Ce projet, vu cette omission, pourrait avoir des conséquences très inéquitables. Prenons l'exemple, en matière de lutte contre la drogue et les trafiquants, d'opérations menées conjointement par les autorités judiciaires, les forces de gendarmerie et des douaniers ou « accisiens ». Il serait totalement injuste qu'un douanier qui aurait participé à une telle opération et aurait provoqué des dégâts à des tiers ou subi un dommage, soit ne supporte pas les mêmes conséquences en matière de responsabilité, soit ne jouisse pas de la même assistance en justice que ses collègues policiers ou gendarmes qui auraient participé à la même opération.

Dès lors, par simple mesure d'équité, mais aussi par souci du respect d'un minimum de règles juridiques concernant le traitement égal des citoyens par la loi, il serait bon d'étendre le champ d'application des articles 47 à 53 à tous les fonctionnaires d'Etat susceptibles de mener concrètement des opérations de police sur le terrain.

Dans cet esprit, nous avons préparé deux amendements. Tout d'abord, un amendement large, à titre principal, prévoyant l'extension des dispositions des articles 47 à 53 aux agents de l'Etat autres que ceux expressément visés à l'article 47, mais qui bénéficient également de la qualité d'agent ou d'officier de la police judiciaire, ainsi qu'à tous les agents de l'Etat qui participent directement à des opérations de police judiciaire ou de police administrative.

Comme je me rends compte que cet amendement est large et pourrait provoquer des problèmes dans d'autres législations, j'ai également préparé un amendement subsidiaire limitant l'extension des dispositions des articles 47 à 53 aux agents de l'Etat, autres que ceux expressément visés à l'article 47, qui participent directement à des opérations de police judiciaire ou de police administrative.

Monsieur le ministre, cet amendement subsidiaire me paraît de nature à réunir un consensus au sein de notre assemblée.

Je suis également conscient du souci que vous avez, comme tout ministre qui se respecte, d'éviter la navette entre la Chambre et le Sénat. Par conséquent, au cas où vous ne pourriez pas accepter — ce que je regretterais — ne fût-ce que mon amendement subsi-

diaire, j'ai préparé une proposition de loi que je soumettrai à la signature des représentants des différents groupes partageant mes préoccupations concernant l'équité à établir entre des gens qui participent ensemble sur le terrain, au même moment, à des opérations de nature à engager leur responsabilité ou à justifier, par la suite, une assistance en justice.

Monsieur le ministre, dans l'ensemble, je pense beaucoup de bien de votre projet de loi. Je regrette toutefois qu'il ne prévoit pas l'extension des articles 27 à 43 aux douaniers et « accisiens ». J'ai déposé dans ce sens un amendement que vous accepterez, je l'espère.

Ensuite, plus fondamentalement, je déplore que les articles 47 à 53 ne prévoient pas l'extension de dispositifs d'assistance en justice et de responsabilités aux autres agents de l'Etat amenés à exercer des missions de police judiciaire. J'espère cependant que vous accepterez mon amendement ou qu'un consensus se fera sur ma proposition de loi.

Enfin, la raison principale de notre hésitation à nous prononcer en faveur de ce projet de loi, celle pour laquelle nous nous abstenons donc, est le doute suscité chez nous quant à la volonté et à la capacité du gouvernement de vous donner les moyens humains et matériels dont vous avez grand besoin pour pouvoir traduire dans les faits les excellentes intentions dont ce projet est truffé. *(Applaudissements.)*

**De Voorzitter.** — Het woord is aan mevrouw Verhoeven.

**Mevrouw Verhoeven.** — Mijnheer de Voorzitter, ik heb niet de bedoeling lang uit te weiden over dit belangrijk wetsontwerp. Het is een instrument voor een beter veiligheidsbeleid en veiligheid is één van de grote zorgen van de burgers in België. Eén van de doelstellingen in het contract met de burger was trouwens een antwoord te bieden op de grote maatschappelijke uitdagingen waaronder de veiligheid van die burger als eerste werd genoemd.

Ik beperk mij tot enkele opmerkingen bij het hoofdstuk dat handelt over de vorm en de voorwaarde waaronder de opdrachten worden vervuld. Artikel 31 bepaalt dat een persoon die het voorwerp uitmaakt van een bestuurlijke aanhouding mag vragen een persoon waarin hij vertrouwen heeft te verwittigen. Dat lijkt een klein probleem te zijn maar het is een grote zorg voor degenen die ermee worden geconfronteerd. De tekst is erg vaag. Zelfs voor een persoon die is aangehouden, moet vragen vrij staan. Uit de formulering blijkt niet dat men enkel om gegronde redenen kan weigeren om een rechtmatig verzoek in te willigen. Dat zulke redenen voorhanden kunnen zijn zegt het gezond verstand, maar in elk ander geval moet het artikel positief worden geïnterpreteerd.

Artikel 34 handelt over de identiteitscontrole. Dat is een belangrijke materie omdat, zoals ook in de commissie voor de Justitie werd opgemerkt, het uitvoeren van identiteitscontroles een samenleving typeert. Identiteitscontroles zijn nodig, maar willekeurige controles zijn strijdig met de menselijke waardigheid. Er dient voor te worden gewaakt dat bij de plaats, de frequentie en de omstandigheden van de controles objectieve criteria worden gehanteerd.

In paragraaf 3 van artikel 34 wordt expliciet over « vreemdelingen » gesproken. Taalkundig is daar niets op aan te merken. Vreemdeling betekent buitenlander, iemand die geen Belg is. Bij de Grieken en de Romeinen gebruikte men daarvoor een ander woord. Nu nog, heeft die term een negatieve betekenis. Wij moeten ons daarover geen illusies maken. Over het algemeen bedoelt men met « vreemdelingen », buitenlanders uit niet-Europese landen. Heeft men het over buitenlanders uit de ons omringende landen, dan spreekt men niet over vreemdelingen, maar vermeldt men gewoon hun nationaliteit. Naar de geest van het artikel wordt dit onderscheid zeker niet gemaakt, dat wil ik graag geloven, maar de koele letter komt toch wat bevreemdend over.

In de informatieronde bij de betrokkenen, die de minister in de commissie heeft aangekondigd, moet evenzeer de nadruk worden gelegd op de geest van de wet.

Het eerste artikel maakt duidelijk dat de politie niet louter repressief optreedt en legt de nadruk op haar bijdrage tot de eerbiediging van de individuele rechten en vrijheden. In de omgang

met mensen is de geest belangrijker dan de letter van de wet. Politieambtenaren, zoals iedereen trouwens, moeten daarvan overtuigd zijn. Dit is slechts mogelijk indien zij zelf door de overheid en de publieke opinie gewaardeerd en bevestigd worden in hun moeilijke taak en hun verantwoordelijkheid.

Mijnheer de Voorzitter, ik hoop dat het wetsontwerp dat wij momenteel bespreken daartoe een belangrijke bijdrage kan leveren. *(Applaus.)*

**M. le Président.** — La parole est à M. Mouton.

**M. Mouton.** — Monsieur le Président, le projet de loi sur la fonction de police marque une étape importante dans la recherche d'une meilleure coopération entre les différents services de police du royaume. Ceux-ci se verront désormais regroupés sous un cadre légal, unique et uniforme pour ce qui concerne la définition de leurs missions ainsi que les conditions d'exercice de celles-ci.

Il me paraît utile de revenir quelques instants sur les origines du présent projet de loi. La déclaration gouvernementale du 10 mai 1988 stipulait déjà que « dans le respect de l'autonomie communale, la collaboration et la coordination entre les différents services de police devront être améliorées. On examinera également la possibilité d'instaurer un code de conduite uniforme pour toutes les autorités de police ».

A la suite des constatations et conclusions reprises dans le rapport de la commission d'enquête de la Chambre sur le banditisme et le terrorisme, le gouvernement a confirmé et développé ses intentions dans sa déclaration du 5 juin 1990 sur la sécurité du citoyen.

Cette dernière précisait, en page 7 : « La politique de police doit s'exercer conformément aux principes de base de notre Etat de droit démocratique, à savoir, d'une part, le principe de la séparation des pouvoirs en vertu duquel la responsabilité de la fonction de police est scindée selon la ligne de séparation entre la police administrative et judiciaire et, d'autre part, le principe de l'autonomie communale. Dans le total respect de ces principes, il convient d'harmoniser la politique de police administrative et la politique criminelle en concertation réciproque. En outre, cette concertation devra permettre de mieux répartir les missions entre les services de police et de régler d'éventuels conflits. »

Je tenais à citer ces deux extraits des négociations du gouvernement. Non seulement ils résument bien la teneur du projet de loi sur la fonction de police, mais, surtout, ils expriment en toute clarté ce qui me semble être les principes essentiels dans le cadre desquels sa mise en œuvre par les ministres de l'Intérieur et de la Justice devra résolument s'inscrire.

Le premier de ces principes est le respect de l'autonomie communale, auquel il faut désormais ajouter, en vertu de l'article 9, le respect des prérogatives de toutes les autres autorités compétentes. Sur ce dernier point, je pense particulièrement à la forme d'autorité que les Régions exercent aussi désormais, par le biais de la tutelle, sur les polices communales.

Le second principe est celui, plus classique mais non moins essentiel, du respect de la séparation des pouvoirs, et particulièrement la distinction entre l'exercice de la police administrative et celui de la police judiciaire.

Nos institutions étant ce qu'elles sont et nos services de police dépendant d'autorités diverses — chacune, à juste titre, jalouse de ses prérogatives —, il convenait de trouver un équilibre entre, d'une part, la nécessité indiscutable d'assurer une meilleure coordination entre les autorités et services de police et, d'autre part, le non moins nécessaire respect des prérogatives de chacun.

Qui dit meilleure coordination, dit souvent concentration de compétences dans les mains d'un nombre aussi réduit que possible d'autorités. Une telle formule n'est cependant pas applicable dans notre pays.

Le ministre de l'Intérieur, pour ce qui concerne la police administrative, et le ministre de la Justice, pour ce qui concerne la police judiciaire, ont un rôle essentiel à jouer dans la coordination de la politique générale en matière de police. Ils ont également une fonction à assumer afin d'aider les autres autorités compétentes à mieux coordonner certains aspects de la gestion des services de police.



Néanmoins, il est important de souligner que l'accord du Parlement sur le projet de loi sur la fonction de police ne signifiera pas que celui-ci a donné carte blanche au gouvernement pour concentrer dans les mains des ministres de l'Intérieur et de la Justice toutes les décisions relatives à l'organisation, au fonctionnement, et même à l'exercice des missions de tous les services de police.

De même, l'établissement d'un cadre légal unique et uniforme pour toutes les autorités de police ne signifie pas que nous considérons cela comme une étape vers la constitution future d'une police nationale unique.

La coordination et la concentration qui en découlent trouvent leurs limites dans le nécessaire respect des principes que j'ai rappelés plus haut. Dès lors, s'il fallait les qualifier de manière plus précise, peut-être conviendrait-il de parler de « coordination réciproque » et de « concentration minimale ».

Sur ce plan, je tiens d'ailleurs à remercier tout particulièrement le ministre de l'Intérieur qui, en commission, n'a pas épargné ses efforts afin de nous rassurer sur ses intentions ainsi que sur celles du gouvernement.

Notre commission a pris bonne note de vos déclarations, monsieur le ministre. Elles sont d'autant plus importantes que, ces dernières années, je tiens à le rappeler, nous avons — sans peut-être nous en rendre vraiment compte — considérablement élargi l'éventail des responsabilités et moyens du ministère de l'Intérieur en matière de police et de sécurité.

Loi sur les entreprises de gardiennage, loi organisant la profession de détective, démilitarisation de la gendarmerie, accord d'application de la Convention de Schengen, plan national d'urgence nucléaire, renforcement de la police générale du royaume, loi sur la fonction de police... sont autant d'étapes déjà acquises vers la création d'un ministère de l'Intérieur auquel aucune fonction de sécurité, tant publique que privée, tant interne qu'extérieure, n'échappera désormais!

Si ce bilan, provisoire, montre à quel point le ministre Tobback a été actif durant son mandat, qui n'est d'ailleurs pas terminé, il nous permet d'apprécier aussi l'éventail des compétences et des responsabilités qui seront laissées à ses successeurs...

Il était donc prudent que nous nous assurions que ceux-ci en useront toujours, comme le ministre Tobback l'a fait jusqu'ici, dans un esprit de coopération et de respect réciproque, et non avec des velléités de concentration abusive.

Je voudrais conclure en disant que je ne pense toutefois pas que le débat soit clos sur ce point de l'avenir de nos services de police.

Le gouvernement vient d'annoncer, le 19 juin, un ensemble de mesures sur la sécurité des citoyens. Parmi celles-ci, vous permettrez au municipaliste que je suis d'en relever trois, sur lesquelles je me pose un certain nombre de questions. Peut-être le ministre pourrait-il profiter de la discussion de ce jour pour nous éclairer brièvement sur ses intentions?

Tout d'abord, conformément à l'accord de gouvernement, le ministre de l'Intérieur devrait prochainement présenter un arrêté royal fixant des obligations minimales de sécurité pour les communes, en termes de contribution policière et d'organisation de services d'aide policière urgente.

Ensuite, dès cette année, le gouvernement a promis de conclure avec certaines villes des contrats de sécurité destinés à aider ces dernières à mettre en œuvre des mesures positives de lutte contre la criminalité urbaine.

Enfin, le ministre de l'Intérieur entend prochainement formuler un certain nombre de propositions en vue de la revalorisation et de l'harmonisation du statut des policiers communaux.

Ces mesures et propositions sont de nature à affecter directement nos communes. J'entends, par ailleurs, dire que les Régions doivent être associées à leur préparation.

Pourriez-vous, monsieur le ministre, nous dire où vous en êtes dans l'examen de ces dossiers? Quel calendrier avez-vous prévu? Prévoyez-vous d'informer le Parlement sur vos intentions et sur le suivi de votre politique en la matière?

Je pense que nous devrions, par ailleurs, et au-delà des réponses qui seront certainement apportées tout à l'heure par le ministre de l'Intérieur, pouvoir consacrer à ces sujets, en temps utile, une séance de notre commission. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Pinoie.

De heer Pinoie. — Mijnheer de Voorzitter, zoals de vorige sprekers wens ik de rapporteur te feliciteren met zijn puik en objectief verslag. Dit ontwerp op het politieambt wordt één van de pijlers van ons vernieuwd politiebeleid. Naast de demilitarisering van de rijkswacht en de versterking van de gemeentepolitie zullen wij ook dank zij deze nieuwe wet een meer rationeel en modern politiebeleid kunnen voeren. Ook de recent ingevoerde parlementaire controleorganen voor de politie behoren tot deze belangrijke hervorming. Typisch voor al deze vernieuwingen is het streven naar een geïntegreerd politiebeleid, wat een hoofdbekommernis moet zijn.

Met deze tekst die al tijdens de vorige legislatuur werd onderzocht, zijn we niet over één nacht ijs gegaan. Ik verwijs in dit verband graag naar het uitstekend werk van de commissies voor de Binnenlandse Zaken van Kamer en Senaat. De besprekingen waren steeds constructief en werden op een open manier gevoerd en alle politieke fracties droegen bij tot het eindresultaat. Ook de minister die nu al een viertal jaren voor het departement van Binnenlandse Zaken bevoegd is, weet het parlementair werk naar waarde te schatten. De dynamiek die kenmerkend was voor de behandeling van dit ontwerp was geen overbodige luxe.

De jongste jaren was er zowel vanwege de overheid als vanwege de burger kritiek op de werking van de politiediensten. Deze had te maken met onduidelijkheid over de gezagsverhoudingen tussen de overheid en de politiediensten en met bevoegdheidsverwarring tussen politiediensten onderling en bij de individuele politiemann.

Dit ontwerp is eigenlijk het gevolg van de regeringsverklaringen van 5 juni 1990, het zogenaamde Pinksterplan, dat ook nog tot andere initiatieven leidde. Ik denk aan de inspanningen tot herwaardering van de gemeentepolitie, aan de demilitarisering van de rijkswacht, aan de omzendbrief aangaande de coördinatie tussen gemeentepolitie en rijkswacht in de uitoefening van de bestuurlijke politietaken, aan het aanwenden van bijzondere procedés en aan het recent in de Ministerraad voorgelegde veiligheidsplan voor de burger, allemaal inspanningen dus om de negatieve kritiek op te vangen.

Hoewel dit ontwerp elementen bevat die vernieuwend zijn voor de werking van de politiediensten, ligt het toch in de lijn van de traditie van onze staatsinstellingen. Het principe van de gemeentelijke autonomie met de daaruitvloeiende subsidiariteitsregeling voor de verdeling van de bevoegdheden tussen de administratieve overheden onderling en het principe van de scheiding der machten die ook tot uiting komt in de interactie van bestuurlijke en gerechtelijke politie, worden in dit ontwerp gerespecteerd. Men kan dus zeker niet veralgemenend zeggen dat de specificiteit van de politieoverheden of van de politiediensten verloren gaat of dreigt te gaan.

Het ontwerp wil niet de verschillende overheden gelijkaardige en evenwaardige bevoegdheden over de politiediensten toekennen of alle activiteiten van deze diensten gelijkgeschakelen om zo tot een simpele tweedelig politieoverheid-politiedienst te komen. Elke politiedienst in ons land heeft zijn eigen roeping en het gezag van elke politieoverheid zijn eigen specificiteit en verantwoordelijkheid. Dit ontwerp laat zeker niet toe dat de ene of de andere overheid zijn verantwoordelijkheid ontvlucht. Daar waar mogelijk worden procedures integendeel vereenvoudigd en geharmoniseerd. Het is immers precies dat gebrek aan harmonisatie dat ten grondslag ligt van de reeds vermelde kritieken, die meestal verband houden met een gebrek aan coördinatie.

Dit ontwerp van wet heeft ook een aantal sterke punten. In de eerste plaats worden een aantal evenwichten geëerbiedigd. Het belangrijkste is het verzoenen van de belangen van de maatschappij, enerzijds en van het individu, anderzijds. Het optreden van de

politiediensten en de werking van de rechtsmacht dienen in een democratische maatschappij steeds te worden afgewogen tegenover de nood aan een fundamentele eerbiediging van de rechten en de vrijheden van de mens, overeenkomstig het Europees Verdrag van de rechten van de mens. Dit wordt gewaarborgd door de verantwoordelijkheid voor de werking van de politiediensten in de handen van de bestuurlijke en gerechtelijke overheden te leggen, door op een principiële en ondubbelzinnige manier het referentiekader voor de finaliteit van de werking van de politiediensten vast te leggen en door in een aantal domeinen van de uitoefening van hun functie de bevoegdheden en verplichtingen van de politiediensten precies te omschrijven.

Dit ontwerp van wet legt voor het eerst op duidelijke wijze de gezagsstructuur voor de politie vast, waarbij de uitvoerende instanties steeds onder democratisch gezag van een overheid staan. Voor de gerechtelijke opdrachten is dat de minister van Justitie. In samenspraak met de parketten en de andere betrokken instanties en onder controle van het Parlement, kan de minister aldus algemene richtlijnen geven en een efficiënt beleid voor het bestrijden van de criminaliteit voeren.

Het ontwerp tot wijziging van de nieuwe gemeentewet voerde reeds een belangrijke aanpassing in voor het politiebeleid van de burgemeester. Een nieuw artikel geeft de gemeenteraad immers een informatierecht over het politiebeleid van de burgemeester, waardoor ook hier het democratisch toezicht wordt gegarandeerd. De burgemeesters zullen verder ook richtlijnen kunnen geven.

Het huidige ontwerp bepaalt ook duidelijk welke overheid verantwoordelijk is voor het optreden van de rijkswacht.

De opdrachten die de politiediensten moeten uitvoeren, worden omschreven, zodat ze heel precies kunnen bepalen wat er van hen wordt verwacht. In het verleden was er al te vaak een vermenigving met andere taken van administratieve of sociale aard, die geen echte politietaken zijn.

Hoe deze opdrachten moeten worden uitgevoerd wordt eveneens vastgelegd, wat zowel voor de politieagenten zelf als voor de burgers zeer belangrijk is. De politie werkt in eerste instantie voor de burger en het is dan ook onontbeerlijk dat hierbij de mensenrechten worden gerespecteerd, zowel voor de slachtoffers van een misdrijf, als voor de personen die van ordeverstoring of een andere misdrijf worden verdacht.

Het ontwerp zal een belangrijke richtlijn zijn voor de politiepraktijk. Het vertrouwen van de burger in de politie zal zeker toenemen door het uitschakelen van willekeur bij maatregelen voor identiteitscontroles, administratieve aanhoudingen of fouilleringen, die nergens bij wet waren geregeld. Dit leidde tot onzekerheid en gaf in het verleden soms aanleiding tot misbruiken zoals overdrijven en onnutige identiteitscontroles die tot wrevel leidden bij bepaalde groepen. Een regeling en limitering van de documentatie die door de politiediensten mag worden bijgehouden is belangrijk, vooral in het licht van de toenemende informatisering, de komende privacywet en van de evoluties inzake internationale politie.

Een tweede evenwicht werd bereikt door enerzijds de bestuurlijke en gerechtelijke politie tegelijkertijd te beschouwen als twee gescheiden en essentiële componenten van de rechtsorde, met elk hun eigen finaliteit, doch anderzijds ook door ze in de mate van het mogelijke, hierbij steunend op het principe van de scheiding der machten, met elkaar in interactie te stellen. De concretisering van dit proces dient te worden teruggevonden in het zogenaamde vijfhoeksoverleg.

Een derde vorm van evenwicht bestaat omdat van de politieambtenaar een aantal garanties worden geëist voor het eerbiedigen van de individuele rechten en vrijheden, doch omdat tegelijkertijd ook voor hemzelf een betere rechtszekerheid wordt bereikt.

Volgens de door de regering reeds op 19 mei 1989 voor de rijkswacht uitgewerkte regeling, wordt de rijkswachter in de uitoefening van zijn functie niet meer beschouwd als een orgaan, doch als een aangestelde, met beperking van zijn aansprakelijkheid overeenkomstig de wet op de arbeidsovereenkomsten. Dank zij het hoofdstuk V van dit voorstel wordt die regeling uitgebreid tot de andere politieambtenaren.

Deze aansprakelijkheidsbeperking is overigens geen primeur. De wet van 30 augustus 1988 houdende wijziging van de wet van 3 november 1967 betreffende het loodsen van zeevaartuigen, heeft de persoonlijke burgerlijke aansprakelijkheid van loodsen, die ook staatsorganen zijn, beperkt tot hun opzettelijke en zware fout, in dat laatste geval zelfs tot vijfhonderdduizend frank per schadeverwekkende gebeurtenis. Tegelijkertijd worden instrumenten ontworpen die het terugbetalen van de proceskosten, het verlenen van rechtshulp en het vergoeden van zaakschade ten voordele van de politieambtenaar in bepaalde gevallen toelaten.

Een tweede troef is het ruime toepassingsveld van dit wetsontwerp. De belangrijke actoren van het politiebestel komen hierbij aan bod: de overheden van bestuurlijke en gerechtelijke politie en de bijzonderste politiediensten.

Tenslotte is de vereenvoudiging van het geheel van wettelijke teksten die verband houden met de politiediensten in ons land lovenswaardig. De artikelen die wij terugvinden in de respectievelijke organieke wetten op de politiediensten en die, hoewel hun constructie niet dezelfde was, toch dezelfde draagwijdte hadden, werden uit hun organieke wet gelicht en op een eenvormige en gestructureerde wijze ondergebracht in dit wetsontwerp. Het is trouwens belangrijk dat het hier niet uitsluitend gaat om een filosofisch geheel van beschikkingen, doch om een tekst waarin zowel theorie als politiepraktijk elkaar ontmoeten.

Tot besluit zou ik durven zeggen dat dit wetsontwerp niet alleen een antwoord is van de overheid op een aantal gebreken in de politiewerking, doch ook dat het instrumenten bevat die in de toekomst een brug kunnen vormen naar een modern en efficiënt politiebestel. Om dit laatste doel te bereiken zal het nochtans noodzakelijk zijn om bij alle partijen die van ver of van dichtbij betrokken zijn bij het politieambt een mentaliteitswijziging tot stand te brengen, waarin de wil tot samenwerking het haalt op de wil om naast elkaar te werken en waarin ieder zijn verantwoordelijkheid ten volle opneemt.

Zoals ik in mijn inleiding zegde hebben alle politieke fracties bijgedragen tot dit ontwerp van wet. In de commissie werden 58 artikelen van de 61 eenparig aangenomen. Dit bewijst mede dat dit wetsontwerp degelijk, belangrijk en noodzakelijk is, wat trouwens door alle fracties in de commissie werd beaamd. De SP-fractie zal dit ontwerp goedkeuren. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Flagothier.

M. Flagothier. — Monsieur le Président, le passé a prouvé qu'il était nécessaire et urgent de renforcer la sécurité des citoyens et d'assurer la sauvegarde de l'ordre démocratique. Des mesures législatives ont été adoptées par le Parlement pour favoriser la collaboration et la coordination des services de police. Déjà des protocoles de collaboration sont conclus et les acteurs de cette collaboration doivent tout faire pour qu'elle soit fructueuse.

Le projet de loi sur la fonction de police est un maillon important des dispositions qui ont été adoptées depuis la décision du gouvernement du 4 juin 1990.

La fonction de police est institutionnelle. Elle garantit la protection et la régulation de l'ordre social en permettant l'exercice des droits fondamentaux, en prévenant et en corrigeant les dérèglements à cet ordre.

Dès lors, toutes les dispositions du projet sont importantes. Elles définissent enfin clairement les missions des corps de police et reprennent, en les précisant, des textes que l'on retrouvait de manière disparate dans des lois et arrêtés.

L'exemple doit venir d'en haut et il faut souligner que la concertation est prévue entre les ministères concernés: la Justice, l'Intérieur et les Communications. Au niveau local, la concertation sera pentagonale entre le bourgmestre, le ministère public, la police communale, la gendarmerie et la police judiciaire.

Contrairement à certaines affirmations, l'autonomie communale est respectée et il n'y a aucune volonté cachée ou apparente de supprimer la police communale ou la gendarmerie pour créer un quelconque service national de police. L'utilité de la gendarmerie comme corps de police à compétence nationale générale n'est plus à démontrer, pas plus d'ailleurs que celle d'une police communale proche des citoyens et placée sous les ordres de mandataires élus démocratiquement par leurs concitoyens.



Les bourgmestres seront heureux de l'obligation, faite au ministre de la Justice, de les informer des directives générales qu'il donne à la police si elles ont une influence directe sur l'organisation de la police communale. A vrai dire, il devra procéder à cette information dans tous les cas, car je ne vois pas de situation où de telles directives n'auraient aucune influence sur l'organisation de la police communale.

Le projet — ce n'est pas un des aspects les moins importants — règle aussi le problème délicat de la responsabilité civile des fonctionnaires de police. C'est un choix que certains pourront critiquer puisque les fonctionnaires de police bénéficieront ainsi d'un régime différent de celui des autres fonctionnaires. Leur situation et le caractère de leurs missions justifient cette différence de régime. Il faudra néanmoins être prudent avant de les décharger de telles responsabilités lorsqu'ils ont commis une faute délibérée.

Lors des travaux qui ont eu lieu en commission, le problème de l'affiliation des membres de la police communale à un syndicat « traditionnel » a été soulevé par comparaison à ce qui est permis à la gendarmerie. Comme le rapporteur l'a fait remarquer, il subsiste aussi un problème quant à l'affiliation à un parti politique des policiers communaux, surtout en ce qui concerne leurs activités politiques. C'est ainsi qu'un policier de telle commune peut être conseiller communal dans telle autre commune. Il serait hautement souhaitable que ce ne soit plus permis.

En terminant cette brève intervention, je voudrais féliciter le rapporteur et le secrétaire de la commission pour le travail accompli, tant dans la rédaction du rapport que dans la mise au point des textes.

Le groupe PSC votera ce bon projet. (*Applaudissements.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Verreycken.

**De heer Verreycken.** — Mijnheer de Voorzitter, dit wetsontwerp kan niet worden losgekoppeld van alle andere politieorganiserende wetten, voortvloeiend uit het Pinksterplan van 5 juni 1990, zoals de wet op de werking van de gemeentepolitie, die door de Senaat op 14 mei van dit jaar werd goedgekeurd.

Ik uitte toen bedenkingen bij de aanwerving van hulpagenten van vreemde afkomst, maar die werden weggewuifd door de minister. Nu blijkt uit kranteverlagen dat hulpagenten van vreemde afkomst zich via persverklaringen beklagen over de politietaken die hen worden toevertrouwd. Zij moeten « zelfs » boetes uitschrijven! Zij achten het beneden hun waardigheid om de verbaliserende taken te vervullen die iedere politieambtenaar worden opgelegd, en zouden liever verheven zijn boven de oude Belgen om als nieuwe Belgen een voorkeursregime te krijgen dat van hen enkel onderhandelaars zou maken, met uitsluiting van de andere opdrachten.

Mijn opmerkingen bij de vorige wet werden dus bewaarheid. Veel vlugger dan voorzien. De werkelijkheid weersprak de wegwuivende woorden van de minister. Dezelfde minister zal nu ook dit wetsontwerp verdedigen. Hij is niet zomaar een minister, maar een superminister die bevoegdheden opeist over de spoorwegpolitie, de zeevaartpolitie, de luchtvaartpolitie, de staatsveiligheid, de gerechtelijke politie, de rijkswacht en de gemeentepolitie, niet enkel om de noodzakelijke samenspraak te organiseren of op te leggen. Neen, de oversten van de staatsveiligheid, het rijkswachtcommando, de gerechtelijke overheden en de burgemeesters worden allen uit de weg geduwd want hier komt de sterke Staat! Waar in alle voormalige socialistische wanstaten het staatsdirigisme, de al te sterke invloed van één persoon, wordt afgezworen, wordt hier een nieuwe superministerie gecreëerd met een departementshoofd dat zelfs de collega van Landsverdediging kan opzijduwen door via rijkswachtondergeschikten een beroep te doen op het leger. Dit wordt aangetoond in artikel 59 van het ontwerp.

Deze zogenaamd « hoge vergadering » mag enkel legitimeren wat de superminister uitbroedde. In het regeringspersbericht worden de zaken die wij nog moeten goedkeuren immers aangekondigd als reeds voorbereid. De koninklijke besluiten liggen reeds klaar, wetend dat de senatoren de ministeriële oekazen moeten slikken als demonstratie van horigheid. In het kader van het

nog niet goedgekeurde wetsontwerp werd reeds een Pentagon-imiterend vijfhoeksberaad gehouden. Op 15 juni werd reeds een protocol afgesloten tussen Brusselse verantwoordelijken en dat protocol werd door de minister voorgesteld als een resultaat van het vijfhoeksberaad dat wij nu bespreken.

Kan iemand me vertellen waartoe deze bespreking dient, wanneer niet enkel besluiten klaarliggen, doch wanneer zelfs reeds besluiten worden uitgevoerd alvorens over de wet is gestemd, zelfs nog vóór de wet in openbare vergadering werd besproken? Het is kras dat de Senaat op deze manier opzij wordt geschoven.

Het zal niemand verbazen dat deze onderdanigheid, deze horigheid niet van toepassing is op het Vlaams Blok. Wij kregen de electorale opdracht om luidop te zeggen wat de burger denkt en niet om stiltejes de reeds door een minister genomen beslissingen goed te keuren. Door het indienen van amendementen trachten wij reeds sommige zaken uit dit wetsontwerp recht te zetten.

Wij dienden weliswaar geen amendementen in bij artikel 39. Dit neemt echter niet weg dat ik hierbij toch wel enige bedenkingen wil formuleren. Dit artikel bevestigt immers de intentie van de minister om steekkaarten bij te houden van zogenaamd subversieve groeperingen. Het misbruik van deze mogelijkheid werd reeds duidelijk omdat selectiviteit, voortvloeiend uit zijn persoonlijke politieke denkrichting, mee in de appreciatie van subversiviteit wordt betrokken. Ook het Vlaams Blok, een politieke partij die zich op democratische wijze aan verkiezingen onderwerpt, komt immers voor op die lijst en zijn democratisch verkozenen mandatarissen worden geficheerd door de minister.

Het is dezelfde minister die, tijdens een TV-debat met een Vlaams Blok-mandataris, verwees, expliciet verwees, naar informatie over zijn gesprekspartner die op steekkaarten te zijner beschikking stond. Hierdoor wordt de laatste paragraaf van artikel 39 een lachertje: « Deze inlichtingen kunnen slechts medegedeeld worden aan de overheden (...) die deze voor de uitoefening van hun opdrachten nodig hebben. » Tenzij de minister een TV-debat als een overheidsopdracht beschouwt, waarbij hij mag pronken met vertrouwelijke informatie, lijkt deze zin mij volkomen verkeerd geïnterpreteerd te zijn door de minister. Dit artikel is dus duidelijk aan een nieuwe redactie toe, waarbij men mogelijkheid inbouwt om een minister terug te fluiten bij misbruik van informatie.

Verklaren dat overleg tussen beleidsverantwoordelijken en politiediensten een noodzaak is, komt neer op het intrappen van open deuren. Het is een overleg waar wij het uiteraard honderd procent mee eens zijn, een overleg dat ook benadrukt wordt in de toelichting bij het wetsontwerp. Hetzelfde overleg moet echter ook worden gehanteerd bij het opmaken van nieuwe wetten.

Wanneer over de hoofden van de betrokkenen heen directieven worden uitgevaardigd, kan dit alleen zorgen voor demotiverende frustraties. Het is tenslotte duidelijk dat enkel echte veldwerkers de juiste informatie kunnen verschaffen die een optimale regelgeving kunnen onderbouwen. Een eerlijk overleg zal ook nieuwe wetten en reglementen aanvaardbaar maken.

Ik vernam dan ook graag van de minister of hij de verschillende betrokken personeelsorganisaties raadpleegde. Niet enkel de politiek benoemde oversten, liefst dan nog enkel degenen die tot de eigen zuil behoren, maar ook de afgevaardigden van de mensen op wie de wet betrekking zal hebben.

De minister weet dat ik geen vakbondsfanaat ben, om het zacht uit te drukken. Een gesprek is echter nooit weg, en kan, zonder verplichtingen op te leggen, informatie verschaffen over de reële noden van de betrokkenen. En indien echte informatie van beneden naar boven doorstroomt, wordt een meer op de noden geënte regelgeving verwezenlijkt. Ik vraag mij echt af of een dergelijk overleg met de personeelsorganisaties — en niet enkel met de « gekleurde » personeelsorganisaties — heeft plaatsgehad.

Mijnheer de Voorzitter, ik besluit met de bemoeizucht, de eeuwige vinger in de pap, de verzamelwoede van een superminister af te wijzen. Coördinatie en samenwerking, uitwisseling van informatie tussen de verschillende politiediensten zijn noodzakelijk. Deze noodzaak mag niet worden misbruikt om de bevoegdheden, de verantwoordelijkheden van burgemeesters en andere politieoverheden uit te hollen.

Het wetsontwerp, dat een gedeeltelijke invulling van het Pinksterplan is, geeft geen blijk van geestverlichtende vurige tongen, doch wel van staatsdirigistische bedilzucht, waartegen het Vlaams Blok zich altijd zal verzetten. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Vandenhautte.

M. Vandenhautte. — Monsieur le Président, je commencerai par féliciter notre collègue, M. Quintelier, pour l'excellent rapport-synthèse qu'il a réalisé à la suite de nos travaux en commission.

Ce projet de loi est à replacer dans le cadre du plan de Pentecôte adopté par le gouvernement précédent et qui prévoyait quatre axes en matière de police et de sécurité du citoyen, à savoir: le projet de loi relatif aux statuts du personnel du cadre actif de la gendarmerie; le projet de loi attribuant la qualité d'officier de police judiciaire à certains membres de la police communale, voté en séance publique; le projet de loi relatif à la fonction de police, déjà voté à la Chambre et, enfin, le projet de loi réglant le fonctionnement de la sûreté de l'Etat, dont le texte n'a pas encore été déposé par le gouvernement.

Vous avez, monsieur le ministre, soumis, il y a près d'un mois, au Conseil des ministres, qui en a approuvé les lignes directrices, une note portant sur la sécurité du citoyen et intitulée «Police et sécurité».

Vos services s'appliquent donc maintenant, très certainement, à élaborer un projet d'arrêté royal qui fixera les obligations communales minimales à respecter en matière de sécurité. Nous aurons certainement l'occasion de vous faire part de nos appréciations sur cet aspect important du dossier.

J'en viens au projet que nous examinons ce jour, c'est-à-dire, la fonction de police. Mon collègue, M. de Donnée, s'étant déjà largement exprimé sur ce projet, je me limiterai à vous faire part de quelques réserves déjà exprimées au cours de nos travaux en commission.

Même si je ne désire pas remettre en cause le principe d'efficacité qui doit résulter d'une politique harmonisée en matière de police, puisqu'en tant que bourgmestre et homme de terrain, je ne puis être que favorable à la volonté que vous exprimez de tout mettre en œuvre pour atteindre l'optimum en matière de protection du citoyen, je me permettrai cependant, et une nouvelle fois, de nous mettre tous en garde contre le regroupement excessif des pouvoirs de police.

Je dois, en effet, relever la très nette tendance émanant de l'ensemble du projet et qui consiste à calquer une police communale sur une gendarmerie démilitarisée. Comme je l'ai dit en commission, nous assisterions alors à une «phagocytose» des services de police, qui perdraient leur spécificité originaires et nécessaires.

Dois-je rappeler ici l'indispensable maintien d'une politique de police bien intégrée à la sécurité des quartiers? Le principe de l'ilotier n'a-t-il pas prouvé, là où il est réellement d'application, son efficacité sur le terrain? Ignorer ou mésestimer cette réalité serait vraiment regrettable.

De l'examen de votre projet, je retiens que, dans le deuxième chapitre, vous faites une fois encore allusion à «la Force publique» pour laquelle vous n'avez jamais vraiment précisé s'il s'agit d'un simple concept ou, plus structurellement, d'un véritable ensemble organique. Il est vrai qu'en commission vous m'avez répondu que cette appellation était désormais introduite dans le langage courant. Cela, je vous le concède, mais votre réponse ne précise en rien ce que cette notion recouvre.

Votre projet stipule de façon plus nette qu'auparavant — car je veux être objectif — qu'en toutes circonstances, les services de police exercent leur mission et agissent sous l'égide des autorités compétentes. Et les dispositions de ce chapitre contiennent une double précision: la dépendance de tout service de police de l'autorité compétente et la responsabilité de celle-ci, censée donner les directives.

Mais à la lecture des articles contenus dans le chapitre III et qui sont censés, quant à eux, présenter la structure générale de la coordination, telle que vous l'avez envisagée, il est indiscutable qu'il subsiste un certain flou, qui ne fait que renforcer mon scepticisme initial.

En effet, la distinction entre coordination et regroupement n'apparaît pas de façon claire, puisque la seule garantie que nous possédons de la non-concentration, réside dans les modalités arrêtées a posteriori par l'exécutif, telles que définies par l'article 10.

En commission, vous avez largement expliqué votre position quant à la difficulté d'instaurer une bonne coordination des services sans l'inévitable «concentration». N'est-ce pas malheureusement une brèche ouverte aux excès toujours préjudiciables? C'est, entre autres, pour cette raison que le groupe libéral de la Chambre avait déposé des amendements et que M. de Donnée et moi-même en avons introduit en commission de l'Intérieur. Certains de ceux-ci seront repris en séance publique car ils semblent pertinents et utiles à l'amélioration de ce projet.

De plus, la plupart d'entre eux confirment l'attention soutenue que nous devons porter sur une partie du projet, celle qui correspond à la coordination, qui reste mal définie par le texte tant à l'échelon de la hiérarchie qu'en ce qui concerne la responsabilité pour la gendarmerie. Nous verrons se profiler, nous le craignons, par ce biais, nombre de dysfonctionnements.

Comment voulez-vous que nous n'émotions pas une certaine réserve par rapport au projet de loi qui nous est soumis quand mon sentiment, précédemment évoqué, est encore renforcé par la disparition tutélaire du ministre de la Défense sur la gendarmerie, d'une part, mais aussi par vos demandes successives d'obtenir le contrôle de la police des étrangers et de la Sûreté de l'Etat, d'autre part?

En ce qui concerne le quatrième chapitre, qui détermine de manière uniforme les missions et compétences des services de police, il a fait l'objet d'un amendement, que nous avons introduit en commission, tendant à disjoindre du reste du projet les articles 26 à 43.

Cet amendement répondait en effet à une logique évidente puisqu'il permettrait de garantir une plus grande sécurité juridique du citoyen, de lui faire connaître ses droits et ses obligations à l'égard de toute intervention de police en rendant les méthodes de police uniformément applicables à tous les fonctionnaires ayant de telles compétences.

Mon collègue M. de Donnée et moi-même l'avons dit en commission, toute une série d'agents de l'Etat ayant les compétences de police judiciaire, tels que les agents des douanes, des accises, de l'inspection sociale, de l'urbanisme, des Affaires économiques, de la Santé publique, etc., sont tout bonnement oubliés.

Pourquoi créer une véritable discrimination dans les méthodes de police en fonction des catégories d'agents concernés? Cette manière de procéder va, à tout le moins, à l'encontre de la simple logique.

Je terminerai ici mon intervention puisque mon collègue M. de Donnée a parlé, dans le détail, du dernier chapitre concernant les problèmes de responsabilité civile et d'assistance en justice dans le cas où une action judiciaire est intentée contre des fonctionnaires de police.

Ce projet présente incontestablement des aspects très positifs, monsieur le ministre. Nous avons maintenu certains amendements en séance publique — et nous allons d'ailleurs bientôt les examiner — car ils nous paraissent indispensables pour renforcer les qualités de ce projet. Cependant, comme l'a dit mon collègue M. de Donnée, si nous n'obtenions pas satisfaction sur leur recevabilité, le PRL ne voterait pas contre ce projet qui, à certains égards, fait avancer les choses dans le bon sens, mais il s'abstient.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vandenberghe.

De heer Vandenberghe. — Mijnheer de Voorzitter, ik sluit mij aan bij de vorige sprekers die hulde hebben gebracht, enerzijds aan de rapporteur, de heer Quintelier, en anderzijds aan de kwaliteiten van het ontwerp.

Ik wil het in mijn uiteenzetting vooral hebben over de nieuwe regeling die wordt voorgesteld in het wetsontwerp, meer bepaald in de artikelen 47 en volgende over de burgerlijke aansprakelijkheid van de politieambtenaren.

De artikelen 47 en volgende wijzigen ingrijpend de gemeenschappelijke aansprakelijkheidsregeling van de politieambtenaren zoals die tot op heden rechtskracht heeft.

Inderdaad, de gemeenschappelijke regeling lezen wij vandaag, onverkort sedert 1804, in de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek. Volgens deze artikelen zijn de politieambtenaren, als organen van publieke rechtspersonen, persoonlijk aansprakelijk voor iedere fout tegenover derden.

Deze vaste regeling, die twee eeuwen oud is, kwam tot stand omdat de rechtspersonen van publiek recht zich onderscheiden van de private rechtspersonen door hun opdracht. Zij voeren immers taken uit van algemeen belang en beschikken daartoe over bijzondere prerogatieven.

De overheid moet als rechtspersoon, *persona mystica et fictiva*, vanzelfsprekend een beroep doen op personen om haar taak uit te voeren.

Het eerste orgaan is de minister. Hij heeft het grote voordeel over immuniteit te beschikken. Artikel 90 van de Grondwet is tot op heden niet uitgevoerd; ik herinner hierbij aan de discussies over het Heizeldrama.

Mijnheer de minister, met dit ontwerp — en dat is de reden van mijn betoog — wil u twee belangrijke wijzigingen aanbrengen aan de sedert twee eeuwen bestaande opvattingen: ten eerste, wie is orgaan? Ten tweede, welke zijn de gevolgen van deze hoedanigheid voor de persoonlijke aansprakelijkheid en voor de aansprakelijkheid van de overheid?

Het Hof van cassatie heeft herhaaldelijk gesteld dat de organen zijn: deze die een deel van het staatsgezag dragen, zij die een zekere imperiumbevoegdheid hebben. Voor de politieagent of voor de politieambtenaar kon er nooit twijfel over bestaan dat hij als een orgaan dient te worden beschouwd.

Wat zijn nu de gevolgen van het feit dat de juristen een dergelijke kwalificatie hanteren ten aanzien van de politieambtenaren? Het gevolg is dat de overheid maar in een zeer beperkte mate aansprakelijk is voor het optreden van de politieambtenaar, met name wanneer het orgaan binnen zijn functie blijft, geen misbruik van zijn functie maakt. Telkens wanneer het orgaan — zij het formeel — buiten zijn opdracht treedt, is het persoonlijk aansprakelijk en niet de overheid, dit in tegenstelling met de aansprakelijkheid van artikel 1384, derde lid, van het Burgerlijk Wetboek: de aansprakelijkheid van de aansteller voor de aangestelde.

Wanneer iemand een andere persoon gebruikt voor het uitvoeren van een bepaalde taak, dan is volgens dat artikel zelfs bij misbruik van functie of bij een occasioneel of indirect verband de aansteller aansprakelijk.

Alle organen, niet alleen de politieambtenaren, zijn becommerd om het onderscheid dat wordt gemaakt tussen de toepassing van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek op de organen en de toepassing van artikel 1384, derde lid, van het Burgerlijk Wetboek, wanneer het gaat over aansteller en aangestelde. Dit onderscheid is niet theoretisch. Wanneer hij onder artikel 1382 valt, is de betrokkene immers enkel persoonlijk aansprakelijk. Wanneer hij onder artikel 1384, derde lid, valt, is de aansteller, de werkgever om het in moderne taal te zeggen, eveneens aansprakelijk.

De eerste belangrijke innovatie van het ontwerp bestaat erin dat u in artikel 47 van het ontwerp de orgaantheorie verlaat, mijnheer de minister. De politieambtenaar wordt tot aangestelde «gedegradéerd». Ik bedoel dat niet pejoratief. De politieambtenaar of de rijkswachter was vroeger het type orgaan. Artikel 47 past nu echter de aansprakelijkheid van de aansteller toe op de politieambtenaar. De Staat, de gemeente, de provincie of het Gewest zullen in een aantal gevallen door het ontwerp aansprakelijk worden gesteld, daar waar de rechtspraak tot vandaag oordeelt dat zij niet aansprakelijk zijn. De overheid zal dan moeten beslissen of zij de regresvordering zal uitoefenen op de betrokken politieambtenaar. Vandaag oefent de overheid die vordering bijna nooit uit.

Een tweede belangrijke wijziging is dat de politieambtenaar, die van orgaan aangestelde wordt, hoewel hij onder het statutaire model valt, toch het voordeel toegekend krijgt van artikel 18 van de wet op de arbeidsovereenkomsten, dat de aansprakelijkheid beperkt. U herneemt dat artikel 18 in artikel 48 van het ontwerp,

waarin staat dat de politieambtenaren enkel persoonlijk aansprakelijk zijn wanneer zij een opzettelijk, een zware of een lichte fout die bij hen gewoonlijk voorkomt, begaan. Er is dus in het ontwerp een dubbele beweging. Eerst worden de politieambtenaren aangestelden en daarna wordt op hen inzake persoonlijke aansprakelijkheid de wet op de arbeidsovereenkomsten toegepast.

Wij hebben over deze zaak vluchtig gediscussieerd in de commissie, mijnheer de minister. U hebt op mijn vragen ter zake trouwens een antwoord gegeven dat de aandacht verdient. Mijn bedenkingen zijn geen reden om het ontwerp af te wijzen. Verschillende collega's hebben er echter terecht de aandacht op gevestigd dat deze regeling een aantal problemen in rechte kan stellen. Dit is onder meer het geval wanneer men de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet hier in beschouwing neemt.

Het ontwerp roept een specifieke aansprakelijkheidsregeling in het leven voor de politieambtenaren en de in de wet gelijkgestelden. Een aantal andere personen blijven echter organen en blijven op grond van artikel 1382 een ruime en belangrijke aansprakelijkheid dragen. U verantwoordt dit door te zeggen dat men rekening moet houden met de moeilijke omstandigheden waarin de politieambtenaren vandaag hun opdrachten uitoefenen. Ik heb daar alle begrip voor. In de tijd dat mijn partij de absolute meerderheid had en dat de begijnen een sociale controle uitoefenden op het gedrag van anderen, was er inderdaad minder criminaliteit.

#### *De heer Swaelen treedt als voorzitter op*

Vandaag is de samenleving veel cynischer geworden.

**De heer Tobback**, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken. — Als jongeling dacht ik dat dit de verdienste van uw partij was. Dit is een hele revelatie.

**De heer Vandenberghe**. — Dit is een sociologische vaststelling, mijnheer de minister.

**De heer Tobback**, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken. — Nochtans is het dertig jaar geleden dat er in Leuven nog begijnen waren.

**De heer Vandenberghe**. — In de jaren zestig waren er nog enkele.

**De heer Tobback**, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken. — Ja, maar de laatsten hebben wij eerder bewaakt — ik was toen lid van de COO — dan dat zij ons bewaakten.

**De heer Vandenberghe**. — Mijnheer de minister, tijdens de bespreking van de begroting heb ik gezegd dat de uitdagingen waarvoor politie en rijkswacht vandaag geplaatst zijn, aanzienlijker zijn en dat de korpsen veel minder op de loyaliteit van de burger kunnen rekenen. U zegt dat de politieambtenaren bepaalde risico's moeten nemen en dat daarom hun statuut van aansprakelijkheid moet worden «verzacht». Sta me toe het zo uit te drukken.

Is dit een argument dat enkel geldt voor de personen die u bedoelt in artikel 47? Geneesheren van het OCMW-ziekenhuis bijvoorbeeld hebben een statutaire rechtstoestand en zijn «organen» in de zin van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek. Ze worden geconfronteerd met plotse uitdagingen. Ik denk aan drugproblemen of aan een geneesheer die 's nachts wordt opgeroepen bij een auto-ongeval op de autoweg en onmiddellijk moet reageren. Het probleem van diagnose van die geneesheer is van dezelfde aard als de onmiddellijke reactie van een politieagent die moet oordelen of hij gebruik maakt van zijn vuurwapen.

Dit zijn enkele voorbeelden. Ik wil er geen polemiek over aangaan.

**De heer Tobback**, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken. — Mijnheer de Voorzitter, ik zal later in mijn repliek hierop terugkomen, maar wat de heer Vandenberghe zegt, is zo belangrijk dat ik er graag even onmiddellijk op reageer.



Er is enerzijds de discussie *de jure* waarin de heer Vandenberghe kan gelijk hebben en er is anderzijds de discussie *de facto* waarop ik me veroorloof de klemtoon te leggen.

Mijnheer Vandenberghe, wat u zegt met betrekking tot de geneesheer in het OCMW-ziekenhuis, is juist. Als de uitoefening van de geneeskunde het onderwerp wordt van geregelde gedingen voor de rechtbanken, dan ontstaan Amerikaanse toestanden. De uitoefening van de geneeskunde wordt dan zo goed als onmogelijk en een aantal betrokkenen willen dit beroep dan niet meer uitoefenen.

Wij kennen dit probleem gelukkig nog niet *de facto* in de geneeskunde. Wij kennen dit probleem echter al wel in de uitoefening van de politiefunctie, wat de uitoefening van de politiefunctie onmogelijk dreigt te maken.

Er is dus vooral een probleem *de facto*, ook al erken ik dat er ook een probleem *de jure* kan bestaan.

**De heer Vandenberghe.** — Mijnheer de minister, het onderscheid tussen een benadering *de jure* en *de facto* is volgens mij enigszins artificieel bij de burgerlijke aansprakelijkheid. Als er één juridische regel is waarin het recht en het feit zich volkomen samenvoegen, is dit bij het beoordelen van de al dan niet rechtmatigheid van een handeling omdat bij de beoordeling de concrete omstandigheden van die handeling van essentieel belang zijn. Een bepaalde gedraging herhaalt zich nooit. Een rechter en een jurist beoordelen een politieagent die per vergissing iemand heeft neergeschoten achteraf in alle rust. De rechter en de advocaten hebben maanden of jaren de tijd genomen om het dossier te bestuderen en tot een conclusie te komen. De politieagent moet echter in een enkele seconde oordelen of hij zijn revolver trekt en schiet.

Ik vind die aldus geschetste tegenstelling niet relevant omdat de rechter bij het beoordelen van de al dan niet rechtmatigheid van de handeling van die politieagent, met dit specifiek aspect rekening moet houden.

De concrete omstandigheden waarin de betrokkene zich bevindt, zijn essentieel om uit te maken of hij rechtmatig of onrechtmatig heeft gehandeld. Ik herhaal mijn voorbeeld van de geneesheer die 's nachts bij een slachtoffer wordt geroepen op een autoweg, zonder verlichting, onmiddellijk een diagnose moet stellen en bepalen op welke wijze het slachtoffer moet worden behandeld. Die geneesheer bevindt zich in dezelfde situatie als de politieagent die met plotse criminaliteit wordt geconfronteerd. Daarover kunnen wij lang discussiëren.

Ik vraag alleen of er wel voldoende objectieve redenen aanwezig zijn voor het nemen van een dergelijke ingrijpende maatregel van wijziging van het gemeenrechtelijk statuut bij aansprakelijkheid van de organen beperkt tot de politieambtenaar. Sommigen ervaren als onrechtvaardig dat er in de privé-sector een systeem bestaat waar de aangestelde maar zelden persoonlijk aansprakelijk wordt gesteld en dat er in de overheidssector met een grotere uitdaging er een veel grotere persoonlijke aansprakelijkheid bestaat.

Dit is geen reden om tegen een ontwerp te stemmen, maar het is wel een punt dat ongetwijfeld verdere aandacht verdient, zoals door vorige sprekers werd onderstreept.

Trouwens, een bepaald deel van de rechtspraak en de rechtsleer heeft uw argumentatie dat er anders een volledige demotivatatie is van het personeel, jaren gehanteerd. Mag ik evenwel opmerken dat zowel Mast als Cambier zeggen dat het toepassen van de orgaantheorie op de ambtenaren, alle ambtenaren demotiveert? Zij plooiën zich terug in een louter passief gedrag omdat er bij elk initiatief achteraf wordt gezegd dat zij onrechtmatig hebben gehandeld. Het is een aspect dat verder moet worden bekeken.

Mijnheer de minister, ik wil nog even uw aandacht vestigen op het artikel 49 in verband met de dading dat luidt: «De rechtsvordering die tegen een politieambtenaar wordt ingesteld door de Staat of de gemeente op grond van artikel 48 is pas ontvankelijk indien zij wordt voorafgegaan door een aanbod tot dading aan de verweerder. Dit aanbod tot dading gaat uit van de overheid aangewezen door de Koning (...). De in het eerste lid bedoelde overheid kan beslissen dat de schade slechts gedeeltelijk moet worden vergoed.

Artikel 24 van de Grondwet zegt dat er geen voorafgaand verlof nodig is om vervolgingen in te stellen tegen openbare ambtenaren wegens daden van hun bestuur, behoudens wat ten opzichte van de ministers is bepaald.

Een eerste vraag: is de regeling voorgesteld in artikel 49 conform artikel 24 van de Grondwet in die zin dat het regres van de Staat tegen politieambtenaren, voor zover zij persoonlijk aansprakelijk zijn, aan een bijkomende formaliteit is onderworpen, namelijk een voorstel van dading?

Een tweede vraag: is de laatste alinea van paragraaf 1 van artikel 49, «De in het eerste lid bedoelde overheid kan beslissen dat de schade slechts gedeeltelijk moet worden vergoed», in overeenstemming met artikel 92 van de Grondwet dat bepaalt dat geschillen over burgerlijke rechten bij uitsluiting behoren tot de bevoegdheid van de rechtbanken? Stelt de regeling die in artikel 49 is opgenomen betreffende de dading en alle gevolgen van dien geen probleem indien u een regresvordering wenst uit te oefenen tegenover andere ambtenaren die niet bedoeld worden in het ontwerp? Ik heb geen principieel bezwaar tegen de inhoudelijke oplossing als zodanig, maar moet de basisproblematiek zoals geformuleerd in de artikelen 47 en 48 niet nader worden bekeken en kunnen wij hierover een overtuigend antwoord krijgen?

Mijnheer de minister, bij de bespreking van dit ontwerp in de commissie hebt u het onderscheid gemaakt tussen juridische argumenten en feitelijke argumenten, tussen eminente juristen en eminente politici waartoe u zich rekent. Het is dan ook de vraag wat het beste is: een jurist verdwaald in de politiek of een politicus verdwaald in het recht. (*Applaus.*)

**M. le Président.** — La parole est à M. Scharff.

**M. Scharff.** — Monsieur le Président, je voudrais tout d'abord remercier les membres de la commission qui m'ont permis d'aborder mes premiers travaux parlementaires avec un réel intérêt. Merci également à M. le ministre qui se montre persuasif dans la défense de ses convictions, aux membres de la commission qui ont fait preuve de vigilance et d'intelligence ainsi qu'à mes deux voisins, MM. Cardoen et Flagothier, deux sénateurs d'heureuse compagnie.

Concernant le projet de loi qui nous occupe, je lisais dans un hebdomadaire français de cette semaine: «Il n'y a plus d'Etat. Comme aux pires temps de notre histoire, il est difficile de se rendre de Picardie en Provence. Le tissu national est déchiré. Le tissu social aussi. De tous côtés surgissent des revendications des groupes sociaux et des corporations. Après les infirmières, les chauffeurs de taxi; après les chauffeurs de taxi, les médecins; après les médecins, les paysans; après les paysans, les routiers... La sécurité est la préoccupation majeure des citoyens: elle n'est plus assurée par une force publique désarmée et démoralisée.»

Bien sûr, l'auteur parlait de son pays, la France. Mais le nôtre connaît des situations identiques et la préoccupation majeure des Belges est également la sécurité. Aussi, je me réjouis du vote de ce projet de loi sur la fonction de police. En effet, son objectif premier est de réformer les services de police en vue d'assurer et de renforcer la sécurité des citoyens. Sans nul doute — et c'est une affaire de technicien —, le projet de loi crée le cadre légal pour les structures de police et fixe de manière claire les obligations et compétences des différents services de police. Mais n'oublions pas l'objectif fondamental. Comme le ministre l'a très bien souligné dans l'introduction de son exposé, trois axes fondamentaux soutiennent le projet, et ce dans l'esprit du respect et de la sécurité du citoyen.

Premier axe: il faut assurer le respect et la protection des droits et libertés individuels, ainsi que le développement de la société démocratique. Deuxième axe: le recours à la contrainte légale pour les services de police ne pourra s'effectuer que dans les cas et les conditions prévus par les représentants des citoyens. Troisième axe, les services de police — point important et nouveau — sont toujours des organes d'exécution sous la responsabilité des autorités que les représentants des citoyens ont désignées par la loi.

Aussi, ce projet me paraît l'expression adéquate de la force publique au service des citoyens et, par conséquent, il mérite notre approbation. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Tobback.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken. — Mijnheer de Voorzitter, in de eerste plaats wil ik de rapporteur, de heer Quintelier, bedanken voor zijn degelijk verslag en voor de goodwill en de snelheid waarmee hij dit heeft tot stand gebracht. De rapporteur, de secretaris van de commissie en de diensten van de Senaat hebben duidelijk ook bijzonder aandacht gehad voor een goed taalgebruik.

Ik wil kort ingaan op een aantal problemen die door verschillende sprekers in de discussie zijn gebracht, echter niet zonder vooraf het geheel van het probleem te situeren. Eigenlijk staan wij vandaag in de Senaat met deze bespreking van de wet op het politieambt, en morgen in de Kamer, met de bespreking in slotzitting van het tuchtstatuut van de rijkswacht, voor de afronding van het Pinksterplan van 5 juni 1990. Op die datum hebben wij een totaalbenadering van een problematiek voorgesteld en een aantal maatregelen en initiatieven die de regering zou nemen, aangekondigd. In een periode van twee jaar, wanneer Kamer en Senaat hierover binnen enkele dagen zullen hebben gestemd, zullen wij dit geheel volledig hebben afgerond.

Deze techniek heeft volgens mij uitstekend gewerkt, ook ten aanzien van het Parlement. Wij hebben daarmee een duidelijk totaalplan gevolgd en dat in zijn verschillende onderdelen ook kunnen waarmaken. Ik breng hiervoor ten andere hulde aan het Parlement, ook aan de partijen van de oppositie.

Ook onder deze regering zullen wij deze techniek verder blijven volgen. Voor mijn sector gaat het dan over de oriëntatienota over het veiligheidsbeleid, waarop de heer Mouton reeds heeft gealludeerd, de nota over het vreemdelingenbeleid, de oriëntatienota over de ambtenarenzaken en over een nota inzake bestuurlijke vernieuwing houdende elementen als openbaarheid van bestuur, hervorming van het administratief contentieux en dergelijke. Deze laatste moet door de regering nog worden besproken en goedgekeurd.

Ik steek niet onder stoelen of banken dat ik mij vandaag, bij de discussie over het laatste — evenwel niet het minst belangrijke — onderdeel van het Pinksterplan, bijzonder tevreden voel.

Het is niet onbelangrijk daarbij te kunnen aanstippen dat in een zo belangrijke problematiek zoals de organisatie van onze politiediensten een zeer ruime consensus kon worden gevonden, zowel bij meerderheid als oppositie, in de twee Kamers. Een groot deel, om niet te zeggen alle projecten werden ofwel met instemming ofwel met onthouding van de oppositie en alleszins met een gering aantal tegenstemmen, goedgekeurd. Ik denk aan het ontwerp betreffende de privé-detectives, het ontwerp inzake privé-bewakingsondernemingen, aan de kleine politiewet, aan dit ontwerp van wet, aan de ontwerpen met betrekking tot de demilitarisering van de rijkswacht en het tuchtstatuut van de rijkswacht, enzovoort. Dit komt onder meer tot uiting bij de vergelijking van de teksten. In de commissie — en ik dank hiervoor de vorige voorzitter die hier aanwezig is en ook zijn opvolger — werd in grote mate rekening gehouden met amendementen van de oppositie en van de meerderheid. Ik meen dus te mogen spreken over een verdienste van heel het Parlement.

MM. Vandenhoute en Mouton ont tous deux fait part de leurs préoccupations au sujet de la concentration des pouvoirs.

Malgré le vote et la mise en application de ce projet, la traduction dans les faits de la nouvelle note sur la sécurité des citoyens et l'application du prescrit de la loi Nothomb de 1986, comportant des exigences minimales à imposer aux différentes communes en matière de police, malgré la panoplie législative que nous venons de mettre en place, le ministre de l'Intérieur, qui jouit aussi de compétences en matière de fonction publique et de police des étrangers, n'aura pas pour autant plus de poids sur la scène nationale que ses homologues des pays voisins.

Je m'opposerais d'ailleurs à tout ministre de l'Intérieur qui souhaiterait bénéficier des prérogatives du ministre français. Ce dernier va au-delà de ce qui constitue ses compétences normales quand il s'occupe également de la recherche ou de la police judiciaire. Il est néanmoins absolument nécessaire, pour être politiquement responsable devant le Parlement, de jouir d'une compé-

tence réelle qui puisse s'exercer et se justifier. A défaut de quoi, la fonction est vidée de sa substance. Telle est ma façon de concevoir les choses.

Par conséquent, je continuerai à revendiquer la concentration des compétences là où elle semble être nécessaire pour pouvoir mener une politique et en répondre devant les Chambres, sans pouvoir reporter les responsabilités sur d'autres.

Dit probleem werd trouwens opgenomen door de heer Wierincx en eveneens door de heer Quintelier in zijn persoonlijke beschouwingen bij dit ontwerp.

Wij zullen — wat geleerde professoren zoals de heer Fijnaut, voor wie ik trouwens veel respect heb, hierover ook zeggen — in dit land nooit het verschil opheffen tussen de nationale politie — de rijkswacht — en onze gemeentelijke politiediensten.

Wij hebben reeds vaak gebruik gemaakt van de adviezen van professor Fijnaut en ik waardeer zijn opvattingen. Indien wij echter een intellectuele vergelijking maken met Nederland, miskennen wij onze aard. In België is een gemeente iets anders dan in Nederland. Sommigen van mijn collega's kunnen dit zeker bevestigen. Gemeentelijke autonomie heeft bij ons niet dezelfde inhoud als in Nederland en een burgemeester heeft bij ons niet alleen op administratief vlak een andere betekenis. Wij zullen bijgevolg de gemeentepolitie nooit op dezelfde wijze inrichten als in Nederland en evenmin een rijkspolitie creëren naar Nederlands model, wat overigens geen garantie biedt voor het uitsluiten van moeilijkheden en betwistingen.

Ik herhaal dat het niet mijn bedoeling is een eenheidspolitie op te richten. Dit zou immers onvermijdelijk het elimineren van de gemeentepolitie tot gevolg hebben en het uitbreiden van de rijkswacht tot 30 000 manschappen, die wij dan eventueel rijkspolitie kunnen noemen. Bij ons is dit niet mogelijk en ik voeg er onmiddellijk aan toe dat ik dit ook niet wil.

Loin de moi l'intention de vous faire un emballage cadeau, mais quiconque a la volonté d'examiner attentivement le présent projet — en éliminant bien sûr la crainte de la perte de compétences ou celle d'un pouvoir excessif du ministre national — sera forcé d'admettre que celui-ci renforce l'autonomie communale, la police communale et certainement la position du bourgmestre.

En effet, ce projet, par le biais de la concertation pentagonale, accorde pour la première fois au bourgmestre la possibilité de revendiquer voix au chapitre. Il ne sera plus dépendant de la bonne volonté du procureur ou de son substitut pour définir la politique à mener. Une disposition légale organisera désormais la concertation avec le parquet. Je ne prétends pas qu'il n'y a pas déjà de la concertation ici et là — et je m'en réjouis — mais dorénavant, ce sera obligatoire.

Le projet fixe la relation avec la loi sur la gendarmerie que nous avons déjà adoptée; il fixe l'autorité du bourgmestre vis-à-vis du chef de corps. Il détermine également les relations et la coordination. Par conséquent, il est absolument certain que ce projet est de nature à renforcer la position du bourgmestre.

Le souci que vous avez exprimé quant à la fonction de bourgmestre, bien qu'honorable, est donc tout à fait sans fondement dans le cas qui nous occupe.

J'en viens à la coordination et à la problématique bruxelloise, monsieur de Donnée. Vous avez parlé d'un pas en avant.

Je dois vous dire que cette situation est assez difficile à expliquer, même si elle est claire dans mon esprit. Je ne suis pas favorable à la fusion, à la préfecture de police. Je l'ai déjà suffisamment dit en public pour pouvoir le répéter ici sans risquer de faire sensation. Je ne vois pas ce que les dix-neuf communes pourraient gagner dans la constitution d'une sorte de super-police. Toutefois, je suis favorable à une coordination, mais celle-ci doit pouvoir s'imposer. Ma seule force de persuasion ne peut suffire, j'ai pu le constater à maintes reprises.

Plus de deux années ont été nécessaires pour obtenir l'affectation de dix-huit policiers supplémentaires à la brigade du métro. Or, le résultat au niveau de la sécurité a été immédiat dès sa mise en place.

Si je suis opposé à la fusion, je suis, par contre, favorable à la coordination que nous organiserons tôt ou tard après concertation. Mais quatre années d'expérience m'ont montré que la bonne

volonté ne se manifeste pas toujours. Il suffit parfois qu'un seul individu entretienne quelque crainte quant à l'avenir de son prestigieuse personnel pour que le but poursuivi ne soit pas atteint. La loi devrait, dès lors, offrir la possibilité de permettre de passer outre à ce type de contingence.

Par ailleurs, je ne partage pas entièrement votre pessimisme en ce qui concerne le COCI. Depuis son installation, il convient en effet de reconnaître qu'il fonctionne bien. J'ose espérer qu'il poursuivra dans cette voie. Contrairement aux prévisions, jusqu'à présent — nous sommes aujourd'hui le 15 juillet — la gendarmerie et les dix-neuf communes maîtrisent relativement bien la situation. Ce bon fonctionnement a d'ailleurs provoqué un incident: en un temps record les policiers étaient deux fois plus nombreux que les agitateurs. A cette occasion, certains ont d'ailleurs cru bon de crier à l'Etat policier.

**M. de Donnée.** — Vous n'avez pas encore connu d'incidents sur une grande échelle!

**M. Tobback,** ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique. — Non. Je me permets néanmoins de vous faire remarquer, monsieur de Donnée, que le bon fonctionnement a peut-être permis d'éviter de telles situations en les maîtrisant dès leur origine. Je reviendrai au chapitre V lorsque je répondrai plus amplement à M. Vandenberghe.

Mevrouw Verhoeven, ik kan u met overtuiging zeggen, zoals ik dat ook in de commissie heb gedaan, dat de bepaling met betrekking tot de verwittiging inderdaad duidelijk als volgt moet worden begrepen. Een verwittiging moet worden gegeven tenzij er verantwoorde en te verantwoorden redenen zijn om haar niet te geven. Men moet dus strikte argumenten hebben om een verwittiging niet te geven. Het is belangrijk dat dit in het *Beknopt Verslag* en de *Parlementaire Handelingen* wordt opgenomen.

M. Mouton m'a interrogé à propos du *timing* des contrats de sécurité. Nous sommes actuellement au stade de l'exécution. Vendredi prochain, le gouvernement arrêtera les montants disponibles. Les contacts avec les quatre grandes villes ont déjà été pris. L'entrevue, que je devais avoir lundi avec M. Picqué, aura lieu demain et portera sur les communes bruxelloises. Les contrats de sécurité seront donc prêts pour le début du mois de septembre, de façon à ce que les crédits y relatifs puissent encore être utilisés durant le dernier trimestre de l'année 1992.

En ce qui concerne les efforts minimaux, comme cela a été décidé en commission, cette dernière débattrait, avant que l'arrêté royal ne soit présenté, de cette question et de la définition de ce que nous avons appelé «un service complet de police».

Mijnheer Pinoie, van uw uiteenzetting wil ik vooral ingaan op het deel over de administratieve taken. Op dit gebied zijn er toch reeds belangrijke inspanningen gedaan. Hierbij stip ik natuurlijk aan dat niet alles zo vanzelfsprekend is. Wij hebben de gemeentelijke politie ontlast van het ophalen van de radio- en televisietaks, wat vroeger een belangrijke werkbelasting betekende. Zo pas is het koninklijk besluit verschenen waardoor dienstplichtigen hun oproepingsbrief zelf in het gemeentehuis moeten ophalen. Uiteraard geeft dit aanleiding tot kritiek. Een bepaalde krant noemde het zelfs een pesterij. Het probleem is echter dat voor 31 000 te mobiliseren miliciens de gemeentelijke politie reusachtig veel demarches moet doen om de mensen thuis te vinden die hun oproepingsbrief persoonlijk moeten aannemen. Zelf naar het gemeentehuis gaan is dan geen overdreven inspanning, en die regeling komt ten goede aan de beschikbaarheid van de politie voor veiligheidsstaten. Men moet soms keuzen maken.

Je pense avoir répondu à M. Flagothier lorsque j'ai exprimé mon point de vue quant à l'avenir de la police communale.

Mijnheer Vandenberghe, ik zal u een ietwat omstandiger antwoord geven. Allereerst wijs ik u erop dat men als eminent jurist natuurlijk in de politiek terecht komt uit eigen vrije wil, terwijl men als eminent politicus of politicus *tout court* tegen zijn wil in de juristerij terecht komt. Ik heb gevraagd om politicus te zijn, niet om in de juristerij terecht te komen. U moet toch het verschil zien tussen uw positie en de mijne. Ik kan u tot op zekere hoogte gelijk geven, wat ik trouwens ook aan de heer de Donnée heb gezegd.

Mijnheer Vandenberghe, ook de Raad van State stipte aan in zijn advies dat het hier gaat om een belangrijke wijziging in de benadering van het probleem «verantwoordelijkheid». Daarover is geen betwisting. De Raad van State zegt evenwel niet dat die wijziging er niet mag komen, maar alleen dat het hier gaat om een belangrijke keuze, een breuk sinds de regeling van 1804. Over het gevolg van de stemming die wij uitbrengen, en die de Kamer reeds heeft uitgebracht, zal ongetwijfeld worden gesproken in de rechtscursussen.

De Raad van State vraagt zich af waarom deze regeling er komt voor de politie en niet voor de anderen. Ik geef daar eerst een formeel antwoord op, maar ik ga mij daar niet achter verschuilen. Dit is een wet op het politieambt. Formeel regel ik hier dus problemen van de politieambtenaar, in de ruime betekenis van het woord. Om een regeling te treffen voor de totale problematiek van de andere organen van het openbaar ambt, zou daarvoor een aparte wet moeten worden gemaakt. Daarop zeg ik heel prozaïsch: als ik daarop moet wachten, dan zijn we nog niet thuis.

De regering wil het feitelijke probleem van de politieambtenaren regelen, maar ik erken graag dat het probleem veel ruimer is.

De heer de Donnée heeft daarstraks de fracties gevraagd de indiening van een wetsvoorstel te steunen om het probleem ook te regelen voor personen die als hulp optreden voor de politieambtenaren. De fracties zijn daarop ingegaan en dit initiatief zal dus leiden tot de gewenste soort bespreking. Ook ik wens trouwens een dergelijke bespreking.

Tijdens de discussie in de commissie voor de Justitie en in de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden heb ik trouwens gezegd dat er volgens mij voldoende grond is om de keuze van het ontwerp te verdedigen indien iemand met bezwaren tegen deze bepalingen naar het Arbitragehof zou stappen. Indien het Arbitragehof toch de bepalingen strijdig zou vinden met de artikelen 6 en 6bis zal onze conclusie zijn dat ze moeten worden uitgebreid en niet dat erop moet worden teruggekomen.

Het amendement van de heer de Donnée kan ik formeel niet aanvaarden, niet omdat het mij zou verplichten terug naar de Kamer te gaan — ik ben daar natuurlijk gevoelig voor —, maar omdat ik van mening ben dat dan in zoveel andere wetgevende teksten wijzigingen moeten worden voorgesteld dat we er nooit binnen aanvaardbare termijnen zouden uitgeraken. Dan zouden wij in feite het hele hoofdstuk uit het ontwerp moeten lichten.

**M. de Donnée.** — Monsieur le ministre, ma proposition de loi serait plus limitée que l'amendement principal et, si je comprends bien, vous seriez prêt à l'examiner avec beaucoup de bienveillance.

**M. Tobback,** ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique. — Oui. Je pense que cette proposition aura le mérite d'élargir la discussion parce que certains diront: pourquoi limiter ces dispositions aux douaniers par exemple et pourquoi ne pas les étendre, par exemple, aux médecins des CPAS?

Zo beland ik bij het feitelijke probleem dat ik moet oplossen terwille van de goede werking van de diensten. Het recht en de rechtswetenschap zijn er uiteindelijk ten dienste van de feitelijke problemen, en niet andersom. Dat doceert u toch, mijnheer Vandenberghe.

Een feitelijke probleem is dat de politieagent die vorige week in Luik de beslissing heeft genomen om te schieten vanuit een rijdende wagen dat heeft moeten doen in een fractie van een seconde op basis van wat hij vernam via een bijzonder gestoorde radioverbinding, in zover ik daarover ben ingelicht.

Nu wordt een gerechtelijke enquête ingespannen die maanden zal duren en waarin het dossier in alle sereniteit wordt onderzocht. Daarna zal een proces worden gevoerd, dat ook maanden aansleept. Nu heeft men de gelegenheid om alles te «filteren» en na te gaan of de betrokkenen wel de juiste beslissing heeft genomen, maar het blijft een feit dat die politieagent in een fractie van een seconde heeft moeten beslissen. Toch kan hij verantwoordelijk worden geacht, vaak op basis van allerlei feiten en juridische elementen waarover maanden kan worden nagedacht. Dit stoort mijn rechtsgevoel.



Als verantwoordelijke voor de politiediensten houdt het mij vooral bezig dat zo'n situatie het politieapparaat belet te functioneren. Ik ben niet voor niets ingegaan op het voorbeeld van de OCMW-geneesheer. Als we met betrekking tot de geneeskunde in het algemeen in Amerikaanse toestanden terecht zouden komen, zou de numerus clausus die door sommigen wordt bepleit misschien niet meer nodig zijn!

Dat kan leiden tot een toestand waarin men zich verplicht voelt «zijn paraplu te openen». Indien enerzijds overdreven ijver uit den boze is, moet anderzijds degene die geacht wordt een beslissing te nemen voldoende beschermd worden.

Mijnheer Vandenbergh, ik kan ook voorbeelden opsommen, al zijn die misschien niet allemaal juridisch ter zake. Men zoekt al 150 jaar naar de kwadratuur van de cirkel, al weet ik niet of men altijd wel met voldoende toewijding heeft gezocht, maar voor mij mag de ministeriële verantwoordelijkheid onmiddellijk worden geregeld. Zolang die niet is geregeld, is het, zoals u terecht heb opgemerkt, onrechtvaardig dat een personeelslid met zijn hebben en houden aansprakelijk kan worden gesteld terwijl de hoogste verantwoordelijke niet ter verantwoording kan worden geroepen.

U hebt naar het Heizeldrama verwezen. Ik wil dat ook wel doen, want wij onderhouden een fictie.

De Staat buiten zaak gesteld zijnde, konden wij als beschaafde natie toch niet aan al de Italiaanse slachtoffers zeggen dat België de theorie van de aansprakelijkheid van het orgaan volgt, zodat alle benadeelden samen maar moesten trachten de rijkswachtkapitein te laten opdraaien voor al de schade die berokkend werd door de dood van negenendertig personen en het verwonden van een aantal anderen. Wij konden ze toch niet zeggen dat de Belgische Staat door een vaste rechtspraak sinds 1804 voor de strafrechter ook voor de burgerlijke schadevergoeding buiten zaak blijft.

Wij hebben dus uit eerlijke schaamte gedaan wat wij dachten te moeten doen. De Belgische Staat heeft zich vrijwillig in de plaats gesteld van de rijkswachtkapitein.

Ik wil ook niet tot situaties komen waar in de burgersector de objectieve aansprakelijkheid wordt ingevoerd, zodat het slachtoffer in ieder geval wordt vergoed, terwijl de Staat tegen de slachtoffers van «een orgaan» zou zeggen dat zij tegenslag hebben omdat de schade berokkend is door een orgaan.

**De heer Vandenbergh.** — Maar de overheid blijft toch aansprakelijk.

**De heer Tobback,** minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken. — Dat weet ik wel.

**De heer Vandenbergh.** — In het Heizeldrama ging het erom dat de Staat als burgerlijk verantwoordelijke partij niet kon verschijnen voor een strafrechtbank, maar wel voor een burgerlijke rechtbank. In dat geval moest echter worden uitgemaakt of de betrokken rijkswachtkapitein bij het uitoefenen van de bevelen binnen zijn functie gebleven was. U hebt het anders opgelost. Het is immers vervelend eerst een proces te moeten voeren in strafzaken tot het Hof van cassatie om vervolgens voor de burgerlijke rechtbank te herbeginnen.

**De heer Tobback,** minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken. — Juridisch is die laatste procedure inderdaad zeer bevreemdend, maar in de praktijk is zij bijzonder storend.

**De heer Vandenbergh.** — Juist.

**De heer Tobback,** minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken. — Wij willen een feitelijke regeling, met maximaal respect voor de rechtsregels uiteraard. Dit heeft ons geïnspireerd bij het opstellen van het ontwerp. Ik of andere collega's van de regering willen graag over het wetsvoorstel dat ter zake zal worden ingediend, een grondige discussie voeren.

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session extraordinaire 1991-1992  
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Buitengewone zitting 1991-1992

Met betrekking tot artikel 49, dat gaat over de dadingsproblematiek, kan er volgens mij geen echt probleem zijn. De Raad van State heeft bij mijn weten nergens gewezen op enige ongrondwettelijkheid in deze procedure. Dat is het enige wat ik hierop kan antwoorden.

Tot daar, mijnheer de Voorzitter, mijn antwoorden op de opmerkingen die werden gemaakt bij het ontwerp. (*Applaus.*)

**M. le Président.** — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close, et nous passons à l'examen des articles.

Daar niemand meer het woord vraagt in de algemene beraadslaging verklaar ik ze voor gesloten en bespreken wij de artikelen.

Je signale qu'une série d'amendements, signés par moins de trois membres, ont été présentés à différents articles du projet de loi en discussion.

Bij verschillende artikelen van het ontwerp van wet dat wij thans bespreken, zijn amendementen ingediend die door minder dan drie leden zijn ondertekend.

Puis-je considérer que ces amendements sont appuyés?

Worden deze amendementen gesteund? (*Talrijke leden staan op.*)

Ces amendements étant régulièrement appuyés, ils feront partie de la discussion.

Aangezien deze amendementen reglementair worden gesteund, maken ze deel uit van de bespreking.

L'article 1<sup>er</sup> est ainsi rédigé:

#### Chapitre 1<sup>er</sup>. — Dispositions générales

**Article 1<sup>er</sup>.** Les services de police accomplissent leurs missions sous l'autorité et la responsabilité des autorités désignées à cette fin par ou en vertu de la loi.

Dans l'exercice de leurs missions de police administrative ou judiciaire, les services de police veillent au respect et contribuent à la protection des libertés et des droits individuels, ainsi qu'au développement démocratique de la société.

Pour accomplir leurs missions, ils n'utilisent des moyens de contrainte que dans les conditions prévues par la loi.

#### Hoofdstuk I. — Algemene bepalingen

**Artikel 1.** De politiediensten vervullen hun opdrachten onder het gezag en de verantwoordelijkheid van de overheden die daartoe door of krachtens de wet worden aangewezen.

Bij het vervullen van hun opdrachten van bestuurlijke of gerechtelijke politie, waken de politiediensten over de naleving en dragen zij bij tot de bescherming van de individuele rechten en vrijheden, evenals tot de democratische ontwikkeling van de maatschappij.

Om hun opdrachten te vervullen, gebruiken zij slechts dwangmiddelen onder de voorwaarden die door de wet worden bepaald.

— Adopté.

Aangenomen.

**M. le Président.** — L'article 2 est ainsi libellé:

**Art. 2.** La présente loi s'applique à la gendarmerie, aux polices communales et à la police judiciaire près les parquets, qui sont des services de police générale.

Elle s'applique également à la police des chemins de fer, à la police maritime et à la police aéronautique, qui sont des services de police spéciale.

Ces services de police font partie de la force publique.

**Art. 2.** Deze wet is van toepassing op de rijkswacht, de gemeentepolitie en de gerechtelijke politie bij de parketten, die algemene politiediensten zijn.

Ze is ook van toepassing op de spoorwegpolitie, de zeevaartpolitie en de luchtvaartpolitie, die bijzondere politiediensten zijn.

Deze politiediensten maken deel uit van de openbare macht.

MM. de Donnée et Vandenhoute proposent l'amendement que voici:

« Compléter cet article par un nouvel alinéa, rédigé comme suit:

« Les articles 26 à 43 de la présente loi s'appliquent également aux fonctionnaires des douanes et accises, lorsque ces fonctionnaires exercent des missions de police judiciaire. »

« Dit artikel aan te vullen met een nieuw lid, luidende:

« De artikelen 26 tot 43 van deze wet zijn eveneens van toepassing op de ambtenaren van de douane en accijnzen wanneer die ambtenaren opdrachten van gerechtelijke politie vervullen. »

La parole est à M. de Donnée.

**M. de Donnée.** — Monsieur le Président, nous considérons qu'il s'indique que les méthodes de police telles que la fouille, les contrôles d'identité, l'utilisation des armes et la récolte d'informations, qui sont également l'apanage des douaniers, fassent l'objet d'une réglementation uniforme applicable aux différentes catégories de fonctionnaires ayant des compétences de police, et en tout cas — c'est le but de cet amendement — aux fonctionnaires des douanes et accises.

**M. le Président.** — La parole est à M. Tobback, ministre.

**M. Tobback,** ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique. — Monsieur le Président, le gouvernement a voulu se limiter aux services de police au sens propre du terme, sans élargir cette notion aux fonctionnaires ayant certaines compétences de police, comme les douaniers. C'est l'une des raisons pour lesquelles je ne puis me rallier à l'amendement déposé par M. de Donnée, la deuxième raison étant que la compétence des douaniers est réglée par une législation spécifique et qu'une adaptation de celle-ci par le biais d'une loi générale sur la fonction de police ne me paraît guère indiquée. C'est pourquoi je demande à M. de Donnée de retirer l'amendement et, dans l'éventualité où je n'arriverais pas à le convaincre, je demande au Sénat de ne pas adopter cet amendement.

**M. le Président.** — Monsieur de Donnée, décidez-vous de maintenir cet amendement?

**M. de Donnée.** — Je maintiens cet amendement, monsieur le Président, parce que c'est une façon de rappeler au ministre des Finances qu'il est souhaitable d'adapter les dispositions de la loi réglant le fonctionnement de la douane dans des matières telles que celles visées ici par les articles 26 à 43.

L'amendement sera utile en ce sens qu'il servira de reproche vivant et suscitera peut-être un débat en commission des Finances sur les adaptations nécessaires à la loi relative aux douanes.

**M. le Président.** — Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 2 sont réservés.

De stemming over het amendement en de stemming over artikel 2 worden aangehouden.

**Art. 3.** Dans la présente loi, on entend par:

1° Mesure de police: tout acte exécutoire de police administrative ou de police judiciaire, juridique ou matériel, portant une indication, une obligation ou une interdiction pour les citoyens;

2° Autorité de police: l'autorité désignée par ou en vertu de la loi pour prendre des mesures de police juridiques, et pour exécuter des mesures de police ou les faire exécuter par les services de police;

3° Fonctionnaire de police: un membre d'un service de police habilité par ou en vertu de la loi à prendre ou à exécuter certaines mesures de police et à accomplir des actes de police administrative ou judiciaire;

4° Agent de police judiciaire: le fonctionnaire de police chargé par ou en vertu de la loi de missions de police judiciaire sans être revêtu de la qualité d'officier de police judiciaire auxiliaire du procureur du Roi ou de l'auditeur militaire ou de celle d'officier de police judiciaire;

5° Agent de police administrative: le fonctionnaire de police chargé par ou en vertu de la loi de missions de police administrative sans être revêtu de la qualité d'officier de police administrative.

**Art. 3.** In deze wet wordt verstaan onder:

1° Politiemaatregel: elke juridische of materiële uitvoerbare handeling van bestuurlijke of gerechtelijke politie die voor de burgers een aanwijzing, een verplichting of een verbod inhoudt;

2° Politieoverheid: de overheid door of krachtens de wet aangewezen om juridische politiematregelen te nemen en om politiematregelen uit te voeren of door de politiediensten te doen uitvoeren;

3° Politieambtenaar: een lid van een politiedienst door of krachtens de wet bevoegd om bepaalde politiematregelen te nemen of uit te voeren en daden van bestuurlijke of gerechtelijke politie te stellen;

4° Agent van gerechtelijke politie: de politieambtenaar door of krachtens de wet belast met opdrachten van gerechtelijke politie zonder bekleed te zijn met de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie, hulpofficier van de procureur des Konings of van de krigsauditeur of met deze van officier van gerechtelijke politie;

5° Agent van bestuurlijke politie: de politieambtenaar door of krachtens de wet belast met opdrachten van bestuurlijke politie zonder bekleed te zijn met de hoedanigheid van officier van bestuurlijke politie.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 4.** Sont revêtus de la qualité d'officier de police administrative:

— Les gouverneurs de province;

— Les commissaires d'arrondissement;

— Les bourgmestres;

— Les commissaires de police en chef, les commissaires de police ainsi que les commissaires-adjoints de police, les gardes champêtres en chef et les gardes champêtres uniques;

— Les officiers de gendarmerie ainsi que les commandants de brigade de la gendarmerie;

— Les commissaires maritimes en chef et les commissaires maritimes;

— Les inspecteurs en chef et les inspecteurs de la police aéronautique;

— Les inspecteurs en chef, les chefs de police et les sous-commissaires de surveillance de la police des chemins de fer.

Par arrêté délibéré en Conseil des ministres, le Roi peut attribuer la qualité d'officier de police administrative aux fonctionnaires de police revêtus de la qualité d'officier de police judiciaire, auxiliaire du procureur du Roi qui assurent la direction des services d'intervention permanents qu'il détermine, pendant l'exercice de cette fonction.

**Art. 4.** Met de hoedanigheid van officier van bestuurlijke politie zijn bekleed:

— De provinciegouverneurs;

— De arrondissementscommissarissen;

— De burgemeesters;

— De hoofdcommissarissen van politie, de commissarissen van politie evenals de adjunct-commissarissen van politie, de hoofdveldwachters en de enige veldwachters;

— De officieren van de rijkswacht evenals de brigadecommandanten van de rijkswacht;

— De hoofdwaterschouten en de waterschouten;

— De hoofdingspecteurs en de inspecteurs van de luchtvaartpolitie;

— De hoofdingspecteurs, de politiechefs en de ondertoezicht-scommissarissen van de spoorwegpolitie.

Bij in Ministerraad overlegd besluit kan de Koning aan de politieambtenaren bekleed met de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie, hulpofficieren van de procureur des Konings, die de leiding van de door Hem bepaalde permanente interventiediensten uitoefenen, de hoedanigheid van officier van bestuurlijke politie toekennen tijdens de uitoefening van die functie.

— Adopté.

Aangenomen

#### *Chapitre II. — Autorité sur les services de police et direction de ces services*

**Art. 5.** Pour l'exercice des missions de police administrative, les services de police sont soumis aux autorités administratives dont ils relèvent conformément à la loi.

Sans préjudice des compétences propres des cours d'appel, des procureurs généraux près les cours d'appel, de l'auditeur général près la cour militaire, des procureurs du Roi, des auditeurs militaires et des auditeurs du travail, les services de police sont placés, pour l'exécution des missions de police judiciaire, sous l'autorité du ministre de la Justice qui peut leur donner les directives générales nécessaires à l'accomplissement de ces tâches. Les directives générales du ministre de la Justice sont communiquées pour information aux bourgmestres, si elles ont une influence directe sur l'organisation de la police communale.

#### *Hoofdstuk II. — Gezag over de politiediensten en leiding ervan*

**Art. 5.** Voor het vervullen van de opdrachten van bestuurlijke politie staan de politiediensten onder het gezag van de bestuurlijke overheden, waaronder zij overeenkomstig de wet ressorteren.

Onverminderd de eigen bevoegdheden van de hoven van beroep, van de procureurs-generaal bij de hoven van beroep, van de auditeur-generaal bij het militair gerechtshof, van de procureurs des Konings, van de krijgsauditeurs en van de arbeidsauditeurs, staan de politiediensten voor het vervullen van de opdrachten van gerechtelijke politie onder het gezag van de minister van Justitie, die hun de algemene richtlijnen kan geven die nodig zijn voor het vervullen van die opdrachten. De algemene richtlijnen van de minister van Justitie worden ter informatie aan de burgemeester gegeven als ze een rechtstreekse invloed hebben op de organisatie van de gemeentepolitie.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 6.** Les services de police exercent leurs missions conformément aux ordres, instructions et réquisitions des autorités compétentes, sans préjudice des compétences et des obligations qui découlent, pour certains fonctionnaires de police de leur qualité d'officier de police judiciaire auxiliaire du procureur du Roi ou de l'auditeur militaire.

Pour l'exécution des réquisitions adressées aux services de police, les autorités compétentes, sans s'immiscer dans l'organisation du service, précisent l'objet de la réquisition et peuvent faire des recommandations et donner des indications précises sur les moyens à mettre en œuvre et les ressources à utiliser.

Lorsqu'il est impossible de se conformer à ces recommandations et indications parce que leur exécution porterait atteinte à l'exécution d'autres missions de police, l'autorité requérante en est informée dans les meilleurs délais. Cette disposition ne dispense pas les services de police de l'obligation d'exécuter les réquisitions.

**Art. 6.** De politiediensten vervullen hun opdrachten overeenkomstig de onderrichtingen, vorderingen en bevelen van de bevoegde overheden, onverminderd de bevoegdheden en verplichtingen die voor bepaalde politieambtenaren voortvloeien uit hun hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie, hulp-officier van de procureur des Konings of van de krijgsauditeur.

Ter uitvoering van de aan de politiediensten gerichte vorderingen verduidelijken de bevoegde overheden, zonder zich te mengen in de organisatie van de dienst, het onderwerp van de vordering en kunnen ze aanbevelingen en precieze aanwijzingen geven omtrent de middelen die moeten worden ingezet en die moeten worden aangewend.

Wanneer het niet mogelijk is gevolg te geven aan deze aanbevelingen en aanwijzingen omdat hun uitvoering de uitvoering van andere politieopdrachten in het gedrang zou brengen, wordt de vorderende overheid hiervan zo spoedig mogelijk ingelicht. Deze bepaling ontheft de politiediensten niet van de verplichting om de vorderingen uit te voeren.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 7.** Dans les cas où les services de police peuvent agir d'initiative en vertu de la loi, ils restent soumis aux autorités compétentes, conformément à la loi.

**Art. 7.** In de gevallen waarin de politiediensten krachtens de wet op eigen initiatief kunnen optreden, blijven zij overeenkomstig de wet ressorteren onder de bevoegde overheden.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 8.** Dans l'exécution de leurs missions, les fonctionnaires de police sont placés sous la direction exclusive des supérieurs du service de police auquel ces fonctionnaires de police appartiennent, sauf accords exprès conclus avec d'autres services de police.

**Art. 8.** Bij het vervullen van hun opdrachten staan de politieambtenaren uitsluitend onder de leiding van de meerderen van de politiedienst waartoe deze politieambtenaren behoren, behoudens uitdrukkelijke overeenkomsten die met andere politiediensten worden aangegaan.

— Adopté.

Aangenomen.

#### *Chapitre III. — Coordination de la politique en matière de police et de la gestion des services de police*

**Art. 9.** Dans le respect des prérogatives des autorités compétentes, les ministres de la Justice et de l'Intérieur sont chargés de coordonner la politique générale en matière de police ainsi que de coordonner la gestion de la gendarmerie, de la police judiciaire près les parquets et de la police communale.

#### *Hoofdstuk III. — Coördinatie van het politiebeleid en van het beheer van de politiediensten*

**Art. 9.** Met inachtneming van de prerogatieven van de bevoegde overheden, zijn de ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken belast met de coördinatie van het algemene politiebeleid alsook met de coördinatie van het beheer van de rijkswacht, van de gerechtelijke politie bij de parketten en van de gemeentepolitie.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 10. § 1<sup>er</sup>.** Dans chaque arrondissement judiciaire, les bourgmestres et le procureur du Roi organisent une concertation systématique avec les chefs de la gendarmerie, de la police communale et de la police judiciaire près les parquets, ou leurs représentants, afin de promouvoir la meilleure coordination entre les fonctions de police administrative et de police judiciaire ainsi que la collaboration entre les services de police.



Les engagements pris en concertation font l'objet de protocoles.

§ 2. Une concertation similaire est organisée dans chaque province. La conclusion de protocoles et la formulation d'avis et de recommandations portent plus particulièrement sur la politique en matière de police au niveau provincial et sur sa mise en œuvre.

Les avis et recommandations formulés au niveau de la concertation provinciale sont adressés pour information aux organes de concertation constitués dans les arrondissements et aux autorités nationales.

§ 3. Sur la proposition du ministre de l'Intérieur et du ministre de la Justice, le Roi arrête les modalités générales de la concertation visée aux paragraphes 1<sup>er</sup> et 2.

§ 4. Une concertation préalable est également organisée à l'initiative des autorités compétentes pour les cas où les services de police générale exercent leurs missions de police administrative sur les chemins de fer, les gares et leurs dépendances où la police des chemins de fer est compétente, dans les ports, sur la mer et les voies navigables où la police maritime est compétente et sur les aéroports où la police aéronautique est compétente.

**Art. 10. § 1.** In elk gerechtelijk arrondissement organiseren de burgemeesters en de procureur des Konings systematisch overleg met de hoofden van de rijkswacht, de gemeentepolitie en de gerechtelijke politie bij de parketten, of hun vertegenwoordigers, met het oog op het bevorderen van een optimale coördinatie van de functies van bestuurlijke en gerechtelijke politie, evenals van de samenwerking onder de politiediensten.

De na overleg aangegane verbintenissen worden in protocollen vastgelegd.

§ 2. Een soortgelijk overleg wordt in elke provincie georganiseerd. Het afsluiten van protocollen en het formuleren van adviezen en aanbevelingen hebben in het bijzonder betrekking op het politiebeleid op provinciaal niveau en op de toepassing ervan.

De op het vlak van het provinciaal overleg uitgebrachte adviezen en aanbevelingen worden ter kennisgeving aan de in de arrondissementen gevormde overlegorganen en aan de nationale overheid overgezonden.

§ 3. Op voorstel van de minister van Binnenlandse Zaken en van de minister van Justitie, bepaalt de Koning de algemene regels voor het in de §§ 1 en 2 bedoelde overleg.

§ 4. Op initiatief van de bevoegde overheid wordt eveneens een voorafgaand overleg georganiseerd voor de gevallen waarin de algemene politiediensten hun opdrachten van bestuurlijke politie uitoefenen op de spoorwegen, de stations en hun aanhorigheden waar de spoorwegpolitie bevoegd is, in de havens, op zee en op de waterwegen waar de zeevaartpolitie bevoegd is en in de luchthavens waar de luchtvaartpolitie bevoegd is.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 11.** Le Roi détermine les cas dans lesquels le ministre de l'Intérieur fait assurer la protection spéciale des personnes et des biens mobiliers ou immobiliers.

Il fixe les modalités de cette protection.

**Art. 11.** De Koning bepaalt de gevallen waarin de minister van Binnenlandse Zaken zorgt voor de bijzondere bescherming van personen en van roerende of onroerende goederen.

Hij bepaalt de nadere regels van die bescherming.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 12.** Lorsque, à l'occasion d'un même événement des mesures de police administrative générale et de police administrative spéciale doivent être prises simultanément, les décisions, ordres et réquisitions des autorités de police administrative générale sont exécutées en priorité.

**Art. 12.** Indien, naar aanleiding van een zelfde gebeurtenis, maatregelen van algemene bestuurlijke politie en van bijzondere bestuurlijke politie gelijktijdig moeten worden getroffen, worden de beslissingen, bevelen en vorderingen van de overheden van algemene bestuurlijke politie bij voorrang uitgevoerd.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 13.** Les mesures de police administrative ou judiciaire sont prises sans préjudice des mesures indispensables à la protection des personnes.

**Art. 13.** De maatregelen van bestuurlijke of gerechtelijke politie worden getroffen onverminderd de voor de bescherming van personen noodzakelijke maatregelen.

— Adopté.

Aangenomen.

#### Chapitre IV. — Missions des services de police

##### Section 1<sup>re</sup>. — Des missions des services de police et de l'exercice de celles-ci

##### Sous-section 1<sup>re</sup>. — Des missions spécifiques des services de police

**Art. 14.** Dans l'exercice de leurs missions de police administrative, la gendarmerie et la police communale veillent au maintien de l'ordre public en ce compris le respect des lois et règlements de police, la prévention des infractions et la protection des personnes et des biens.

Elles portent également assistance à toute personne en danger.

A cet effet, elles assurent une surveillance générale et des contrôles dans les lieux qui leur sont légalement accessibles, transmettent le compte rendu de leurs missions aux autorités compétentes ainsi que les renseignements recueillis à l'occasion de ces missions, exécutent des mesures de police administrative, prennent des mesures matérielles de police administrative de leur compétence et entretiennent des contacts entre elles, avec les administrations compétentes ainsi qu'avec les autres services de police.

Lorsque, dans le cadre de l'exercice de ses missions de police judiciaire, la police judiciaire près les parquets acquiert connaissance d'informations intéressant l'exercice de la police administrative, elle en informe les autorités de police administrative compétentes.

#### Hoofdstuk IV. — Opdrachten van de politiediensten

##### Afdeling I. — De opdrachten van de politiediensten en het vervullen van die opdrachten

##### Onderafdeling I. — De specifieke opdrachten van de politiediensten

**Art. 14.** Bij het vervullen van hun opdrachten van bestuurlijke politie, zien de rijkswacht en de gemeentepolitie toe op de handhaving van de openbare orde met inbegrip van de naleving van de politiewetten en -verordeningen, de voorkoming van misdrijven en de bescherming van personen en goederen.

Zij verlenen tevens bijstand aan eenieder die in gevaar verkeert.

Daartoe zorgen zij voor een algemeen toezicht en voor controles op de plaatsen waartoe zij wettelijk toegang hebben, bezorgen zij het verslag van hun opdrachten en de inlichtingen die zij naar aanleiding van die opdrachten hebben ingewonnen aan de bevoegde overheden, voeren zij maatregelen van bestuurlijke politie uit, treffen zij materiële maatregelen van bestuurlijke politie waarvoor zij bevoegd zijn en onderhouden zij contact met elkaar, met de bevoegde overheidsdiensten alsmede met de andere politiediensten.

Wanneer de gerechtelijke politie bij de parketten, in het raam van de uitoefening van haar opdrachten van gerechtelijke politie, kennis krijgt van informatie die voor de uitoefening van de bestuurlijke politie van belang kan zijn, brengt zij daarvan de bevoegde overheden van bestuurlijke politie op de hoogte.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 15.** Dans l'exercice de leurs missions de police judiciaire, la gendarmerie, la police communale et la police judiciaire près les parquets ont pour tâche:

1° De rechercher les crimes, les délits et les contraventions, d'en rassembler les preuves, d'en donner connaissance aux autorités compétentes, d'en saisir, arrêter et mettre à la disposition de l'autorité compétente les auteurs, de la manière et dans les formes déterminées par la loi;

2° De rechercher les personnes dont l'arrestation est prévue par la loi, de s'en saisir, de les arrêter et de les mettre à la disposition des autorités compétentes;

3° De rechercher, de saisir et de mettre à la disposition de l'autorité compétente les objets dont la saisie est prescrite;

4° De transmettre aux autorités compétentes le compte rendu de leurs missions ainsi que les renseignements recueillis à cette occasion.

**Art. 15.** Bij het vervullen van hun opdrachten van gerechtelijke politie, hebben de rijkswacht, de gemeentepolitie en de gerechtelijke politie bij de parketten als taak:

1° De misdaden, de wanbedrijven en de overtredingen op te sporen, de bewijzen ervan te verzamelen, daarvan kennis te geven aan de bevoegde overheden, de daders ervan te vatten, aan te houden en ter beschikking te stellen van de bevoegde overheid, op de wijze en in de vormen bepaald door de wet;

2° De personen in wier aanhouding door de wet wordt voorzien, op te sporen, te vatten, aan te houden en ter beschikking te stellen van de bevoegde overheden;

3° De voorwerpen waarvan de inbeslagneming voorgeschreven is, op te sporen, te nemen en ter beschikking te stellen van de bevoegde overheden;

4° Het verslag van hun opdrachten en de inlichtingen die zij naar aanleiding ervan hebben ingewonnen aan de bevoegde overheden te bezorgen.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 16.** La gendarmerie et la police communale sont chargées de la police de la circulation routière. Elles veillent en tout temps à assurer la liberté de la circulation.

La police communale est chargée de cette mission spécialement dans les agglomérations et la gendarmerie spécialement en dehors de celles-ci ainsi que sur les autoroutes.

**Art. 16.** De rijkswacht en de gemeentepolitie zijn belast met de politie over het wegverkeer. Zij houden te allen tijde het verkeer vrij.

De gemeentepolitie is met deze opdracht in het bijzonder in de agglomeratie belast en de rijkswacht in het bijzonder erbuiten en op de autosnelwegen.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 17.** En cas de calamité, de catastrophe ou de sinistre au sens de la législation sur la protection civile, la gendarmerie, la police communale et les services de police spéciale compétents pour les lieux touchés, se rendent sur les lieux et avertissent les autorités administratives et judiciaires compétentes.

En attendant l'intervention de ces autorités, ils prennent de commun accord toutes les mesures propres à sauver les personnes en danger, à protéger l'évacuation des personnes et des biens et à empêcher le pillage.

A cette fin, ils peuvent requérir le concours de la population qui est tenue d'obtempérer et de fournir, s'il échet, les moyens nécessaires.

Ils ne quittent les lieux de la calamité, de la catastrophe ou du sinistre qu'après en avoir averti un officier de police administrative et s'être assurés que leur présence n'est plus nécessaire pour exécuter des missions de police administrative et judiciaire.

**Art. 17.** Bij ramp, onheil of schadegeval in de zin van de wetgeving op de civiele bescherming, begeven de rijkswacht, de gemeentepolitie en de bijzondere politiediensten die op de getroffen plaats bevoegd zijn, zich ter plaatse en waarschuwen de bevoegde bestuurlijke en gerechtelijke overheden.

In afwachting dat deze overheden optreden, treffen zij in onderling akkoord alle maatregelen om de in gevaar verkerende personen te redden, het evacueren van personen en goederen te beschermen en plundering te voorkomen.

Te dien einde kunnen zij de medewerking van de bevolking vorderen die hieraan gevolg moet geven en in voorkomend geval de nodige middelen moet verschaffen.

Zij verlaten pas de plaats van de ramp, het onheil, of het schadegeval na hiervan een officier van bestuurlijke politie te hebben ingelicht en zich ervan te hebben vergewist dat hun aanwezigheid niet langer vereist is om opdrachten van bestuurlijke en gerechtelijke politie te vervullen.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 18.** La gendarmerie et la police communale surveillent les malades mentaux qui mettent gravement en péril leur santé et leur sécurité ou qui constituent une menace grave pour la vie et l'intégrité physique d'autrui. Elles empêchent leur divagation, s'en saisissent et en avisent immédiatement le procureur du Roi.

Les services de police se saisissent de ceux qui leur sont signalés comme étant évadés du service psychiatrique où ils avaient été mis en observation ou maintenus conformément à la loi et les tiennent à la disposition des autorités compétentes.

**Art. 18.** De rijkswacht en de gemeentepolitie houden toezicht op de geesteszieken die hun gezondheid en veiligheid ernstig in gevaar brengen of die een ernstige bedreiging vormen voor het leven en de lichamelijke integriteit van anderen. Zij beletten dat zij rondwalen, vatten hen en lichten onmiddellijk de procureur des Konings in.

De politiediensten vatten degenen die hun gemeld zijn als ontvlucht uit de psychiatrische dienst waar zij in observatie waren gesteld of waren weerhouden overeenkomstig de wet en houden ze ter beschikking van de bevoegde overheden.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 19.** La gendarmerie et la police communale surveillent les internés qui leur sont signalés en congé ou libérés à l'essai par décision de la commission de défense sociale compétente.

Les services de police se saisissent des internés évadés, en avisent immédiatement le procureur du Roi et se conforment à ses instructions.

**Art. 19.** De rijkswacht en de gemeentepolitie houden toezicht op de geïnterneerden die hun gemeld zijn als met verlof of op proef vrijgesteld op beslissing van de bevoegde commissie tot bescherming van de maatschappij.

De politiediensten vatten de ontvluchte geïnterneerden, verwittigen onmiddellijk de procureur des Konings ervan en schikken zich naar zijn richtlijnen.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 20.** La gendarmerie et la police communale surveillent les condamnés libérés conditionnellement ainsi que les inculpés laissés ou mis en liberté conformément à la loi relative à la détention préventive.

Les services de police se saisissent des condamnés et des détenus évadés et les mettent à la disposition des autorités compétentes.

**Art. 20.** De rijkswacht en de gemeentepolitie houden toezicht op de voorwaardelijk in vrijheid gestelde veroordeelden alsook de verdachten die in vrijheid gesteld of gelaten zijn overeenkomstig de wet betreffende de voorlopige hechtenis.

De politiediensten vatten de ontvluichte veroordeelden en gevangenen en stellen ze ter beschikking van de bevoegde overheden.

— Adopté.

Aangenomen.

**M. le Président.** — L'article 21 est ainsi libellé:

**Art. 21.** La gendarmerie, la police communale et la police maritime veillent au respect des dispositions légales relatives à l'accès au territoire, au séjour, à l'établissement et à l'éloignement des étrangers.

Les services de police se saisissent des étrangers qui ne sont pas porteurs des pièces d'identité ou des documents requis par la réglementation sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, et prennent à leur égard les mesures prescrites par la loi ou par l'autorité compétente.

**Art. 21.** De rijkswacht, de gemeentepolitie en de zeevaartpolitie zien toe op de naleving van de wettelijke bepalingen met betrekking tot de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

De politiediensten vatten de vreemdelingen die geen houder zijn van de identiteitsstukken of van de documenten vereist door de reglementering op de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen en nemen te hunnen opzichte de maatregelen voorgeschreven door de wet of de bevoegde overheid.

De heer Verreycken stelt volgend amendement voor:

« A. *Het eerste lid van dit artikel te doen voorafgaan door de volgende volzin:*

« *Onder het gezag van de Eerste minister wordt een bijzondere politiedienst opgericht: de vreemdelingenpolitie.* »

« A. *Faire précéder le premier alinéa de cet article par la phrase suivante:*

« *Il est institué, sous l'autorité du Premier ministre, un service de police spéciale: la police des étrangers.* »

« B. *Het huidige eerste lid van dit artikel te doen voorafgaan door de woorden « De vreemdelingenpolitie. »*

« B. *Faire précéder le premier alinéa actuel de cet article par les mots « La police des étrangers. »*

Het woord is aan de heer Verreycken.

**De heer Verreycken.** — Mijnheer de Voorzitter, ik meen dat de toelichting bij het amendement meer dan duidelijk is. Ik vraag dan ook het amendement ter goedkeuring aan de Senaat voor te leggen.

**De Voorzitter.** — Het woord is aan minister Tobback.

**De heer Tobback,** minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken. — Mijnheer de Voorzitter, ik kan het hiermee niet eens zijn. Er is al een dienst bevoegd voor de vreemdelingenpolitie en de andere politiediensten hebben bevoegdheid in deze. Het amendement van de heer Verreycken is bijgevolg waarschijnlijk alleen maar het resultaat van een obsessie om absoluut een vreemdelingenpolitie te willen creëren.

**De Voorzitter.** — De stemming over het amendement en de stemming over artikel 21 worden aangehouden.

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 21 sont réservés.

**Art. 22.** La gendarmerie et la police communale se tiennent à portée des grands rassemblements et prennent les mesures utiles à leur déroulement paisible.

La gendarmerie et la police communale sont chargées de disperser:

1° Tous les attroupements armés;

2° Les attroupements qui s'accompagnent de crimes et de délits contre les personnes et les biens ou d'infractions à la loi du 29 juillet 1934 interdisant les milices privées;

3° Les attroupements dont il apparaît qu'ils sont constitués ou se constituent en vue de porter la dévastation, le massacre ou le pillage ou d'attenter à l'intégrité physique ou à la vie des personnes;

4° Les attroupements faisant obstacle à l'exécution de la loi, d'une ordonnance de police, d'une mesure de police, d'une décision de justice ou d'une contrainte.

Lorsque la gendarmerie disperse d'office des attroupements ou se tient à portée de grands rassemblements, sur base des articles 16 ou du présent articles, elle en informe au préalable ou, si ce n'est pas possible, dans les plus brefs délais, le bourgmestre de la commune concernée ou le chef de corps de la police communale concernée et maintient avec ceux-ci un contact permanent à l'occasion de telles interventions.

**Art. 22.** De rijkswacht en de gemeentepolitie houden zich op in de nabijheid van elke grote volkstoeloop en nemen de gepaste maatregelen voor het rustige verloop ervan.

De rijkswacht en de gemeentepolitie zijn belast met het uiteendrijven van:

1° Alle gewapende samenscholingen;

2° De samenscholingen die gepaard gaan met misdaden en wanbedrijven tegen personen en goederen of met overtreding van de wet van 29 juli 1934 waarbij de privé-milities verboden worden;

3° De samenscholingen waarvan blijkt dat zij gevormd zijn of zich vormen met het oog op verwoesting, moord of plundering, of om een aanslag te plegen op de lichamelijke integriteit of het leven van personen;

4° De samenscholingen die de uitvoering van de wet, van een politieverordening, van een politimaatregel, van een gerechtelijke beslissing of van een dwangbevel hinderen.

Wanneer de rijkswacht op grond van artikel 16 of van dit artikel ambtshalve samenscholingen uiteendrijft of zich ophoudt in de nabijheid van een grote volkstoeloop, stelt ze de burgemeester van de betrokken gemeente of de korpschef van de betrokken gemeentepolitie hiervan tevoren of, als dat niet mogelijk is, zo spoedig mogelijk op de hoogte en blijft ze bij dergelijke interventies bestendig met hen in contact.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 23. § 1<sup>er</sup>.** Sauf réquisition particulière des autorités judiciaires, les services de police assurent l'extraction des détenus nécessaire à l'exécution des missions de police judiciaire dont ils sont chargés.

§ 2. Les services de police assurent la garde des personnes arrêtées conformément à l'article 15, 1° et 2°, et les conduisent auprès du procureur du Roi, de l'auditeur militaire, ou du juge d'instruction compétent, ou à la maison d'arrêt indiquée.

Ils conduisent les personnes arrêtées en exécution d'un jugement ou d'un arrêt dans l'établissement pénitentiaire le plus proche.

§ 3. La police communale exécute les missions prévues aux §§ 1<sup>er</sup> et 2 dans les limites de l'arrondissement judiciaire.

§ 4. La gendarmerie assure la police des cours et tribunaux et la garde des détenus à l'occasion de leur comparution devant les autorités judiciaires.

Elle assure la protection du transfèrement des détenus entre les établissements pénitentiaires et, sur réquisition des autorités judiciaires ou de l'administration des établissements pénitentiaires, celle des extractions des établissements pénitentiaires vers un autre lieu.



§ 5. La gendarmerie assure le maintien de l'ordre et la sécurité dans les prisons en cas d'émeute ou de troubles susceptibles de menacer gravement l'ordre public, lorsqu'elle y est requise par le directeur général des établissements pénitentiaires ou par son délégué parce que les moyens et le personnel de l'administration pénitentiaire se révèlent inopérants.

**Art. 23.** § 1. Behoudens een bijzondere vordering van de gerechtelijke overheden, zorgen de politiediensten met het oog op de uitvoering van de opdrachten van gerechtelijke politie waarmee zij belast zijn, voor het halen van gevangenen uit hun plaats van opsluiting.

§ 2. De politiediensten zorgen voor de bewaking van de overeenkomstig artikel 15, 1° en 2°, aangehouden personen en leiden ze voor de bevoegde procureur des Konings, krijgsauditeur, of onderzoeksrechter of naar het aangewezen huis van bewaring.

Zij brengen de ter uitvoering van een vonnis of een arrest aangehouden personen naar de dichtstbijgelegen strafinrichting.

§ 3. De gemeentepolitie voert de opdrachten waarin de §§ 1 en 2 voorzien uit binnen de grenzen van het gerechtelijk arrondissement.

§ 4. De rijkswacht zorgt voor de handhaving van de orde in de hoven en rechtbanken en voor de bewaking van de gevangenen ter gelegenheid van hun verschijning voor de gerechtelijke overheden.

Zij zorgt voor de bescherming bij de overbrenging van gevangenen tussen strafinrichtingen en op vordering van de gerechtelijke overheden of van het bestuur der strafinrichtingen, voor de bescherming bij het halen van gevangenen uit strafinrichtingen om ze naar een andere plaats over te brengen.

§ 5. De rijkswacht zorgt voor de handhaving van de orde en de veiligheid in de gevangenis in geval van oproer of onlusten die van aard zijn de openbare orde ernstig in gevaar te brengen, wanneer zij daartoe gevorderd wordt door de directeur-generaal van het bestuur der Strafinrichtingen of zijn afgevaardigde omdat de middelen en het personeel van het gevangeniswezen ontoereikend blijken.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 24.** La gendarmerie et la police communale prennent à l'égard des animaux dangereux ou abandonnés toutes les mesures de sûreté nécessaires pour mettre fin à leur divagation.

**Art. 24.** De rijkswacht en de gemeentepolitie nemen ten aanzien van de gevaarlijke of verlaten dieren alle nodige beveiligingsmaatregelen om een einde te maken aan hun rondzwerven.

— Adopté.

Aangenomen.

**M. le Président.** — L'article 25 est ainsi libellé:

**Art. 25.** Les fonctionnaires de police de la gendarmerie, de la police communale et de la police judiciaire près les parquets ne peuvent être chargés de tâches administratives autres que celles qui leur sont attribuées expressément par ou en vertu de la loi.

Par dérogation de l'alinéa 1<sup>er</sup>, peuvent être confiées aux fonctionnaires précités des tâches administratives qui exigent, pour leur réalisation, l'exercice de compétences de police, et dont le ministre de l'Intérieur et le ministre de la Justice arrêtent la liste de commun accord.

Lors de cérémonies publiques, la gendarmerie et la police communale peuvent être chargées d'assurer une présence protocolaire ainsi que l'escorte des autorités et des corps constitués.

**Art. 25.** De politieambtenaren van de rijkswacht, van de gemeentepolitie en van de gerechtelijke politie bij de parketten kunnen niet met andere administratieve taken worden belast dan die welke hun uitdrukkelijk worden opgedragen door of krachtens de wet.

In afwijking van het eerste lid, kunnen aan de voornoemde ambtenaren administratieve taken worden toevertrouwd ten aanzien waarvan de uitoefening van politiebevoegdheden is vereist voor het volbrengen ervan en waarvan de minister van Binnenlandse Zaken en de minister van Justitie in onderling akkoord de lijst bepalen.

Bij openbare plechtigheden kan de rijkswacht en de gemeentepolitie worden opgedragen te zorgen voor een protocolaire aanwezigheid en voor de begeleiding van overheden en gestelde lichamen.

De heer Verreycken stelt volgend amendement voor:

« *Het tweede lid van dit artikel te doen vervallen.* »

« *Supprimer le deuxième alinéa de cet article.* »

Het woord is aan de heer Verreycken.

De heer Verreycken. — Mijnheer de Voorzitter, in het eerste deel van het artikel worden de taken van de politie omschreven. In het tweede deel van het artikel wordt gezegd: « In afwijking van het eerste lid... ». Het is mijn bedoeling die afwijkingen te schrappen en alle mogelijke administratieve taken van de politieambtenaren weg te nemen.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Tobback.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken. — Mijnheer de Voorzitter, de regering, zowel de minister van Binnenlandse Zaken als de minister van Justitie, doen maximale inspanningen om de administratieve taken van de politie te verlichten. Ik heb daarvan in mijn antwoord al enkele voorbeelden gegeven. Ik zie niet in wat het amendement van de heer Verreycken daar verder nog kan toe bijdragen.

De Voorzitter. — De stemming over het amendement en de stemming over artikel 25 worden aangehouden.

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 25 sont réservés.

#### *Sous-section II. — De la forme et des conditions d'exercice des missions*

**Art. 26.** La gendarmerie et la police communale peuvent toujours pénétrer dans les lieux accessibles au public ainsi que dans les biens immeubles abandonnés, afin de veiller au maintien de l'ordre public et au respect des lois et des règlements de police.

Les fonctionnaires de police peuvent toujours pénétrer en ces mêmes lieux afin d'exécuter des missions de police judiciaire.

Dans le respect de l'inviolabilité du domicile, ils peuvent visiter les établissements hôteliers et autres établissements de logement. Ils peuvent se faire présenter par les propriétaires, tenanciers ou préposés de ces établissements, les documents d'inscription des voyageurs.

#### *Onderafdeling II. — De vorm waarin en de voorwaarden waaronder de opdrachten worden vervuld*

**Art. 26.** De rijkswacht en de gemeentepolitie kunnen steeds de voor het publiek toegankelijke plaatsen alsook de verlaten onroerende goederen betreden teneinde toe te zien op de handhaving van de openbare orde en de naleving van de politiewetten en -verordeningen.

De politieambtenaren kunnen steeds diezelfde plaatsen betreden teneinde opdrachten van gerechtelijke politie uit te voeren.

Met inachtneming van de onschendbaarheid van de woning kunnen zij hotelinrichtingen en andere logiesverstrekkende inrichtingen bezoeken. Zij kunnen zich door de eigenaars, exploitanten of aangestelden van die inrichtingen de inschrijvingsdocumenten van de reizigers doen overleggen.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 27.** Dans l'exercice des missions de police administrative, les fonctionnaires de police de la gendarmerie, de la police communale et des services de police spéciale peuvent, en cas de danger grave et imminent de calamités, de catastrophes ou de sinistres, ou lorsque la vie ou l'intégrité physique de personnes sont gravement menacées, fouiller des bâtiments, leurs annexes ainsi que des moyens de transport, tant de jour que de nuit, dans chacun des cas suivants :

1° A la demande de la personne qui a la jouissance effective d'un lieu non accessible au public ou moyennant le consentement de cette personne;

2° Lorsque le danger qui leur est signalé en ce lieu, ne peut être écarté d'aucune autre manière et que la personne visée au 1° ne peut être contactée utilement.

Dans l'exercice des missions de police administrative, les fonctionnaires de police de la gendarmerie et de la police communale peuvent également en cas de danger grave et imminent fouiller des zones non bâties.

Les fouilles visées au présent article ne peuvent être effectuées qu'en vue de rechercher les personnes en danger ou la cause du danger et, s'il échet, d'y porter remède.

L'évacuation de ces bâtiments ou zones ainsi que de leurs abords immédiats peut être ordonnée par un officier de police administrative dans les mêmes cas que ci-avant.

Dans ces différents cas, le bourgmestre compétent doit être informé dans les plus brefs délais, de même que, selon les circonstances et dans la mesure du possible, la personne ayant la jouissance effective du bâtiment, du moyen de transport ou de la zone fouillée ou du bâtiment ou de la zone évacuée.

**Art. 27.** Bij het vervullen van de opdrachten van bestuurlijke politie kunnen de politieambtenaren van de rijkswacht, van de gemeentepolitie en van de bijzondere politiediensten, bij ernstig en nakend gevaar voor rampen, onheil of schadegevallen of wanneer het leven of de lichamelijke integriteit van personen ernstig wordt bedreigd, zowel 's nachts als overdag gebouwen, bijgebouwen en vervoermiddelen doorzoeken in elk van de volgende gevallen :

1° Op verzoek van de persoon die het werkelijk genot heeft van een niet voor het publiek toegankelijke plaats of mits de toestemming van die persoon;

2° Wanneer het hun op die plaats gemelde gevaar op geen andere wijze kan worden afgewend en de persoon van wie sprake is in 1° niet geschikt kan worden bereikt.

Bij het vervullen van de opdrachten van bestuurlijke politie, kunnen de politieambtenaren van de rijkswacht en de gemeentepolitie, in geval van ernstig en nakend gevaar, eveneens onbebouwde zones doorzoeken.

Het in dit artikel bedoelde doorzoeken mag slechts geschieden om personen op te sporen die in gevaar verkeren of om de oorzaak van het gevaar op te sporen en, in voorkomend geval, te verhelpen.

De ontruiming van die gebouwen of zones evenals van hun onmiddellijke omgeving kan in diezelfde gevallen door een officier van bestuurlijke politie bevolen worden.

In deze verschillende gevallen, dient de bevoegde burgemeester zo spoedig mogelijk op de hoogte te worden gebracht alsmede, naargelang de omstandigheden en in de mate van het mogelijke, de persoon die het werkelijk genot heeft van het gebouw, van het vervoermiddel of van de doorzochte zone of van het gebouw of de zone die werd ontruimd.

— Adopté.

Aangenomen.

**M. le Président.** — L'article 28 est ainsi libellé :

**Art. 28. § 1<sup>er</sup>.** Les fonctionnaires de police peuvent, dans l'exercice de leurs missions de police administrative et afin de s'assurer qu'une personne ne porte pas une arme ou un objet dangereux pour l'ordre public, procéder à une fouille de sécurité dans les cas suivants :

1° Lorsque, en fonction du comportement de cette personne, d'indices matériels ou des circonstances, le fonctionnaire de police a des motifs raisonnables de croire que la personne faisant l'objet d'un contrôle d'identité dans le cas et les conditions prévus à l'article 34, porte une arme ou un objet dangereux pour l'ordre public;

2° Lorsqu'une personne fait l'objet d'une arrestation administrative ou judiciaire;

3° Lorsque des personnes participent à des rassemblements publics qui présentent une menace réelle pour l'ordre public;

4° Lorsque des personnes accèdent à des lieux où l'ordre public est menacé.

La fouille de sécurité s'effectue par la palpation du corps et des vêtements de la personne fouillée ainsi que par le contrôle de ses bagages. Elle ne peut durer plus longtemps que le temps nécessaire à cette fin et la personne ne peut être retenue pendant plus d'une heure à cet effet.

Dans les cas visés au 3° et au 4°, la fouille est exécutée sur ordre et sous la responsabilité d'un officier de police administrative; elle est effectuée par un fonctionnaire de police du même sexe que la personne fouillée.

§ 2. Dans l'exercice de leurs missions judiciaires, les fonctionnaires de police peuvent procéder à la fouille judiciaire des personnes qui font l'objet d'une arrestation judiciaire ainsi que des personnes à l'égard desquelles existent des indices qu'elles détiennent sur elles des pièces à conviction ou des éléments de preuve d'un crime ou d'un délit.

La fouille judiciaire ne peut durer plus longtemps que le temps nécessaire à cette fin et la personne ne peut être retenue plus de six heures à cet effet.

La fouille judiciaire est exécutée conformément aux instructions et sous la responsabilité d'un officier de police judiciaire.

§ 3. Les fonctionnaires de police peuvent fouiller à corps les personnes avant leur mise en cellule.

Cette fouille a pour but de s'assurer que la personne n'est pas en possession d'objets ou de substances dangereux pour elle-même ou pour autrui ou encore de nature à favoriser une évasion et ne peut durer plus longtemps que le temps nécessaire à cette fin. Elle est exécutée par un fonctionnaire de police ou par une autre personne du même sexe que la personne fouillée, conformément aux instructions et sous la responsabilité, suivant les cas, d'un officier de police administrative ou judiciaire.

§ 4. Afin d'assurer la sécurité du transport international, l'autorité administrative des services de police spéciale, peut, dans les limites de ses compétences, prescrire des fouilles de sécurité, à effectuer dans les circonstances et selon les modalités qu'elle détermine.

**Art. 28. § 1.** De politieambtenaren kunnen bij het vervullen van hun opdrachten van bestuurlijke politie en om er zich van te vergewissen dat een persoon geen wapen draagt of enig voorwerp dat gevaarlijk is voor de openbare orde, een veiligheidsfouillering doen in de volgende gevallen :

1° Indien de politieambtenaar, op grond van de gedragingen van deze persoon, van materiële aanwijzingen of van de omstandigheden, redelijke gronden heeft om te denken dat de persoon die aan een identiteitscontrole wordt onderworpen in de gevallen en de voorwaarden bepaald in artikel 34, een wapen zou kunnen dragen of enig voorwerp dat gevaarlijk is voor de openbare orde;

2° Wanneer een persoon het voorwerp uitmaakt van een bestuurlijke of gerechtelijke aanhouding;

3° Wanneer personen deelnemen aan openbare bijeenkomsten die een reële bedreiging vormen voor de openbare orde;

4° Wanneer personen toegang hebben tot plaatsen waar de openbare orde wordt bedreigd.

De veiligheidsfouillering gebeurt door het betasten van het lichaam en de kleding van de gefouilleerde persoon evenals door de controle van de bagage. Zij mag niet langer duren dan de daartoe noodzakelijke tijd en de persoon mag te dien einde niet langer dan één uur worden opgehouden.

In de in 3<sup>o</sup> en 4<sup>o</sup> bedoelde gevallen wordt de fouillering uitgevoerd op bevel en onder verantwoordelijkheid van een officier van bestuurlijke politie; zij wordt uitgevoerd door een politieambtenaar van hetzelfde geslacht als de gefouilleerde.

§ 2. Bij het vervullen van hun gerechtelijke opdrachten, kunnen de politieambtenaren een gerechtelijke fouillering verrichten van de personen die het voorwerp uitmaken van een gerechtelijke aanhouding, alsook van de personen ten aanzien van wie aanwijzingen bestaan dat zij overtuigingsstukken of bewijsmateriaal in verband met een misdad of wanbedrijf bij zich dragen.

De gerechtelijke fouillering mag niet langer duren dan de daartoe noodzakelijke tijd en de persoon mag te dien einde niet langer dan zes uur worden opgehouden.

De gerechtelijke fouillering wordt uitgevoerd overeenkomstig de richtlijnen en onder verantwoordelijkheid van een officier van gerechtelijke politie.

§ 3. De politieambtenaren kunnen personen die in een cel worden opgesloten vooraf op het lichaam fouilleren.

Deze fouillering heeft tot doel zich ervan te vergewissen dat de persoon niet in het bezit is van voorwerpen of stoffen die gevaarlijk zijn voor hemzelf of voor anderen of die van die aard zijn een ontvluchting te vergemakkelijken en mag niet langer duren dan de daartoe noodzakelijke tijd. Zij wordt uitgevoerd door een politieambtenaar of een andere persoon van hetzelfde geslacht als de gefouilleerde en naargelang van het geval, overeenkomstig de richtlijnen en onder verantwoordelijkheid van een officier van bestuurlijke of gerechtelijke politie.

§ 4. Teneinde de veiligheid van het internationaal vervoer te verzekeren kan de bestuurlijke overheid van de bijzondere politiediensten, binnen de perken van haar bevoegdheden, veiligheidsfouilleringen voorschrijven, uit te voeren in de omstandigheden en volgens de nadere regels die zij bepaalt.

De heer Verreycken stelt volgend amendement voor:

« A. In § 1, 4<sup>o</sup>, van dit artikel, het derde lid te doen vervallen. »

« A. Au § 1<sup>er</sup>, 4<sup>o</sup>, de cet article, supprimer le troisième alinéa. »

« B. Aan dit artikel een § 5 (nieuw) toe te voegen, luidende:

« Fouilleringen mogen enkel worden uitgevoerd door een politieambtenaar van hetzelfde geslacht als de gefouilleerde. »

« B. A cet article, ajouter un § 5 (nouveau) libellé comme suit:

« La fouille ne peut être effectuée que par un fonctionnaire de police du même sexe que la personne fouillée. »

Het woord is aan de heer Verreycken.

De heer Verreycken. — Mijnheer de Voorzitter, het amendement strekt ertoe fouilleringen altijd te laten uitvoeren door geslachtsgelijken. Het inbouwen van uitzonderingen kan niet worden aanvaard. Ik geef er mij rekenschap van dat het mode is om niet alle mannen mannelijk fanatiek te noemen. Ik neem echter aan dat dit hier geen grote rol kan hebben gespeeld.

De toelichting bij mijn amendement is overduidelijk. Om elk gevoel van vernedering bij verdachten weg te nemen moet in alle gevallen bij fouillering een beroep worden gedaan op personen van hetzelfde geslacht. Ik neem niet aan dat er hier uitzonderingen kunnen zijn, zeker niet wanneer een persoon het voorwerp uitmaakt van een bestuurlijke of gerechtelijke aanhouding. In dit geval bestaat alle gelegenheid om een ambtenaar van hetzelfde geslacht op te vorderen voor de fouillering. Ik neem bijgevolg aan dat mijn amendement zal worden goedgekeurd.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Tobback.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken. — Mijnheer de Voorzitter, dit punt is in de commissie het voorwerp geweest van lange discussies. Ik kan alleen zeggen dat het amendement van de heer Verreycken ertoe zou leiden dat, wanneer een politieman of -vrouw iemand op heterdaad betrapt en kan vrezen dat de dader in kwestie gewapend is, hij of

zij zouden moeten wachten tot iemand van hetzelfde geslacht wordt gevonden om tot de fouillering over te gaan en alvorens het mes of de revolver van de aangehoudene kan worden afgenomen.

Ik kan mij niet voorstellen dat dat de bedoeling kan zijn. Het is de regel dat de fouillering door iemand van hetzelfde geslacht moet gebeuren, tenzij er goede redenen bestaan om dat niet te doen. Een goede reden is onder meer de veiligheid van het personeel zelf.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Verreycken.

De heer Verreycken. — Mijnheer de Voorzitter, ik begrijp niet waarom een onderscheid wordt gemaakt tussen de verschillende punten van dit artikel. Voor het 3<sup>o</sup> en het 4<sup>o</sup> van paragraaf 1 van artikel 28 moet de fouillering gebeuren door een politieambtenaar van hetzelfde geslacht. Waarom kan dit dan niet voor de overige punten van dit artikel? Iedereen moet toch dezelfde behandeling krijgen.

De Voorzitter. — De stemming over het amendement en de stemming over artikel 28 worden aangehouden.

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 28 sont réservés.

Art. 29. Les fonctionnaires de police peuvent procéder à la fouille d'un véhicule ou de tout autre moyen de transport qu'il soit en circulation ou en stationnement sur la voie publique ou dans des lieux accessibles au public, lorsqu'ils ont des motifs raisonnables de croire, en fonction du comportement du conducteur ou des passagers, d'indices matériels ou des circonstances de temps et de lieu, que le véhicule ou le moyen de transport a servi, sert ou pourrait servir:

1<sup>o</sup> A commettre une infraction;

2<sup>o</sup> A abriter ou à transporter des personnes recherchées ou qui veulent se soustraire à un contrôle d'identité;

3<sup>o</sup> A entreposer ou à transporter des objets dangereux pour l'ordre public, des pièces à conviction ou des éléments de preuve d'une infraction.

Il en est de même lorsque le conducteur refuse un contrôle de la conformité du véhicule à la loi.

La fouille exécutée dans un véhicule ne peut durer plus longtemps que le temps exigé par les circonstances qui la justifient. Le véhicule ne peut être retenu pendant plus d'une heure à l'effet d'une fouille effectuée dans le cadre de l'exercice des missions de police administrative.

La fouille d'un véhicule aménagé de façon permanente en logement et qui est effectivement utilisé comme logement au moment du contrôle est assimilée à la visite domiciliaire.

Art. 29. De politieambtenaren kunnen overgaan tot het doorzoeken van een voertuig of enige ander vervoermiddel zowel in het verkeer als geparkeerd, op de openbare weg of op voor het publiek toegankelijke plaatsen indien zij, op grond van de gedragingen van de bestuurder of de passagiers, van materiële aanwijzingen of van omstandigheden van tijd of plaats redelijke gronden hebben om te denken dat het voertuig of vervoermiddel werd gebruikt, wordt gebruikt of zou kunnen worden gebruikt:

1<sup>o</sup> Om een misdrijf te plegen;

2<sup>o</sup> Om opgespoorde personen of personen die aan een identiteitscontrole willen ontsnappen een schuilplaats te geven of te vervoeren;

3<sup>o</sup> Om een voor de openbare orde gevaarlijk voorwerp, overtuigingsstukken of bewijsmateriaal in verband met een misdrijf op te slaan of te vervoeren.

Zij kunnen dit eveneens wanneer de bestuurder weigert te laten controleren of zijn voertuig in overeenstemming is met de wet.

Het doorzoeken van een voertuig mag nooit langer duren dan de tijd vereist door de omstandigheden die het rechtvaardigen. Het voertuig mag niet langer dan één uur worden opgehouden voor het doorzoeken uitgevoerd in het raam van het vervullen van de opdrachten van bestuurlijke politie.



Het doorzoeken van een voertuig dat permanent als woning is ingericht en dat op het ogenblik van het doorzoeken daadwerkelijk als woning wordt gebruikt, wordt gelijkgesteld met huiszoeking.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 30.** Les objets et les animaux qui présentent un danger pour la vie et l'intégrité physique des personnes et la sécurité des biens, peuvent, dans les lieux accessibles au public, être soustraits à la libre disposition du propriétaire, du possesseur ou du détenteur par un fonctionnaire de police administrative pour les nécessités de la tranquillité publique et aussi longtemps que les nécessités du maintien de la tranquillité publique l'exigent. Cette saisie administrative se fait conformément aux instructions et sous la responsabilité d'un officier de police administrative.

Pendant six mois, les objets saisis par voie de mesure administrative sont tenus à la disposition du détenteur, du possesseur ou du propriétaire sauf si les nécessités impérieuses de la sécurité publique en justifient la destruction immédiate.

Cette destruction est décidée par l'autorité administrative compétente.

Le Roi règle les modalités selon lesquelles les objets saisis sont conservés, restitués ou détruits.

**Art. 30.** De voorwerpen en dieren die een gevaar betekenen voor het leven en de lichamelijke integriteit van de personen en de veiligheid van goederen kunnen, in een voor het publiek toegankelijke plaats, door een politieambtenaar van bestuurlijke politie, met het oog op de handhaving van de openbare rust, aan de eigenaar, de bezitter of de houder onttrokken worden, die er niet langer vrij over kan beschikken, zolang zulks met het oog op de handhaving van de openbare rust vereist is. Deze bestuurlijke inbeslagname geschiedt overeenkomstig de richtlijnen en onder verantwoordelijkheid van een officier van bestuurlijke politie.

De voorwerpen in beslag genomen bij wijze van bestuurlijke maatregel, worden gedurende zes maanden ter beschikking gehouden van de houder, bezitter of eigenaar tenzij het om dwingende redenen van openbare veiligheid gerechtvaardigd is om ze onmiddellijk te vernietigen.

Tot die vernietiging wordt besloten door de bevoegde bestuurlijke overheid.

De Koning bepaalt de nadere regels voor het bewaren, teruggeven of vernietigen van de in beslag genomen voorwerpen.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 31.** Dans l'exercice de leurs missions de police administrative et sans préjudice des compétences expressément prévues dans des lois de police spéciale, les fonctionnaires de police administrative peuvent en cas d'absolue nécessité procéder à l'arrestation administrative:

1° D'une personne qui fait obstacle à l'accomplissement de leur mission d'assurer la liberté de la circulation;

2° D'une personne qui perturbe effectivement la tranquillité publique;

3° D'une personne à l'égard de laquelle il existe des motifs raisonnables de croire, en fonction de son comportement, d'indices matériels ou des circonstances, qu'elle se prépare à commettre une infraction qui met gravement en danger la tranquillité ou la sécurité publiques, et afin de l'empêcher de commettre une telle infraction;

4° D'une personne qui commet une infraction qui met gravement en danger la tranquillité ou la sécurité publiques, afin de faire cesser cette infraction.

Dans les cas prévus à l'article 22, alinéa 2, les fonctionnaires de police peuvent procéder à l'arrestation administrative des personnes qui perturbent la tranquillité publique et les éloigner des lieux de l'attroupement.

La privation de liberté ne peut jamais durer plus longtemps que le temps requis par les circonstances qui la justifient et ne peut en aucun cas dépasser douze heures.

Toute personne qui fait l'objet d'une arrestation administrative peut demander qu'une personne de sa confiance en soit avertie.

**Art. 31.** Bij het vervullen van hun opdrachten van bestuurlijke politie en onverminderd de bevoegdheden uitdrukkelijk toegekend bij wetten van bijzondere politie, kunnen de ambtenaren van bestuurlijke politie in geval van volstrekte noodzaak overgaan tot de bestuurlijke aanhouding:

1° Van een persoon die hen hindert in het vervullen van hun opdracht het verkeer vrij te houden;

2° Van een persoon die de openbare rust daadwerkelijk verstoort;

3° Van een persoon, ten aanzien van wie er op grond van zijn gedragingen, van materiële aanwijzingen of van de omstandigheden, redelijke gronden zijn om te denken dat hij voorbereidingen treft om een misdrijf te plegen dat de openbare rust of de openbare veiligheid ernstig in gevaar brengt, met als doel hem te beletten een dergelijk misdrijf te plegen;

4° Van een persoon die een misdrijf pleegt dat de openbare rust of de openbare veiligheid ernstig in gevaar brengt, teneinde dit misdrijf te doen ophouden.

In de in het tweede lid van artikel 22 gepreciseerde gevallen kunnen de politieambtenaren overgaan tot de bestuurlijke aanhouding van personen die de openbare rust verstoren en hen van de plaats van de samenscholing verwijderen.

De vrijheidsbeneming mag nooit langer duren dan de tijd vereist door de omstandigheden die haar rechtvaardigen en mag in geen geval twaalf uur te boven gaan.

Elke persoon die het voorwerp uitmaakt van een bestuurlijke aanhouding mag vragen dat een persoon waarin hij vertrouwen heeft, hiervan verwittigd wordt.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 32.** En cas de concours d'une arrestation judiciaire au sens de l'article 15, 1° et 2°, et d'une arrestation administrative, la privation de liberté ne peut durer plus de vingt-quatre heures.

**Art. 32.** In geval van samenloop van een gerechtelijke aanhouding in de zin van het artikel 15, 1° en 2°, met een bestuurlijke aanhouding, mag de vrijheidsbeneming niet langer dan vierentwintig uur duren.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 33.** L'agent de police administrative, qui procède à une arrestation administrative, en informe dans les plus brefs délais l'officier de police administrative dont il relève.

L'officier de police administrative, qui effectue ou maintient une arrestation administrative, fait enregistrer cette arrestation et en réfère dans les plus brefs délais au bourgmestre ou, le cas échéant, à l'autorité de police administrative spécialement compétente.

Dans tous les cas, l'heure et la durée de l'arrestation administrative sont inscrites dans un registre spécialement tenu à jour à cet effet.

Ce registre est signé par la personne arrêtée lors de son entrée et de sa sortie. Il est dressé rapport du refus ou de l'impossibilité de signer, avec mention de leurs motifs.

**Art. 33.** De agent van bestuurlijke politie die een bestuurlijke aanhouding verricht, verwittigt hiervan zo spoedig mogelijk de officier van bestuurlijke politie onder wiens gezag hij ressorteert.

De officier van bestuurlijke politie die een bestuurlijke aanhouding verricht of handhaaft, doet die aanhouding registreren en brengt hiervan zo spoedig mogelijk de burgemeester of, in voorkomend geval, de speciaal bevoegde bestuurlijke politieoverheid op de hoogte.

In elk geval worden het uur en de duur van de bestuurlijke aanhouding in een daartoe speciaal bijgehouden register ingeschreven.

Dit register wordt door de aangehouden persoon bij diens aankomst en vertrek getekend. Van de weigering of de onmogelijkheid te tekenen wordt, met vermelding van de gronden ervan, verslag opgemaakt.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — L'article 34 est ainsi libellé:

**Art. 34. § 1<sup>er</sup>.** Les fonctionnaires de police contrôlent l'identité de toute personne qui est privée de sa liberté ou qui a commis une infraction.

Ils peuvent contrôler l'identité de toute personne s'ils ont des motifs raisonnables de croire, en fonction de son comportement, d'indices matériels ou de circonstances de temps et de lieu, qu'elle est recherchée, qu'elle a tenté de commettre une infraction ou se prépare à la commettre, qu'elle pourrait troubler l'ordre public ou qu'elle l'a troublé.

§ 2. Conformément aux instructions et sous la responsabilité d'un officier de police administrative, tout fonctionnaire de police administrative peut également contrôler l'identité de toute personne qui souhaite pénétrer en un lieu faisant l'objet d'une menace au sens de l'article 28, § 1<sup>er</sup>, 3<sup>o</sup> et 4<sup>o</sup>.

§ 3. Dans les limites de leurs compétences, les autorités de police administrative peuvent, afin de maintenir la sécurité publique ou d'assurer le respect des dispositions légales relatives à l'accès au territoire, au séjour, à l'établissement et à l'éloignement des étrangers, prescrire des contrôles d'identité à effectuer par les services de police dans des circonstances qu'elles déterminent.

§ 4. Les pièces d'identité qui sont remises au fonctionnaire de police ne peuvent être retenues que pendant le temps nécessaire à la vérification de l'identité et doivent ensuite être immédiatement remises à l'intéressé.

Si la personne visée aux paragraphes précédents refuse ou est dans l'impossibilité de faire la preuve de son identité, de même que si son identité est douteuse, elle peut être retenue pendant le temps nécessaire à la vérification de son identité.

La possibilité doit lui être donnée de prouver son identité de quelque manière que ce soit.

En aucun cas, l'intéressé ne peut être retenu plus de douze heures à cet effet.

Si l'intéressé est privé de sa liberté en vue de la vérification de son identité, le fonctionnaire de police qui procède à cette opération en fait mention dans le registre visé à l'article 33, alinéa 3.

**Art. 34. § 1.** De politieambtenaren controleren de identiteit van ieder persoon wiens vrijheid wordt benomen of die een misdrijf heeft gepleegd.

Zij kunnen eveneens de identiteit controleren van ieder persoon indien zij, op grond van zijn gedragingen, materiële aanwijzingen of omstandigheden van tijd of plaats redelijke gronden hebben om te denken dat hij wordt opgespoord, dat hij heeft gepoogd of zich voorbereidt om een misdrijf te plegen of dat hij de openbare orde zou kunnen verstoren of heeft verstoord.

§ 2. Overeenkomstig de richtlijnen en onder de verantwoordelijkheid van een officier van bestuurlijke politie, kunnen de ambtenaren van bestuurlijke politie eveneens de identiteit controleren van ieder persoon die een plaats wenst te betreden die het voorwerp is van een bedreiging in de zin van artikel 28, § 1, 3<sup>o</sup> en 4<sup>o</sup>.

§ 3. Teneinde de openbare veiligheid te handhaven of de naleving te verzekeren van de wettelijke bepalingen met betrekking tot de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, kunnen de overheden van bestuurlijke politie, binnen de perken van hun bevoegdheden, identiteitscontroles voorschrijven, uit te voeren door de politiediensten in de omstandigheden die deze overheden bepalen.

§ 4. De identiteitsstukken die aan de politieambtenaar overhandigd worden, mogen slechts ingehouden worden gedurende de voor de verificatie van de identiteit noodzakelijke tijd en moeten daarna onmiddellijk aan de betrokkene worden teruggegeven.

Indien de persoon waarvan sprake in voorgaande paragrafen weigert of in de onmogelijkheid verkeert het bewijs te leveren van zijn identiteit, alsook indien zijn identiteit twijfelachtig is, mag hij worden opgehouden gedurende de voor de verificatie van zijn identiteit noodzakelijke tijd.

De mogelijkheid moet hem worden geboden zijn identiteit te bewijzen op eender welke wijze.

In geen geval mag de betrokkene te dien einde langer dan twaalf uur worden opgehouden.

Indien de vrijheid van de betrokkene wordt benomen met het oog op de verificatie van zijn identiteit, maakt de politieambtenaar die deze verrichting doet daarvan melding in het register bedoeld in artikel 33, derde lid.

MM. de Donnée et Vandenhaute proposent l'amendement que voici:

« Au quatrième alinéa du § 4 de cet article, remplacer le mot « douze » par le mot « vingt-quatre. »

« In het vierde lid van § 4 van dit artikel het woord « twaalf » te vervangen door het woord « vierentwintig. »

La parole est à M. de Donnée.

M. de Donnée. — Monsieur le Président, notre amendement vise à donner vingt-quatre heures plutôt que douze heures à l'interpellateur, afin qu'il procède aux vérifications qui s'imposent.

De toute façon, l'intervention nécessaire d'un juge d'instruction au-delà de la période de vingt-quatre heures constitue une garantie tout à fait efficace permettant d'éviter tout abus dans le chef de policiers, et ce d'autant plus que l'heure et la durée de l'arrestation administrative doivent obligatoirement être mentionnées dans un registre spécial.

L'extension de douze à vingt-quatre heures du délai visé à l'article 34 se justifie également par le fait qu'un individu interpellé peut sciemment fournir des identités erronées et entraver ainsi le déroulement rapide de la mission d'interpellation.

M. le Président. — La parole est à M. Tobback, ministre.

M. Tobback, ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique. — Monsieur le Président, il est actuellement possible de retenir des personnes administrativement pendant vingt-quatre heures. Cependant, l'expérience prouve que cela n'arrive jamais.

La loi tente de donner un maximum de garanties et de faire la distinction entre les questions administratives et les problèmes qui doivent relever du domaine judiciaire. C'est la raison pour laquelle le délai de douze heures nous paraît préférable. De toute façon, nous avons toujours la possibilité de retenir les personnes concernées au-delà de cette période, pour autant qu'il soit fait appel à un substitut, et non pas encore nécessairement à un juge d'instruction.

C'est le choix qu'a fait le gouvernement et je le soutiens. On pourrait également envisager de porter ce délai à trente-six ou à quarante-huit heures. Pourquoi pas? Mais d'après notre expérience, douze heures suffisent largement pour accomplir les tâches nécessaires d'un point de vue administratif, par exemple calmer une émeute, rétablir l'ordre. Enfin, lorsque le délai de douze heures est dépassé, la machine judiciaire doit pouvoir, si nécessaire, se mettre en route.

M. le Président. — La parole est à M. de Donnée.

M. de Donnée. — Monsieur le Président, notre amendement est de nature à faciliter la tâche de la police, sans pour autant compromettre les droits légitimes des personnes interpellées. C'est la raison pour laquelle je préfère le maintenir.

**M. le Président.** — Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 34 sont réservés.

De stemming over het amendement en de stemming over artikel 34 worden aangehouden.

L'article 35 est ainsi libellé:

**Art. 35.** Les fonctionnaires de police administrative ou judiciaire ne peuvent, sans nécessité, exposer à la curiosité publique les personnes arrêtées, détenues ou retenues.

Ils ne peuvent soumettre ou laisser soumettre ces personnes, sans leur accord, aux questions de journalistes ou de tiers étrangers à leur cas, ni à des prises de vue autres que celles destinées à leur identification ou à d'autres fins décidées par l'autorité judiciaire compétente.

Ils ne peuvent, sans l'accord de l'autorité judiciaire compétente révéler l'identité desdites personnes sauf pour avertir leurs proches.

**Art. 35.** De ambtenaren van bestuurlijke of gerechtelijke politie mogen aangehouden, gevangen of opgehouden personen, buiten noodzaak, niet aan publieke nieuwsgierigheid blootstellen.

Zij mogen deze personen zonder hun instemming niet onderwerpen of laten onderwerpen aan vragen van journalisten of derden die vreemd zijn aan de zaak, noch van hen beeldopnamen maken of laten maken behalve die welke bestemd zijn voor hun identificatie of voor andere door de bevoegde gerechtelijke instantie vastgestelde doeleinden.

Behalve om hun verwanten te verwittigen, mogen zij de identiteit van de betrokken personen niet bekend maken zonder daartoe de instemming van de bevoegde gerechtelijke instantie te hebben gekregen.

De heer Verreycken stelt volgend amendement voor:

*« In dit artikel, de tweede zin te beëindigen na de woorden « vreemd zijn aan de zaak ». De woorden « noch van hen beeldopnamen maken of laten maken » te vervangen door de woorden « Zij zullen, in de mate van het mogelijke, vermijden dat beeldopnamen worden gemaakt. »*

*« Remplacer le second alinéa de cet article par ce qui suit : « Ils ne peuvent soumettre ou laisser soumettre ces personnes, sans leur accord, aux questions de journalistes ou de tiers étrangers à leur cas. Ils éviteront, dans la mesure du possible, que ne soient réalisées des prises de vues autres que celles destinées à leur identification ou à d'autres fins décidées par l'autorité judiciaire compétente. »*

Het woord is aan de heer Verreycken.

**De heer Verreycken.** — Mijnheer de Voorzitter, dit artikel zegt zeer duidelijk dat personen niet mogen worden onderworpen aan het maken van beeldopnamen. De moderne fotografische technologie met zijn sterke telelenzen en zelfs telekanonnen zal hiertoe echter in alle omstandigheden toch in staat zijn. Liever dan de verdachten een wettelijk protestwapen in de hand te spelen, waarbij zij een beroep doen op dit artikel om de publikatie van deze foto's te eisen en om een onwettelijke behandeling aan te tonen, pleit ik voor een verzachting van de tekst van het artikel door daarin op te nemen dat « in de mate van het mogelijke zal worden vermeden dat beeldopnamen worden gemaakt ». Gezien de stand van de technologie lijkt mij een totale uitschakeling onmogelijk.

**De Voorzitter.** — Het woord is aan minister Tobbacq.

**De heer Tobbacq,** minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken. — Mijnheer de Voorzitter, het zal de heer Verreycken allicht verrassen, maar ik ben het eens met de zin van zijn amendement. Dit brengt echter inhoudelijk niets bij aan het artikel: het politiepersoneel in kwestie moet natuurlijk bewijzen dat het al het mogelijke heeft gedaan om te vermijden dat er beeldopnamen werden gemaakt. Als er echter satellietopnamen zijn gemaakt, zal geen rechter of administratieve disciplinaire overheid op het idee komen de personen in kwestie te sanctioneren.

Dat deze « al het mogelijke » moet doen is zo evident dat dit niet in de tekst van het artikel moet worden opgenomen. Dit heeft mogelijk wel zijn plaats in het verslag van de discussie over dit artikel.

**De Voorzitter.** — De stemming over het amendement en de stemming over artikel 35 worden aangehouden.

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 35 sont réservés.

**Art. 36.** Les délais visés aux articles 28, 29, 31, 32 et 34 prennent cours à partir du moment où la personne concernée ne dispose plus à la suite de l'intervention d'une autorité ou d'un fonctionnaire de police, de la liberté d'aller et de venir.

**Art. 36.** De termijnen bedoeld in de artikelen 28, 29, 31, 32 en 34 gaan in vanaf het ogenblik waarop de betrokken persoon, als gevolg van het optreden van een politieoverheid of een politieambtenaar, niet meer beschikt over de vrijheid van komen en gaan.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 37.** Dans l'exercice de ses missions de police administrative ou judiciaire tout fonctionnaire de police peut, en tenant compte des risques que cela comporte, recourir à la force pour poursuivre un objectif légitime qui ne peut être atteint autrement.

Tout recours à la force doit être raisonnable et proportionné à l'objectif poursuivi.

Tout usage de la force est précédé d'un avertissement, à moins que cela ne rende cet usage inopérant.

**Art. 37.** Bij het vervullen van zijn opdrachten van bestuurlijke of gerechtelijke politie kan elke politieambtenaar, rekening houdend met de risico's die zulks meebrengt, geweld gebruiken om een wettig doel na te streven dat niet op een andere wijze kan worden bereikt.

Elk gebruik van geweld moet redelijk zijn en in verhouding tot het nagestreefte doel.

Aan elk gebruik van geweld gaat een waarschuwing vooraf, tenzij dit gebruik daardoor onwerkzaam zou worden.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 38.** Sans préjudice des dispositions de l'article 37, les fonctionnaires de police ne peuvent faire usage d'armes à feu contre des personnes que dans les cas suivants:

1° En cas de légitime défense au sens des articles 416 et 417 du Code pénal;

2° Contre des personnes armées ou en direction de véhicules à bord desquels se trouvent des personnes armées, en cas de crime ou de délit flagrant au sens de l'article 41 du Code d'instruction criminelle, commis avec violences, lorsqu'il est raisonnablement permis de supposer que ces personnes disposent d'une arme à feu prête à l'emploi et qu'elles l'utiliseront contre des personnes;

3° Lorsqu'en cas d'absolue nécessité, les fonctionnaires de police de la police communale et de la gendarmerie ne peuvent défendre autrement les personnes, les postes, le transport de biens dangereux ou les lieux confiés à leur protection.

Dans ces cas, les armes à feu ne peuvent être utilisées que conformément aux instructions et sous la responsabilité d'un officier de police administrative;

4° Lorsqu'en cas d'absolue nécessité, les fonctionnaires de police de la police communale, de la gendarmerie et de la police judiciaire près les parquets ne peuvent défendre autrement les personnes confiées à leur protection dans le cadre de l'exécution d'une mission de police judiciaire.

Dans ces cas, les armes à feu ne peuvent être utilisées que conformément aux instructions et sous la responsabilité d'un officier de police judiciaire.



Le recours aux armes prévu aux 2°, 3° et 4°, ne s'effectue qu'après avertissement donné à haute voix ou par tout autre moyen disponible, y compris par un coup de semonce, à moins que cela ne rende ce recours inopérant.

**Art. 38.** Onverminderd de bepalingen van artikel 37, kunnen de politieambtenaren slechts gebruik maken van vuurwapens tegen personen in de volgende gevallen:

1° In het geval van wettige verdediging in de zin van de artikelen 416 en 417 van het Strafwetboek;

2° Tegen gewapende personen of in de richting van voertuigen aan boord waarvan zich gewapende personen bevinden, in geval van misdaad of van een op heterdaad ontdekt wanbedrijf in de zin van artikel 41 van het Wetboek van Strafvordering, welke misdaad of welk wanbedrijf met geweld zijn gepleegd, indien redelijkerwijze mag aangenomen worden dat die personen in het bezit zijn van vuurwapens klaar voor gebruik en dat zij deze wapens zullen gebruiken tegen personen;

3° Wanneer in het geval van volstreekte noodzakelijkheid, de politieambtenaren van de gemeentepolitie en de rijkswacht de aan hun bescherming toevertrouwde personen, posten, vervoer van gevaarlijke goederen of plaatsen op geen andere wijze kunnen verdedigen.

In dit geval mogen de vuurwapens slechts gebruikt worden overeenkomstig de richtlijnen en onder verantwoordelijkheid van een officier van bestuurlijke politie;

4° Wanneer in het geval van volstreekte noodzakelijkheid, de politieambtenaren van de gemeentepolitie, de rijkswacht en de gerechtelijke politie bij de parketten de personen die aan hun bescherming zijn toevertrouwd in het raam van de uitvoering van een opdracht van gerechtelijke politie op geen andere wijze kunnen verdedigen.

In dit geval mogen de vuurwapens enkel worden gebruikt overeenkomstig de richtlijnen en onder verantwoordelijkheid van een officier van gerechtelijke politie.

Het gebruik van wapens geregeld in 2°, 3° en 4°, geschiedt eerst na waarschuwing met luide stem of met enig ander beschikbaar middel, een waarschuwingsschot inbegrepen, tenzij dit gebruik daardoor onwerkzaam zou worden.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 39.** Dans l'exercice des missions qui leur sont confiées les services de police peuvent recueillir des informations, traiter des données à caractère personnel et tenir à jour une documentation relative notamment à des événements, à des groupements et à des personnes présentant un intérêt concret pour l'exécution de leurs missions de police administrative ou judiciaire.

Les renseignements contenus dans la documentation doivent présenter un lien direct avec la finalité du fichier et se limiter aux exigences qui en découlent.

Ces renseignements ne peuvent être communiqués qu'aux autorités et services de police ainsi qu'aux services de renseignement officiels qui en ont besoin pour l'exécution de leurs missions.

**Art. 39.** Bij het vervullen van de opdrachten die hun toevertrouwd zijn, kunnen de politiediensten inlichtingen inwinnen, gegevens van persoonlijke aard verwerken en een documentatie bijhouden, meer bepaald met betrekking tot de gebeurtenissen, de groeperingen en de personen die een concreet belang vertonen voor de uitoefening van hun opdrachten van bestuurlijke en gerechtelijke politie.

De in de documentatie vervatte inlichtingen moeten in rechtstreeks verband staan met de bestaansreden van het gegevensbestand en beperkt blijven tot de vereisten die eruit voortvloeien.

Deze inlichtingen kunnen slechts medegedeeld worden aan de overheden en de politiediensten evenals aan officiële inlichtingendiensten die ze voor de uitoefening van hun opdrachten nodig hebben.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 40.** Les plaintes et dénonciations faites à tout fonctionnaire de police de la gendarmerie, de la police communale ou de la police judiciaire près les parquets, de même que les renseignements obtenus et les constatations faites au sujet d'infractions font l'objet de procès-verbaux qui sont transmis à l'autorité judiciaire compétente.

**Art. 40.** De bij een politieambtenaar van de rijkswacht, de gemeentepolitie of de gerechtelijke politie bij de parketten ingediende klachten of aangiften, alsook de nopens misdrijven verkregen inlichtingen en gedane vaststellingen worden opgenomen in processen-verbaal die aan de bevoegde gerechtelijke overheden worden toegezonden.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 41.** Sauf si les circonstances ne le permettent pas, les fonctionnaires de police qui interviennent en habits civils à l'égard d'une personne, ou au moins l'un d'entre eux, justifient de leur qualité au moyen du titre de légitimation dont ils sont porteurs.

Il en est de même lorsque des fonctionnaires de police en uniforme se présentent au domicile d'une personne.

**Art. 41.** Behalve wanneer de omstandigheden het niet toelaten, doen de politieambtenaren die in burgerkledij tegenover een persoon optreden, of tenminste één van hen, van hun hoedanigheid blijken door middel van het legitimatiebewijs waarvan zij houder zijn.

Hetzelfde geldt wanneer politieambtenaren in uniform zich aanmelden aan de woning van een persoon.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 42.** Lorsqu'il est mis en danger dans l'exercice de sa mission ou lorsque des personnes sont en danger, tout fonctionnaire de police peut requérir l'aide ou l'assistance des personnes présentes sur place. En cas d'absolue nécessité, il peut de même requérir l'aide ou l'assistance de toute autre personne utile.

L'aide ou l'assistance requise ne peut mettre en danger la personne qui la prête.

**Art. 42.** Wanneer hij in gevaar gebracht wordt bij het vervullen van zijn opdracht of wanneer personen in gevaar zijn, kan ieder politieambtenaar de hulp of bijstand vorderen van de ter plaatse aanwezige personen en in geval van absolute noodzaak kan hij eveneens de hulp of bijstand vorderen van enig ander nuttig persoon.

De gevorderde hulp of bijstand mag de persoon die ze verleent niet in gevaar brengen.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 43.** Dans l'exercice de leurs missions, les fonctionnaires de police se prêtent en tout temps assistance mutuelle et veillent à assurer une coopération efficace.

En ce qui concerne les cas prévus aux articles 20, 21 et 23, §§ 1<sup>er</sup> et 2, la gendarmerie et la police communale prêtent, s'il y a lieu, l'assistance nécessaire à la police des chemins de fer.

En cas de danger imminent pour les personnes et si ses moyens se révèlent être insuffisants, tout officier de police administrative d'un service de police déterminé peut requérir l'assistance d'autres fonctionnaires de police compétents.

Le service de police requis en avise dans les plus brefs délais l'autorité dont il relève.

**Art. 43.** Bij het vervullen van hun opdrachten verlenen de politieambtenaren elkaar te allen tijde wederzijdse bijstand en zorgen zij voor een doeltreffende samenwerking.

Wat de gevallen betreft waarvan sprake is in de artikelen 20, 21 en 23, §§ 1 en 2, verlenen de rijkswacht en de gemeentepolitie, in voorkomend geval, de vereiste bijstand aan de spoorwegpolitie.

Bij onmiddellijk gevaar voor personen en indien zijn middelen ontoereikend blijken, kan ieder officier van bestuurlijke politie van een bepaalde politiedienst de bijstand vorderen van andere bevoegde politieambtenaren.

De gevorderde politiedienst brengt de overheid onder wiens gezag hij ressorteert hiervan zo spoedig mogelijk op de hoogte.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 44.** Les services de police prêtent main forte lorsqu'ils y sont légalement requis.

Ils peuvent pareillement être chargés de notifier et de mettre à exécution les mandats de justice.

Lorsque les services de police sont requis pour prêter main forte aux officiers de police judiciaire et aux officiers ministériels, ils les assistent afin de les protéger contre les violences et les voies de fait qui seraient exercées contre eux ou de leur permettre de lever les difficultés qui les empêcheraient de remplir leur mission.

**Art. 44.** De politiediensten lenen de sterke arm wanneer zij daartoe wettelijk worden gevorderd.

Zij kunnen eveneens worden belast met het betekenen en ten uitvoer leggen van gerechtelijke bevelen.

Wanneer de politiediensten worden gevorderd om aan de officieren van gerechtelijke politie en aan de ministeriële ambtenaren de sterke arm te lenen, staan zij hen bij om hen te beschermen tegen gewelddaden en feitelijkheden die tegen hen kunnen worden gepleegd of om hen in staat te stellen de moeilijkheden weg te nemen waardoor zij zouden worden belet hun opdracht te vervullen.

— Adopté.

Aangenomen.

#### Section II. — Compétence territoriale

**Art. 45.** Les fonctionnaires de police de la gendarmerie et de la police judiciaire près les parquets sont compétents pour exercer leurs missions sur l'ensemble du territoire national.

Sous réserve de la compétence des commissaires de brigade, les fonctionnaires de police de la police communale sont compétents pour exercer leurs missions sur le territoire de leur commune. Ils peuvent cependant exercer leurs compétences sur le territoire d'autres communes dans les cas suivants:

1° Lorsque, sur la proposition des conseils communaux intéressés, ils sont autorisés par le gouverneur de province à y exercer des missions de police administrative ou judiciaire;

2° Lorsque, poursuivant sur le territoire de leur commune ou d'une autre commune conformément au 1°, l'auteur présumé d'une infraction ou une personne visée aux articles 15, 1° et 2°, 18, 19, alinéa 2, 20, alinéa 2, et 21, ils continuent cette poursuite en dehors de ce territoire afin de se saisir eux-mêmes de la personne poursuivie parce qu'il est impossible, en raison du caractère urgent des actions, de faire appel à cet effet aux services de police compétents. Ceux-ci en sont informés dans les plus brefs délais;

3° Lors de l'assistance prêtée à un autre service de police dans les conditions visées à l'article 43, alinéa 3;

4° Lors du transfert de personnes visé aux articles 18, 19, alinéa 2, 20, alinéa 2, 21 et 23 conformément aux directives des autorités administratives ou judiciaires;

5° Lorsque, dans des circonstances indépendantes de leur volonté, leur intervention s'impose en l'absence de fonctionnaire de police ou de service de police compétent; dans ce cas, ils appellent dans les plus brefs délais un service de police compétent.

#### Afdeling II. — Territoriale bevoegdheid

**Art. 45.** De politieambtenaren van de rijkswacht en van de gerechtelijke politie bij de parketten zijn bevoegd om hun opdrachten te vervullen op het geheel van het grondgebied van het rijk.

Onverminderd de bevoegdheid van de brigadecommissarissen zijn de politieambtenaren van de gemeentepolitie bevoegd om hun opdrachten te vervullen op het grondgebied van hun gemeente. Ze kunnen evenwel hun bevoegdheden op het grondgebied van andere gemeenten uitoefenen in de volgende gevallen:

1° Wanneer zij, op voorstel van de betrokken gemeenteraden, door de provinciegouverneur gemachtigd worden om er opdrachten van bestuurlijke of gerechtelijke politie uit te oefenen;

2° Wanneer zij tijdens de achtervolging van de vermoedelijke dader van een misdrijf of van een persoon, bedoeld in de artikelen 15, 1° en 2°, 18, 19, tweede lid, 20, tweede lid en 21 op het grondgebied van hun gemeente of van een andere gemeente overeenkomstig 1°, die achtervolging voortzetten buiten dat grondgebied, teneinde zelf de achtervolgde persoon te vatten omdat het wegens het spoedeisend karakter van de verrichtingen onmogelijk is hiertoe een beroep te doen op de bevoegde politiediensten. Deze worden hiervan zo spoedig mogelijk op de hoogte gebracht;

3° Bij het verlenen van bijstand aan een andere politiedienst onder de voorwaarden zoals bepaald in artikel 43, derde lid;

4° Bij de overbrenging van personen zoals bepaald in de artikelen 18, 19, tweede lid, 20, tweede lid, 21 en 23 overeenkomstig de richtlijnen van de bestuurlijke of gerechtelijke overheden;

5° Wanneer, in omstandigheden onafhankelijk van hun wil, hun ingrijpen geboden is doordat geen bevoegde politieambtenaar of politiedienst aanwezig is; in dat geval doen zij zo spoedig mogelijk een beroep op een bevoegde politiedienst.

— Adopté.

Aangenomen.

#### Section III. — Assistance

**Art. 46.** Les services de police mettent les personnes qui demandent du secours ou de l'assistance en contact avec des services spécialisés.

Ils portent assistance aux victimes d'infractions, notamment en leur procurant l'information nécessaire.

#### Afdeling III. — Bijstand

**Art. 46.** De politiediensten brengen de personen die hulp of bijstand vragen in contact met gespecialiseerde diensten.

Zij verlenen bijstand aan de slachtoffers van misdrijven, inzonderheid door hun de nodige informatie te verstrekken.

— Adopté.

Aangenomen.

**M. le Président.** — L'article 47 est ainsi libellé:

#### Chapitre V. — Responsabilité civile et assistance en justice

**Art. 47.** L'Etat est responsable du dommage causé par les fonctionnaires de police de la gendarmerie et de la police judiciaire près les parquets dans les fonctions auxquelles ils les a employés, comme les commettants sont responsables du dommage causé par le fait de leurs préposés.

L'Etat est également responsable du dommage causé par les commissaires de brigades dans les fonctions auxquelles il les a employés, comme les commettants sont responsables du dommage causé par le fait de leurs préposés.

La commune est responsable du dommage causé par les fonctionnaires de police de la police communale dans les fonctions auxquelles l'Etat ou la commune les a employés, comme les commettants sont responsables du dommage causé par le fait de leurs préposés.

La commune peut exercer un recours contre l'Etat pour le dommage causé par le fonctionnaire de police de la police communale dans les missions que l'Etat lui a confiées.

*Hoofdstuk V. — Burgerlijke aansprakelijkheid  
en rechtshulp*

**Art. 47.** De Staat is aansprakelijk voor de schade veroorzaakt door de politieambtenaren van de rijkswacht en de gerechtelijke politie bij de parketten in de functies waarin hij hen heeft aangewend, net zoals de aanstellers aansprakelijk zijn voor de schade aangericht door toedoen van hun aangestelden.

De Staat is eveneens aansprakelijk voor de schade veroorzaakt door de brigadecommissarissen in de functies waarin hij hen heeft aangewend, net zoals de aanstellers aansprakelijk zijn voor de schade aangericht door toedoen van hun aangestelden.

De gemeente is aansprakelijk voor de schade veroorzaakt door de politieambtenaren van de gemeentepolitie in de functies waarin de Staat of de gemeente hen heeft aangewend, net zoals de aanstellers aansprakelijk zijn voor de schade aangericht door toedoen van hun aangestelden.

De gemeente kan verhaal nemen op de Staat voor de schade veroorzaakt door een politieambtenaar van de gemeentepolitie bij opdrachten die de Staat hem heeft toevertrouwd.

De heer Verreycken stelt volgende amendementen voor:

« A. In het eerste lid van dit artikel, het eerste zinsdeel te vervangen als volgt:

« De Staat is aansprakelijk voor de schade veroorzaakt door alle politieambtenaren in de functies waarin hij hen heeft aangewend. »

« A. A cet article, remplacer le premier membre de phrase du premier alinéa par ce qui suit:

« L'Etat est responsable du dommage causé par tous les fonctionnaires de police dans les fonctions auxquelles il les a employés. »

« B. In het derde lid van dit artikel, de woorden « de Staat of » te doen vervallen. »

« B. Au second alinéa de cet article, supprimer les mots « L'Etat ou. »

« C. In dit artikel, het vierde lid te doen vervallen. »

« C. Supprimer le quatrième alinéa de cet article. »

Het woord is aan de heer Verreycken.

**De heer Verreycken.** — Mijnheer de Voorzitter, in artikel 47 wordt de Staat aansprakelijk gesteld voor de schade aangericht door mensen die in haar opdracht hebben gewerkt en de gemeenten zijn aansprakelijk voor de schade aangericht door personen die in haar opdracht werken, maar ook voor de schade aangericht door leden van de gemeentepolitie die werken in opdracht van de Staat. Dat lijkt mij tegenstrijdig. De gemeente moet verantwoordelijk zijn voor de schade toegebracht door gemeentelijke politieambtenaren en de Staat voor de schade aangericht door mensen die in haar opdracht werken. Het lijkt mij bovendien niet goed de gemeente eerst voor die schade te laten opdraaien en haar de mogelijkheid te geven die schade achteraf op de Staat te verhalen. Wie een pot breekt, moet die ook betalen, dat lijkt mij een logisch principe.

**De Voorzitter.** — Het woord is aan minister Tobback.

**De heer Tobback,** minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken. — Mijnheer de Voorzitter, de aansprakelijkheidsverdeling tussen Staat en gemeente is reeds in een aantal andere wetten, zoals de nieuwe gemeentewet geregeld. In deze wet moeten wij dus op dat punt niet innoveren. De gemeente heeft nu reeds de mogelijkheid tot verhaal op de Staat voor schade aangericht tijdens opdrachten die vallen onder de verantwoordelijkheid van de Staat. In het kader van deze wet op het politieambt willen wij daaraan niets wijzigen.

**De Voorzitter.** — De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 47 worden aangehouden.

Le vote sur les amendements et le vote sur l'article 47 sont réservés.

**Art. 48.** Les fonctionnaires de police visés à l'article 47, qui dans leurs fonctions causent un dommage à l'Etat, à la commune ou à des tiers, ne doivent le réparer que s'ils commettent une faute intentionnelle, une faute lourde, ou une faute légère qui présente dans leur chef un caractère habituel.

En outre, le Roi peut, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, exonérer en tout ou en partie les fonctionnaires de police de l'obligation de réparer le dommage conformément à l'alinéa précédant en ce qui concerne la responsabilité à l'égard de l'Etat.

**Art. 48.** De in artikel 47 bedoelde politieambtenaren, die in hun functies aan de Staat, aan de gemeente of aan derden schade berokkenen, moeten deze slechts vergoeden, wanneer zij een opzettelijke fout, een zware fout, of een lichte fout die bij hen gewoonlijk voorkomt, begaan.

Bovendien kan de Koning bij een in Ministerraad overlegd besluit de politieambtenaren, wat de aansprakelijkheid tegenover de Staat betreft, geheel of gedeeltelijk ontslaan van de verplichting de schade overeenkomstig vorig lid te vergoeden.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 49. § 1<sup>er</sup>.** L'action exercée contre un fonctionnaire de police par l'Etat ou la commune sur la base de l'article 48, n'est recevable que si elle est précédée d'une offre de transaction faite au défendeur. Cette offre de transaction émane de l'autorité désignée par le Roi.

Cette offre comporte, outre l'évaluation du montant de la somme exigée, les modalités de son paiement.

L'autorité visée à l'alinéa premier peut décider que le dommage ne sera que partiellement réparé.

§ 2. Les dommages et intérêts dus à l'Etat ou à la commune par le fonctionnaire de police visé à l'article 47 et dont le montant a été soit convenu par transaction, soit fixé par décision judiciaire, peuvent être imputés sur sa rémunération, dans les limites fixées par l'article 23 de la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs.

**Art. 49. § 1.** De rechtsvordering die tegen een politieambtenaar wordt ingesteld door de Staat of de gemeente op grond van artikel 48 is pas ontvankelijk indien zij wordt voorafgegaan door een aanbod tot dading aan de verweerder. Dit aanbod tot dading gaat uit van de overheid aangewezen door de Koning.

Dit aanbod omvat, afgezien van de evaluatie van het gevorderde bedrag, de nadere regels van de betaling.

De in het eerste lid bedoelde overheid kan beslissen dat de schade slechts gedeeltelijk moet worden vergoed.

§ 2. De schadevergoeding die verschuldigd is aan de Staat of de gemeente door de politieambtenaar bedoeld in artikel 47 en waarvan het bedrag hetzij overeengekomen is bij dading, hetzij bij gerechtelijke beslissing werd bepaald, kan worden ingehouden op zijn bezoldiging onder de voorwaarden bepaald bij artikel 23 van de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 50.** Le fonctionnaire de police visé à l'article 47 qui fait l'objet d'une action en dommages et intérêts devant la juridiction civile ou répressive peut appeler à la cause l'Etat ou la commune: ceux-ci peuvent intervenir volontairement.

En ce qui concerne les actes des membres du personnel de la gendarmerie, l'Etat est toujours représenté par le ministre chargé de l'organisation et de l'administration générale de la gendarmerie.

**Art. 50.** De in artikel 47 bedoelde politieambtenaar tegen wie een vordering tot schadeloosstelling wordt ingesteld voor de burgerlijke of de strafrechter kan de Staat of de gemeente in het geding betrekken; deze kunnen vrijwillig tussenkomen.



Wat de daden van de personeelsleden van de rijkswacht betreft, wordt de Staat steeds vertegenwoordigd door de minister belast met de organisatie en het algemeen beheer van de rijkswacht.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 51.** L'Etat ou la commune selon le cas prend en charge les frais de justice auxquels le fonctionnaire de police visé à l'article 47 est condamné en justice pour des faits commis dans ses fonctions, sauf s'il a commis une faute intentionnelle, une faute lourde, ou une faute légère qui présente dans son chef un caractère habituel.

**Art. 51.** De Staat of de gemeente, naargelang van het geval, neemt de proceskosten ten laste waartoe de politieambtenaar bedoeld in artikel 47, in rechte veroordeeld wordt wegens feiten gepleegd in zijn functies, tenzij hij een opzettelijke fout, een zware fout, of een lichte fout die bij hem gewoonlijk voorkomt, heeft begaan.

— Adopté.

Aangenomen.

**M. le Président.** — L'article 52 est ainsi libellé:

**Art. 52. § 1<sup>er</sup>.** Le fonctionnaire de police visé à l'article 47 qui est cité en justice ou contre lequel l'action publique est intentée pour des actes commis dans l'exercice de ses fonctions, bénéficie de l'assistance en justice d'un avocat à charge de la commune ou de l'Etat.

Il en est de même pour le fonctionnaire de police visé à l'article 47 qui, en sa qualité de fonctionnaire de police et en raison de ses fonctions, est victime d'un acte intentionnel ayant entraîné une incapacité de travail.

§ 2. Aucune assistance en justice n'est fournie au fonctionnaire de police contre lequel l'Etat ou la commune exerce l'action civile prévue aux articles 48 et 49.

§ 3. L'assistance en justice peut être refusée selon le cas par la commune ou par l'Etat, lorsque les faits ne présentent manifestement aucun lien avec l'exercice des fonctions.

L'assistance en justice peut également être refusée lorsqu'il est manifeste que le fonctionnaire de police concerné a commis une faute intentionnelle ou une faute lourde.

§ 4. Lorsque l'assistance en justice n'a pas été accordée conformément au § 3 et qu'il ressort de la décision de justice que ce refus n'était pas fondé, le fonctionnaire de police a droit au remboursement des frais qu'il a exposés pour assurer sa défense.

Lorsque l'assistance en justice a été accordée mais qu'il ressort de la décision de justice qu'elle n'aurait pas dû l'être, les frais exposés afin d'assurer sa défense, peuvent être récupérés auprès du fonctionnaire de police, de la manière prévue à l'article 49.

§ 5. Le Roi détermine les conditions dans lesquelles les honoraires de l'avocat choisi pour prêter l'assistance en justice sont prises en charge par l'Etat ou par la commune.

L'assistance en justice des membres du personnel de la gendarmerie est à charge du département chargé de l'organisation et de l'administration générale de la gendarmerie.

L'assistance en justice des membres de la police communale est à charge de la commune, sauf le recours de celle-ci contre l'Etat, si le fonctionnaire communal est attiré en justice pour des actes accomplis lors d'une mission remplie pour le compte de l'Etat.

§ 6. L'assistance en justice prévue n'entraîne de la part de l'Etat ou de la commune aucune reconnaissance de sa responsabilité.

**Art. 52. § 1.** De in artikel 47 bedoelde politieambtenaar die in rechte wordt gedagvaard of tegen wie de strafvordering wordt ingesteld wegens daden gesteld in de uitoefening van zijn functies, heeft recht op rechtshulp van een advocaat ten laste van de gemeente of de Staat.

Dit is eveneens het geval voor de politieambtenaar bedoeld in artikel 47 die, in zijn hoedanigheid van politieambtenaar en wegens zijn functies, slachtoffer is van een vrijwillige daad die een werkongeschiktheid heeft veroorzaakt.

§ 2. Aan de politieambtenaar tegen wie de Staat of de gemeente de in de artikelen 48 en 49 bedoelde burgerlijke rechtsvordering instelt, wordt geen enkele rechtshulp verleend.

§ 3. De rechtshulp kan naargelang van het geval door de gemeente of door de Staat worden geweigerd wanneer de feiten klaarblijkelijk in geen enkel verband staan met de uitoefening van de functies.

De rechtshulp kan eveneens worden geweigerd wanneer de betrokken politieambtenaar kennelijk een opzettelijke of zware fout heeft begaan.

§ 4. Wanneer de rechtshulp niet is verleend overeenkomstig § 3 en uit de rechterlijke beslissing blijkt dat deze weigering niet gegrond was, heeft de politieambtenaar recht op terugbetaling van de kosten die hij voor zijn verdediging heeft gemaakt.

Wanneer de rechtshulp toegestaan is maar uit de gerechtelijke beslissing blijkt dat dit niet diende te geschieden, kunnen de kosten die gemaakt zijn voor zijn verdediging, van de politieambtenaar teruggevorderd worden, op de wijze bepaald in artikel 49.

§ 5. De Koning bepaalt de voorwaarden onder welke de honoraria van de advocaat gekozen om de rechtshulp te verlenen ten laste van de Staat of de gemeente worden genomen.

De rechtshulp aan de personeelsleden van de rijkswacht komt ten laste van het departement belast met de organisatie en het algemeen beheer van de rijkswacht.

De rechtshulp aan de leden van de gemeentepolitie komt ten laste van de gemeente, behoudens het verhaal van de gemeente op de Staat, indien de gemeentelijke ambtenaar in rechte wordt gedagvaard wegens daden gesteld bij het vervullen van een opdracht voor rekening van de Staat.

§ 6. De voorgeschreven rechtshulp houdt niet in dat de Staat of de gemeente enige aansprakelijkheid erkent.

De heer Verreycken stelt volgende amendementen voor:

« A. In dit artikel, de §§ 2 en 3 te doen vervallen. »

« A. Supprimer les §§ 2 et 3 de cet article. »

« B. In dit artikel, het eerste lid van § 4 te doen vervallen. »

« B. Supprimer le § 4, premier alinéa, de cet article. »

Het woord is aan de heer Verreycken.

De heer Verreycken. — Mijnheer de Voorzitter, ons amendement is meervoudig, maar het tweede lid is volledig afhankelijk van het aanvaarden van het eerste lid.

Ons amendement strekt ertoe altijd rechtshulp te verlenen aan beschuldigde politieambtenaren. Wij gaan ervan uit dat er na de veroordeling nog tijd genoeg is om de gemaakte kosten terug te vorderen.

Een veroordeling op voorhand door het onthouden van rechtshulp lijkt mij onverzoenbaar met het rechtsidee. Een dergelijke veroordeling op voorhand kan volgens mij voor een hoogst waarschijnlijk ongewilde beïnvloeding zorgen van degenen die recht moeten spreken, want zij zullen weten dat de overheid zelf de schuld van de betrokkene al vaststelde of veronderstelde. Dit lijkt mij onaanvaardbaar. Ik meen dat deze maatregel ongedaan moet worden gemaakt en dat altijd betaalde rechtshulp moet worden geboden aan beschuldigde politieambtenaren.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Tobback, minister.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken. — Mijnheer de Voorzitter, van een minister wordt verwacht dat hij de Staat als een goede huisvader helpt beheren. Wat de heer Verreycken voorstelt zou erop neerkomen dat ik morgen door een politieambtenaar zou kunnen worden gedagvaard en dat ik voor hem dan nog rechtshulp zou moeten betalen. Dat is de eerste manier waarop ik zijn amendement interpreteer.

Een tweede geval werd ook door de heer Vandenberghe geciteerd. Nadat ik betaald heb voor de burgerlijke aansprakelijkheid van de politiagent, omdat hij mijn aangestelde is, zou ik kunnen trachten terug te vorderen op hem vermits ik er van uitga dat hij een fout heeft begaan, maar toch zou ik zijn rechtshulp moeten betalen.

Men kan mij vragen de zaken als een goede huisvader te beheeren, maar men kan van mij niet verwachten dat ik in alle gevallen de advocaten van mijn tegenstrever zou betalen. Dit lijkt mij toch een beetje te vergaand.

**De Voorzitter.** — Mijnheer Verreycken, handhaaft u uw amendementen?

**De heer Verreycken.** — Mijnheer de Voorzitter, ik handhaaf mijn amendementen zeker, want ik ben van oordeel dat de overheid niet het recht heeft op voorhand vast te stellen wie in fout is.

**De heer Tobback,** minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken. — Wanneer de overheid naar de rechtbank gaat, stelt ze natuurlijk niet op voorhand vast wie in fout is. Ze kan wel perfect en vormelijk vaststellen wie haar tegenstrever in rechte is en wie niet.

**De Voorzitter.** — De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 52 worden aangehouden.

Le vote sur les amendements et le vote sur l'article 52 sont réservés.

**Art. 53. § 1<sup>er</sup>.** Le Roi détermine les conditions et les modalités selon lesquelles le fonctionnaire de police visé à l'article 47 est indemnisé, en temps de paix, du dommage aux biens subi dans ses fonctions.

On entend par dommage aux biens, le dommage occasionné aux biens dont le fonctionnaire de police est propriétaire ou détenteur et qui sont indispensables pour l'exercice de ses fonctions.

§ 2. L'indemnisation est à charge de l'Etat pour les fonctionnaires de police de la gendarmerie et de la police judiciaire près les parquets, à charge de la province pour les commissaires de brigade et à charge de la commune pour les fonctionnaires de police de la police communale.

§ 3. L'indemnisation est exclue, lorsque le dommage aux biens est dû à une faute intentionnelle ou à une faute lourde imputable au fonctionnaire de police concerné.

Il en va de même, à concurrence du montant accordé ou à accorder, lorsque le dommage aux biens a été ou est susceptible d'être indemnisé:

1° En vertu d'une assurance contractée par le fonctionnaire de police intéressé ou à son profit, sous réserve du défaut de paiement par l'organisme assureur dans le délai d'un an à dater de la réalisation du dommage;

2° A titre de frais de justice en matière répressive.

§ 4. L'Etat, la province ou la commune est subrogé dans les droits et actions du fonctionnaire de police concerné à concurrence de la somme payée.

§ 5. L'indemnisation par l'Etat, la province ou la commune exclut tout recours pour le même fait dommageable, à concurrence du montant octroyé, contre l'Etat, la province ou la commune, ses organes ou préposés.

§ 6. L'indemnisation est à charge du département chargé de l'organisation et de l'administration générale de la gendarmerie en ce qui concerne le personnel de ce service de police.

**Art. 53. § 1.** De Koning bepaalt de voorwaarden en de nadere regels volgens welke de politieambtenaar bedoeld in artikel 47 wordt vergoed voor de zaakschade die hij, in zijn functies in vredetijd, heeft geleden.

Onder zaakschade wordt begrepen, de schade toegebracht aan goederen waarvan de politieambtenaar eigenaar of houder is en die onontbeerlijk zijn voor de uitoefening van zijn functies.

§ 2. De vergoeding komt ten laste van de Staat voor de politieambtenaren van de rijkswacht en de gerechtelijke politie bij de parketten, ten laste van de provincie voor de brigadecommissarissen en ten laste van de gemeente voor de politieambtenaren van de gemeentepolitie.

§ 3. De vergoeding is uitgesloten wanneer de zaakschade te wijten is aan een opzettelijke of zware fout die toegeschreven kan worden aan de politieambtenaar.

Hetzelfde geldt ten belope van het toegekende of toe te kennen bedrag, wanneer de zaakschade vergoed wordt of kan vergoed worden:

1° Krachtens een door de betrokken politieambtenaar of in zijn voordeel afgesloten verzekering behoudens niet-betaling door de verzekeraar binnen een termijn van één jaar vanaf het ontstaan van de schade;

2° Als gerechtskosten in strafzaken.

§ 4. De Staat, de provincie of de gemeente treedt in de rechten en vorderingen van de politieambtenaar ten belope van het betaalde bedrag.

§ 5. De vergoeding door de Staat, de provincie of de gemeente sluit, ten belope van het toegekende bedrag en voor hetzelfde schadelijk feit elk verhaal uit op de Staat, de provincie of de gemeente, de organen of aangestelden hiervan.

§ 6. Wat de personeelsleden van de rijkswacht betreft komt de vergoeding ten laste van het departement belast met de organisatie en het algemeen beheer van de rijkswacht.

— Adopté.

Aangenomen.

**M. le Président.** — MM. de Donnée et Vandenhaute proposent l'insertion d'un article 53bis (nouveau) ainsi libellé:

« Art. 53bis. Les dispositions des articles 47 à 53 sont également applicables:

1° Aux agents de l'Etat autres que ceux expressément visés à l'article 47, mais qui bénéficient également de la qualité d'agent ou d'officier de police judiciaire;

2° Aux agents de l'Etat qui participent directement à des opérations de police judiciaire ou de police administrative. »

« Art. 53bis. Het bepaalde in de artikelen 47 tot 53 is eveneens van toepassing op:

1° De andere leden van het rijkspersoneel dan die waarop artikel 47 uitdrukkelijk doelt, doch die eveneens de hoedanigheid van agent of officier van gerechtelijke politie bezitten;

2° De leden van het rijkspersoneel die rechtstreeks deelnemen aan operaties van gerechtelijke of van bestuurlijke politie. »

MM. de Donnée et Vandenhaute proposent l'amendement subsidiaire que voici:

« Insérer un article 53bis (nouveau), libellé comme suit:

« Art. 53bis. Les dispositions des articles 47 à 53 sont également applicables aux agents de l'Etat autres que ceux expressément visés à l'article 47, qui participent directement à des opérations de police judiciaire ou de police administrative ou de police administrative. »

« Een artikel 53bis (nieuw) in te voegen, luidende:

« Art. 53bis. Het bepaalde in de artikelen 47 tot 53 is eveneens van toepassing op de andere leden van het rijkspersoneel dan die waarop artikel 47 uitdrukkelijk doelt en die rechtstreeks deelnemen aan operaties van gerechtelijke of van bestuurlijke politie. »

La parole est à M. de Donnée.

**M. de Donnée.** — Monsieur le Président, il s'agit de rencontrer l'objection que plusieurs membres, dont moi-même, avions évoquée en commission, à savoir que l'on crée une discrimination en matière de responsabilité et d'assistance en justice en modifiant le système existant uniquement au profit des agents de la gendarmerie, de la police judiciaire et de la police communale.

Le but de l'amendement principal et de l'amendement subsidiaire est de porter remède à cette discrimination en étendant le système proposé à tous les agents de l'Etat qui, soit bénéficient

également de la qualité d'agent ou d'officier de police judiciaire, soit participent directement à des opérations de police judiciaire ou de police administrative.

Toutefois, comme huit groupes de notre assemblée ont signé une proposition de loi qui reprend mon amendement subsidiaire et permettra de rouvrir le débat en octobre en vue de trouver une solution au problème soulevé dans le cadre d'un consensus, j'ai décidé de retirer tant mon amendement principal que mon amendement subsidiaire.

**M. le Président.** — Monsieur de Donnée, nous actons donc le retrait de ces deux amendements.

**M. de Donnée.** — Oui, monsieur le Président, car j'espère que, dès la première réunion de la commission de l'Intérieur, la proposition de loi signée par huit groupes du Sénat pourra faire l'objet d'une discussion approfondie avec le ministre de l'Intérieur. Nous pourrions ainsi élaborer une solution qui évitera le recours à la Cour d'arbitrage.

**M. le Président.** — L'article 54 est ainsi rédigé :

*Chapitre VI. — Dispositions modificatives, abrogatoires et finales*

**Art. 54.** L'article 569, alinéa 1<sup>er</sup>, du Code judiciaire, modifié par les lois des 7 mai 1973, 20 mai 1975, 28 mars 1984, 28 juin 1984, 11 avril 1989 et 10 janvier 1990, est complété comme suit :

« 24° Des procédures intentées en vertu de l'article 49 de la loi sur la fonction de police. »

*Hoofdstuk VI. — Wijzigings-, opheffings- en slotbepalingen*

**Art. 54.** Artikel 569, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek, gewijzigd bij de wetten van 7 mei 1973, 20 mei 1975, 28 maart 1984, 28 juni 1984, 11 april 1989 en 10 januari 1990, wordt aangevuld als volgt :

« 24° Van de gedingen ingesteld krachtens artikel 49 van de wet op het politieambt. »

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 55.** Il est inséré dans la loi du 7 juin 1969 fixant le temps pendant lequel il ne peut être procédé à des perquisitions ou visites domiciliaires, un article 1<sup>er</sup>bis, rédigé comme suit :

« Article 1<sup>er</sup>bis. La réquisition ou le consentement visé à l'article 1<sup>er</sup>, 3°, doit être donné par écrit, préalablement à la perquisition ou à la visite domiciliaire. »

**Art. 55.** In de wet van 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporingen ten huize of huiszoeking mag worden verricht, wordt een artikel 1bis ingevoegd, luidend als volgt :

« Artikel 1bis. Het verzoek of de toestemming waarvan sprake in artikel 1, 3°, moet schriftelijk en voorafgaand aan de opsporing of huiszoeking worden gegeven. »

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 56.** L'article 1<sup>er</sup> de la loi du 7 avril 1919 instituant des officiers et agents judiciaires près les parquets, est complété par l'alinéa suivant :

« Sans préjudice des missions déterminées par la présente loi, ainsi que par des lois particulières, les missions de la police judiciaire près les parquets sont fixées par la loi sur la fonction de police. »

**Art. 56.** Artikel 1 van de wet van 7 april 1919 tot instelling van rechterlijke officieren en agenten bij de parketten, wordt aangevuld met het volgende lid :

« Behoudens de opdrachten bepaald door deze wet, alsook door de bijzondere wetten, worden de opdrachten van de gerechtelijke politie vastgelegd door de wet op het politieambt. »

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 57. § 1<sup>er</sup>.** L'article 170 de la nouvelle loi communale est complété par l'alinéa suivant :

« Sans préjudice des missions fixées par la présente loi, ainsi que par des lois particulières, les missions de la police communale sont fixées par la loi sur la fonction de police. »

§ 2. Dans l'article 172 de la même loi, les mots « à savoir, veiller au respect des lois et règlements de police, au maintien de l'ordre public, à la protection des personnes et des biens et à porter assistance à toute personne en danger » sont supprimés.

**Art. 57. § 1.** Artikel 170 van de nieuwe gemeentewet wordt aangevuld met het volgende lid :

« Behoudens de opdrachten bepaald door deze wet, alsook door de bijzondere wetten, worden de opdrachten van de gemeentepolitie vastgelegd door de wet op het politieambt. »

§ 2. In artikel 172 van dezelfde wet, worden de woorden « namelijk het toezien op de naleving van de wetten en politieverordeningen, de handhaving van de openbare orde, de bescherming van personen en goederen, en de hulpverlening aan al wie in gevaar verkeert » geschrapt.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 58.** Dans l'intitulé de la loi du 29 juillet 1934 interdisant les milices privées et complétant la loi du 3 janvier 1933 relative à la fabrication, au commerce et au port des armes et au commerce des munitions, les mots « et complétant la loi du 3 janvier 1933 relative à la fabrication, au commerce et au port des armes et au commerce des munitions » sont supprimés.

**Art. 58.** In het opschrift van de wet van 29 juli 1934 waarbij de privé-milities verboden worden en waarbij de wet van 3 januari 1933 op de vervaardiging van, de handel in, en het dragen van wapens en op de handel in munitie, aangevuld wordt, worden de woorden « en waarbij de wet van 3 januari 1933 op de vervaardiging van, de handel in, en het dragen van wapens en op de handel in munitie, aangevuld wordt » geschrapt.

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 59. § 1<sup>er</sup>.** L'article 15 de la loi du 2 décembre 1957 sur la gendarmerie est remplacé par la disposition suivante :

« Sans préjudice des fonctions déterminées par la présente loi, ainsi que par des lois particulières, les missions de la gendarmerie sont fixées par la loi sur la fonction de police. »

§ 2. L'article 18 de la même loi est remplacé par la disposition suivante :

« Tout commandant d'unité ou de détachement de la gendarmerie peut, lorsque ses moyens se révèlent insuffisants, requérir pour le maintien de l'ordre public l'assistance de détachements des forces armées. »

§ 3. Dans l'article 29 de la même loi, le mot « elle » est remplacé par les mots « la gendarmerie ».

§ 4. A l'article 60, deuxième alinéa, de la même loi, les mots « l'article 19 de la présente loi » sont remplacés par les mots « l'article 38, 1° et 3°, de la loi sur la fonction de police ». »

**Art. 59. § 1.** Artikel 15 van de wet van 2 december 1957 op de rijkswacht wordt vervangen door de volgende bepaling :

« Behoudens de ambtsverrichtingen bepaald door deze wet, alsook door de bijzondere wetten, worden de opdrachten van de rijkswacht vastgesteld door de wet op het politieambt. »



§ 2. Artikel 18 van dezelfde wet wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Iedere commandant van een eenheid of detachement van de rijkswacht kan voor de handhaving van de openbare orde, wanneer zijn middelen ontoereikend zijn, de bijstand vorderen van detachementen van de krijgsmacht. »

§ 3. In artikel 29 van dezelfde wet, wordt het woord « zij » vervangen door de woorden « de rijkswacht ».

§ 4. In artikel 60, tweede lid, van dezelfde wet, worden de woorden « artikel 19 van deze wet » vervangen door de woorden « artikel 38, 1<sup>o</sup> en 3<sup>o</sup>, van de wet op het politieambt ».

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 60. § 1<sup>er</sup>.** L'article 10, premier alinéa, de la loi du 25 juillet 1891 revisant la loi du 15 avril 1843 sur la police des chemins de fer, est complété par la phrase suivante:

« L'emploi soit de chef de police, soit de sous-commissaire de surveillance peut également être octroyé par arrêté royal à certains fonctionnaires revêtus de l'emploi d'inspecteur. »

§ 2. Dans le texte néerlandais des articles 10, 11, 12, 14 et 15 de la même loi, les mots « opziener » et « hoofdopziener » sont chaque fois remplacés par les mots « inspecteur » et « hoofdinspecteur ».

**Art. 60. § 1.** Artikel 10, eerste lid, van de wet van 25 juli 1891 houdende herziening van de wet van 15 april 1843 op de politie der spoorwegen wordt aangevuld met de volgende zin:

« Het ambt hetzij van politiechef, hetzij van ondertoezichtscommissaris kan eveneens bij koninklijk besluit worden toegekend aan sommige ambtenaren bekleed met het ambt van inspecteur. »

§ 2. In de Nederlandse tekst van de artikelen 10, 11, 12, 14 en 15 van dezelfde wet worden de woorden « opziener » en « hoofdopziener » telkens vervangen door de woorden « inspecteur » en « hoofdinspecteur ».

— Adopté.

Aangenomen.

**Art. 61.** Sont abrogés:

1<sup>o</sup> Dans la loi du 2 décembre 1957 sur la gendarmerie, les articles 17, 19, 20, 22 à 28, 32 à 34, 36 à 39, 42 et 43;

2<sup>o</sup> Dans la nouvelle loi communale, les articles 173, 174, 176 à 188 et 222, 223 et 224;

3<sup>o</sup> Dans la loi du 7 avril 1919 instaurant des officiers et agents judiciaires près les parquets, l'article 9 modifié par la loi du 6 juillet 1964 et l'article 11.

**Art. 61.** Worden opgeheven:

1<sup>o</sup> In de wet van 2 december 1957 op de rijkswacht, de artikelen 17, 19, 20, 22 tot 28, 32 tot 34, 36 tot 39, 42 en 43;

2<sup>o</sup> In de nieuwe gemeentewet, de artikelen 173, 174, 176 tot 188, 222, 223 en 224;

3<sup>o</sup> In de wet van 7 april 1919 tot instelling van gerechtelijke officieren en agenten bij de parketten, artikel 9, gewijzigd bij de wet van 6 juli 1964 en artikel 11.

— Adopté.

Aangenomen.

**M. le Président.** — Il sera procédé ultérieurement aux votes réservés ainsi qu'au vote sur l'ensemble du projet de loi.

De aangehouden stemmingen en de stemming over het ontwerp van wet in zijn geheel hebben later plaats.

## REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

### ORDRE DES TRAVAUX

**De Voorzitter.** — Dames en heren, in verband met de agenda van morgen deel ik u mee dat ingevolge de beschikbaarheid van de Eerste minister en de noodzakelijke afspraken met de Kamer van

volksvertegenwoordigers de interpellaties over de mislukte dialoog van Gemeenschap tot Gemeenschap zullen plaatshebben vanaf 17 uur.

De stemmingen die op de agenda van morgen vanaf 18 uur zijn vermeld, zullen dus wat later plaatshebben. Hoe laat precies kan ik niet bepalen. Dat is afhankelijk van de duur van de interpellatie.

Les interpellations adressées au Premier ministre concernant le dialogue échoué de Communauté à Communauté auront lieu, demain, jeudi 16 juillet 1992, dès 17 heures. Les votes prévus à partir de 18 heures seront par conséquent légèrement différés.

Le Sénat est-il d'accord?

Is de Senaat het hiermee eens? (*Instemming.*)

Il en est ainsi décidé.

Dan is hiertoe besloten.

**INTERPELLATIE VAN DE HEER TAVERNIER TOT DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN AMBTENARENZAKEN OVER « HET INZAGE- EN INTERPELLATIETRECHT VAN PROVINCIERAADSLEDEN »**

**INTERPELLATION DE M. TAVERNIER AU MINISTRE DE L'INTERIEUR ET DE LA FONCTION PUBLIQUE SUR « LE DROIT DES CONSEILLERS PROVINCIAUX DE PRENDRE CONNAISSANCE DE DOCUMENTS ET D'INTERPELLER »**

**De Voorzitter.** — Aan de orde is de interpellatie van de heer Tavernier tot de minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken over « het inzage- en interpellatierecht van provincieraadsleden ».

Het woord is aan de interpellant.

**De heer Tavernier.** — Mijnheer de Voorzitter, terwijl in het nationale Parlement geregeld de werking en de taken van gemeentebesturen, schepencolleges en burgemeesters ter sprake komen, komen de provincie, de provincieraden en de bestendige deputaties nauwelijks aan bod. Dit heeft waarschijnlijk te maken met de wettelijke afwezigheid van provincieraadsleden in dit halfroed en met de onzekerheid over het voortbestaan van de provinciale structuur.

Nochtans bestaan de provincies. Hun bestaan komt bij de huidige discussie aangaande de staatshervorming trouwens niet in het gedrang. De provinciale organen hebben bevoegdheden die voor de groenen van groot belang zijn: denk maar aan het afleveren van milieuvergunningen en het in beroep optreden bij bouwvergunningen.

Mijnheer de minister, deze interpellatie is bovendien een rechtstreeks gevolg van uw zwijgen, dat we van u niet gewend zijn.

Op 26 maart van dit jaar heb ik u een schriftelijke vraag gesteld waarop ik nu, bijna vier maanden later, nog altijd geen antwoord heb gekregen. Die vraag luidde: « Artikel 65 van de provinciewet — dat bepaalt dat geen akte, geen stuk betreffende het bestuur van de provincie aan het onderzoek van de leden van de raad mag onttrokken worden — geeft interpretatieproblemen inzake inzage- en interpellatierecht van provincieraadsleden bij zogenaamde gemengde dossiers. Het probleem is vergelijkbaar met wat zich afspeelde of afspeelt in vele gemeenteraden. Getuige hiervan uw omzendbrief van 19 januari 1990 betreffende het inzage- en interpellatierecht van provincieraadsleden. Graag vernam ik van de minister of deze omzendbrief, die uitsluitend handelt over het gemeentelijk niveau, ook van toepassing kan zijn voor het inzage- en interpellatierecht van de provincieraadsleden over gemengde dossiers. »

Ik neem aan dat de minister al moeilijker vragen heeft moeten beantwoorden.

Waarover gaat het eigenlijk? Een aantal aangelegenheden van algemeen provinciaal uitvoerend belang vallen onder de bevoegdheid van de bestendige deputatie. Daarnaast heeft de bestendige deputatie ook bevoegdheden in verband met gemengde dossiers of gedeconcentreerde aangelegenheden.

Bij de eerste groep van bevoegdheden bestaan verschillen tussen de provincies wat het inzage- en interpellatierecht betreft. Bij de tweede groep van dossiers bestaan er nog meer verschillen tussen de provincies.

Nochtans liggen precies die dossiers bij de bevolking vaak zeer gevoelig. Denken wij maar aan de inplanting van industriële landbouwbedrijven, industrieën en alles wat stankhinder, lawaai en milieuvervuiling veroorzaakt. Vaak maakt de bevolking haar bezwaren kenbaar tijdens het openbaar onderzoek. Daarnaast richt zij zich ook vaak tot degenen die zij heeft verkozen om te vragen of zij het dossier willen opvolgen.

Niet alleen de provincieraadsleden van Agalev, maar ook die van andere partijen vragen de bestendige deputatie geregeld hoe het met een bepaald dossier gesteld is en welke houding zij daarin zal aannemen. Zij zouden de bestendige deputatie zelfs willen interpellieren over de houding die werd aangenomen. Helaas worden zij vaak met een kluitje in het riet gestuurd, omdat het afleveren van een milieuvergunning en het beroep in verband met een bouwvergunning tot de exclusieve bevoegdheid van de bestendige deputatie behoren. De provincieraadsleden hebben daarmee eigenlijk niets te maken. Het inzage- en interpellatierecht dat voor andere dossiers wel bestaat, bestaat voor deze materie dus niet. Ook op het vlak van stedenbouw en ruimtelijke ordening rijzen dergelijke problemen.

Nochtans is het zeer belangrijk dat de verkozenen dergelijke dossiers kunnen beoordelen en motiveren in het openbaar en niet enkel via indiscreties of vragen aan de administratie waarop deze eigenlijk vaak niet mag antwoorden.

Ik zal deze problemen illustreren aan de hand van twee dossiers die in de provincieraad van Oost-Vlaanderen en Antwerpen actueel zijn. In Oost-Vlaanderen gaat het om een klasse-I-stort, in Antwerpen over de uitbatingsvergunning voor de opslag van radioactief afval.

In zitting van 3 juli 1991 heeft de bestendige deputatie van Antwerpen aan het bedrijf Mettallurgie Hoboken-Overpelt de toestemming gegeven voor het opslaan van radioactief afval. Deze vergunning werd gemotiveerd door de adviezen van het provinciaal adviserend comité. Deze adviezen werden omgezet in bijzondere vergunningsvoorwaarden die werden toegevoegd aan de vergunning. In deze bijzondere voorwaarden staat onder meer te lezen: «De opslagplaats voldoet aan de gegevens vervat in de volgende documenten.» Dan somt men vier documenten met Engelse titel op en vervolgt men: «In geval van tegenspraak tussen gegevens vervat in verschillende documenten zijn de gegevens van het laatste document doorslaggevend.»

Men geeft dus toe dat er tegenstrijdigheden kunnen voorkomen. Het gemeentebestuur van Olen heeft bij de toen bevoegde minister, mevrouw Smet, naar de documenten gevraagd die als basis voor de vergunning dienden. Haar antwoord was duidelijk: aangezien het hier een bevoegdheid betreft van de bestendige deputatie moeten de documenten daar worden opgevraagd.

Het Agalev-provincieraadslid uit Olen heeft dan aan de bevoegde gedeputeerde de documenten gevraagd. Eerst luidde het antwoord dat zij niet aanwezig waren. Het is toch eigenaardig dat de documenten waarop de beslissing steunde, niet aanwezig zijn. Later luidde het dat de rapporten wel in de administratie aanwezig zijn, maar niet kunnen worden ingekeken. De reden hiervoor is dat zij werden opgemaakt in opdracht van het bedrijf en dus ook de intellectuele eigendom van het bedrijf zijn. Tot op heden heeft het provincieraadslid geen inzage in deze documenten kunnen krijgen.

Mijn tweede voorbeeld gaat over de vestiging van een klasse-I-stort in de Gentse Kanaalzone. Een Agalev-provincieraadslid vroeg de bestendige deputatie naar de stand van zaken van de vergunningsprocedure voor het klasse-I-stort in Sint-Kruis-Winkel. Men zat met deze vraag verveeld en besprak haar in de centrale commissie van de provincieraad van Oost-Vlaanderen, die vergelijkbaar is met onze commissie voor de Parlementaire Werkzaamheden. Daar vermeldde een gedeputeerde dat de problematiek van de bevoegdheden van de provincieraad inzake de gedeconcentreerde bevoegdheden van de bestendige deputatie onlangs ter sprake kwam op de raad van bestuur van de Vlaamse

Vereniging van provincies. Daar bleek dat de Vlaamse provincies — ik denk dat men de lijn kan doortrekken naar de Waalse provincies — een verschillende houding aannemen.

In Antwerpen worden dergelijke vragen naar de commissie verwezen, zij worden niet behandeld in openbare vergadering. In West-Vlaanderen werpt men, op één enkele uitzondering na, de onontvankelijkheid op. In de provincie Brabant blijkt men wel te willen antwoorden en in de provincie Oost-Vlaanderen weet men het niet, men zal de zaak bestuderen. In dezelfde vergadering van de Centrale Commissie van Oost-Vlaanderen verklaarde een bestendig afgevaardigde zelfs dat men het interpellatierecht over individuele dossiers niet in de provincieraad moet uitoefenen, maar in de Vlaamse Raad.

Onlangs ontmoette ik bewuste bestendig afgevaardigde. Hij zei mij dat zij wel willen antwoorden, maar dat zij niet mogen en niets willen doen dat tegen de wet ingaat. Indien wij het dan toch zo goed zouden weten, moesten wij de wet maar veranderen en ervoor zorgen dat er duidelijkheid heerst. Zij zullen dan met genoeg de wettelijke beschikkingen volgen en antwoorden.

Deze twee voorbeelden — er zijn gelijkaardige voorbeelden voor de andere provincies — illustreren de nood aan duidelijkheid inzake het inzage- en interpellatierecht van provincieraadsleden. Sommigen, onder meer de bestendig afgevaardigde waarover ik zo juist heb gesproken, zijn van oordeel dat de provinciewet moet worden aangepast ten einde aan de raadsleden inzage- en interpellatierecht te verlenen, ook voor materies die tot de exclusieve bevoegdheid van de bestendige deputatie behoren. Op langere termijn zal dit wellicht wel gebeuren. Ook de huidige provinciewet en de vigerende rechtspraak laten echter een meer open benadering toe.

Ik zal dit aantonen aan de hand van arresten van de Raad van State over inzage-recht van gemeenteraden.

In het arrest inzake de gemeente Geel van 21 december 1976 maakt de Raad van State duidelijk dat het schepencollege en de gemeenteraad eigen opdrachten hebben in aangelegenheden van ruimtelijke ordening, maar dat die opdrachten met elkaar samen hangen. Dit houdt in dat de gemeenteraad, hoewel niet bevoegd voor bouwvergunningen, toch inzage- en interpellatierecht heeft over deze bouwvergunningen opdat hij zijn opdracht naar behoren zou kunnen vervullen. Mijnheer de minister, het is dit arrest dat aan de basis lag van uw omzendbrief aan de gemeenten inzake inzage-recht van gemeenteraadsleden voor gemengde dossiers.

Deze redenering wil ik doortrekken voor de provinciale milieu-vergunningsdossiers en voor dossiers inzake stedenbouw en ruimtelijke ordening.

Sommige provinciebesturen stellen ronduit dat deze redenering niet opgaat voor het provinciaal niveau, aangezien de provincieraad geen bevoegdheden heeft inzake leefmilieu en de provincie iets anders is dan een gemeente. Dit lijkt mij een heel enge interpretatie van de bevoegdheid van de provincieraad. Het wordt steeds meer duidelijk dat de provincieraad specifieke bevoegdheden heeft inzake leefmilieu en een algemene bevoegdheid op het vlak van ruimtelijke ordening. De provincieraad keurt immers de begroting goed waarin middelen worden vrijgemaakt voor een provinciaal leefmilieubeleid en voor een beleid op het vlak van ruimtelijke ordening.

Het is nogal logisch dat provincieraadsleden die de begroting mogen goedkeuren, die ook moeten kunnen controleren en kunnen toezien op het beleid dat met de ter beschikking gestelde middelen wordt gevoerd. Provincieraadsleden zouden derhalve ook interpellatierecht moeten hebben. Is het trouwens niet vreemd dat er op gemeentelijk vlak en in de Vlaamse Raad interpellatierecht bestaat en dat dit niet bestaat op het tussenniveau, namelijk in de provincieraad?

De bestendige deputatie is een politiek verkozen orgaan. Haar beslissingen in verband met ruimtelijke ordening en leefmilieu zijn geen louter uitvoerende, technische beslissingen, maar hebben heel dikwijls een politieke en meer algemene draagwijdte, ook in individuele dossiers. Het is dan ook normaal en zelfs noodzakelijk dat dit orgaan in het openbaar kan worden geïnterpelleerd door verkozen provincieraadsleden.

Mijnheer de minister, ik wens in dit verband enkele vragen te stellen.

In hoever heeft een provincieraadslid inzage-, vraag- en interpellatieright in dossiers die betrekking hebben op milieu, stedenbouw en ruimtelijke ordening?

Is het niet nodig hieromtrent duidelijke ministeriële richtlijnen te geven?

Is het niet nodig de provinciewet zelf aan te passen in de richting van een meer open beleid, ook voor de zogenaamde gedeconcentreerde bevoegdheden? Is de minister van plan zelf een initiatief te nemen of wacht hij welwillend op een initiatief van de parlementsleden? (*Applaus.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan minister Tobback.

**De heer Tobback,** minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken. — Mijnheer de Voorzitter, allereerst wens ik me te verontschuldigen voor het feit dat ik niet tijdig heb geantwoord op de schriftelijke vraag die de heer Tavernier heeft gesteld. Het troost me dat hij zo vriendelijk is om eraan toe te voegen dat dit niet mijn gewoonte is. Dat is inderdaad niet het geval. Ik zal er trouwens mijn best voor doen dat dit geen gewoonte wordt.

Mijnheer Tavernier, u is het slachtoffer van de beperking van het aantal kabinetsleden tot de helft van het vroegere aantal en van de daarmee gepaard gaande reorganisatie van mijn kabinet.

Zelfs indien ik tijdig een antwoord had gegeven, dan zou het alleszins voor u een onbevredigend antwoord zijn geweest. Ik zal uitleggen waarom.

Ik kan niet zonder meer «ja» antwoorden op uw vraag of de omzendbrief, die in januari 1990 is verzonden en betrekking heeft op het inzage-recht van gemeenteraadsleden, mits enkele aanpassingen ook van toepassing is op de provincieraadsleden.

Toen bewuste omzendbrief werd gepubliceerd, heeft de gouverneur van Luik gevraagd of het in onze bedoeling lag een dergelijke omzendbrief te publiceren met betrekking tot de provincieraadsleden. Ik heb daarom een aantal specialisten geconsulteerd, om te beginnen mijn eigen directeur-generaal van de afdeling wetgeving en daarnaast een specialist van het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen. Zij hebben mij allebei uitgebreide adviezen in deze gegeven. Die adviezen zijn nochtans op bepaalde punten tegensprekelijk. Hieruit blijkt dat men niet zomaar vlug een omzendbrief over deze kwestie kan opstellen en publiceren.

Het inzage-recht van het provincieraadslid vloeit voort uit artikel 65, laatste lid, van de provinciewet en uit artikel 120, tweede en derde lid, van dezelfde wet, dat handelt over het bijhouden van de archieven en over het zenden van alle gedrukte stukken aan de leden van de provincieraad. De tekst van artikel 65, laatste lid, is nagenoeg identiek aan de tekst van de gemeentewet over deze materie. Het artikel bepaalt: «Geen stuk van provinciaal belang mag aan de inzage van de provincieraadsleden worden onttrokken.»

«Geen stuk van provinciaal belang». Daar zit al de eerste moeilijkheid. Een paar voorbeelden: de hele briefwisseling en het archief van de gouverneur, die geacht wordt het algemeen belang te behartigen, maar toch ook de bestendige deputatie voorzit, vallen, bijvoorbeeld, niet onder de bepaling van artikel 65.

De administratie van de provincie bestaat gedeeltelijk uit nationale, gemeenschaps- en gewestambtenaren en gedeeltelijk uit door de provincie benoemde ambtenaren. Dit neemt niet weg dat sommige stukken soms van de ene soort ambtenaar doorgegeven worden aan de andere soort. Het provincieraadslid kan echter uit de provinciewet niet het recht putten om stukken in te zien die niet van provinciaal belang zijn.

De bestendige deputatie heeft een taak als rechtsprekend orgaan in het administratief contentieux. Hier heeft het provincieraadslid duidelijk geen inzage-recht. De uitspraken van de bestendige deputatie inzake belastingbetwistingen, bijvoorbeeld, zijn niet van provinciaal belang. De wetgever bedient zich hier van de bestendige deputatie om een taak te vervullen in het administratief en fiscaal contentieux.

Met een aantal van de door u geciteerde voorbeelden, mijnheer Tavernier, wordt het nog delicaat. De bestendige deputatie kan, bijvoorbeeld, bij de uitvoering van Vlarem voor de gemeenschapsminister van Leefmilieu optreden als beroepsinstantie of

vergunnende instantie. Op dat ogenblik voert de bestendige deputatie niet de begroting uit. Op dat ogenblik is zij door het gewestdecreet belast met een bepaalde taak, die niet voortvloeit uit de werking van de provincieraad. Hier kan bijgevolg worden betwist of een provincieraadslid inzage heeft in het dossier, dat eigenlijk een dossier is van de Vlaamse Executieve.

Men kan dan discussiëren over het consultatieright van het lid van de Vlaamse Raad, maar het is evident dat dit geen bevoegdheid is van het provincieraadslid. Ik kan zelfs met meer recht zeggen dat een gemeenteraadslid van de gemeente waar dat soort zich bevindt, inzage-recht moet hebben in de stukken van de bestendige deputatie, want het gaat duidelijk om iets dat zijn gemeente aanbelangt.

Dit zijn geen definitieve uitspraken, maar ik wil aantonen dat het niet zo eenvoudig is om een omzendbrief op te stellen omtrent het inzage-recht van de provincieraadsleden. Sinds januari 1990, na de publicatie van de omzendbrief voor de gemeenteraadsleden, zijn wij daarmee bezig. Tot op heden zijn wij niet aan conclusies toe. Er wordt op een laag pitje gewerkt omdat er duidelijk niet zoveel betwistingen zijn rond het inzage-recht van de provincieraadsleden. Dat heeft misschien te maken met de intensiteit van de oppositie die in de verschillende provincieraden wordt gevoerd. Ik zeg niet dat ik mij daarover verheug, maar alleen dat ik vaststel dat er wat dat betreft niet veel betwistingen zijn. Dat maakt het ook moeilijker om een omzendbrief op te stellen.

De omzendbrief van 1990 over het inzage-recht voor gemeenteraadsleden was eigenlijk een synthese van hele reeksen antwoorden die door mijn voorgangers door de jaren heen waren gegeven op vragen en betwistingen inzake het inzage-recht. De brief was ook gebaseerd op jurisprudentie, vooral van de Raad van State waar talloze arresten inzake inzage-recht werden gevelde. Inzake inzage-recht van provincieraadsleden is er geen bloemlezing van parlementaire vragen voorhanden en is er dus geen constante in de houding van de opeenvolgende ministers van Binnenlandse Zaken. De toestand is ondertussen moeilijker geworden omwille van de institutionele redenen die ik reeds heb opgesomd.

Op de vraag of de provinciewet aan modernisering toe is, antwoord ik ja. Dat is wat mij betreft, sinds vier jaar, een weloverwogen houding, die men deelt of niet deelt. Bij de opening van het nieuwe provinciaal gebouw in Hasselt heb ik dat nog gezegd, maar de modernisering kan maar gebeuren wanneer men weet wat er van de provincies zal worden.

Wanneer de staatshervorming verder zal zijn gevorderd, wat de bedoeling was van de gemeenschapsdialoog, en wanneer ook de provincie Brabant zal zijn gesplitst, zal er een behoefte zijn aan een intermediair niveau.

Persoonlijk lijken provincies mij des te meer nodig omdat de gewestexecutieven erg betuttelend optreden, veel meer dan de nationale overheid vroeger. Als Vlaams-Brabander, Limburger of West-Vlaming zou ik ook wel behoefte hebben aan een instelling die ingaat tegen de onstuitbare drang van sommige gewestverantwoordelijken om elk lintje persoonlijk te komen doorknippen.

Mijnheer Tavernier, dat zal dan wel moeten inhouden dat de provincie een veel democratischer en opener instelling wordt dan ze nu is. Of men dat intermediair niveau dan nog provincie noemt, is een ander probleem. Voor mij mag dat wel, maar *what's in a name?* Ook ik meen dat we de provinciewet zullen moeten moderniseren, maar het heeft geen zin de kar voor de wagen te spannen. Alvorens de belangrijke inspanning te leveren tot wijziging van de organieke wet inzake de provincie, inclusief het inzage-recht, moet men eerst weten wat de nieuwe positie zal zijn van het intermediair niveau.

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Tavernier.

**De heer Tavernier.** — Mijnheer de Voorzitter, ondanks het antwoord van de minister blijf ik met een onbevredigend gevoel achter. De aanpassing van de provinciewet is duidelijk niet voor morgen, ook niet voor volgend jaar. Een omzendbrief zou wel het probleem gedeeltelijk kunnen oplossen en meer openheid brengen. De actie van de minister voor open loketten bewijst overigens dat hij gevoelig is voor dit soort problemen.



*De heer Seeuws, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op*

Zo een omzendbrief zou heel wat betwistingen kunnen vermijden, want het kan toch niet dat een politiek verkozen instelling op zijn niveau niet wordt gecontroleerd of geïnterpelleerd over belangrijke beslissingen die heel wat personen aanbelangen en waarvoor de publieke opinie zeer gevoelig is.

**De Voorzitter.** — Het woord is aan minister Tobback.

**De heer Tobback,** minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken. — Mijnheer de Voorzitter, ik begrijp dat de heer Tavernier aan deze aangelegenheid een onbevredigend gevoel overhoudt. Ik ook overigens. Het opstellen van een omzendbrief over het inzagerecht levert juridische problemen op, maar men is ermee bezig.

**De heer Tavernier.** — En traagheid!

**De heer Tobback,** minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken. — Het ene gaat gepaard met het andere. Ik kan de heer Tavernier wel voorspellen dat na publikatie van die omzendbrief het inzagerecht van de provincieraadsleden beperkter zal zijn dan het inzagerecht van de gemeenteraadsleden waarvoor er ook een omzendbrief bestaat. Ik heb de redenen hiervoor al gegeven. Geen enkel van de voorbeelden geciteerd door de heer Tavernier zal met de omzendbrief een oplossing krijgen. Voor stortvergunningen bijvoorbeeld is de Vlaamse Executieve bevoegd. Als men daarvoor gebruik wil maken van het inzagerecht, zou men zich kunnen beroepen op het Vlaams decreet inzake openbaarheid van bestuur. Voor zaken echter waar de Vlaamse Executieve de bestendige deputatie heeft aangewezen voor het verlenen van vergunningen, zie ik moeilijk hoe een provincieraadslid zich zou kunnen beroepen op artikel 65 van de provinciewet om inzage te krijgen in het dossier. Misschien kan hij zich wel beroepen op het decreet op de openbaarheid van bestuur, maar dat zou ik moeten controleren.

Ik geef een voorbeeld: de Waalse Executieve neemt de voogdij waar over de gemeente en laat die door de bestendige deputatie uitoefenen. Volgens de redenering van de heer Tavernier zou het provincieraadslid zich kunnen beroepen op artikel 65 en kennis kunnen nemen van ieder dossier inzake de voogdij over de gemeenten. Dat is toch onmogelijk. Dat zou voor de gemeente een ontoelaatbare inmenging betekenen. De democratische controle op het afleveren van vergunningen moet er zeker zijn, maar zij moet door de Vlaamse Raad en de Vlaamse Executieve worden georganiseerd, die de bestendige deputatie ter zake als hun instrument aanwenden.

Ook het voorbeeld dat hijzelf heeft aangehaald komt hier van pas. Als er in de provinciale begroting al was het maar één frank aan milieuzorg wordt besteed, dan krijgt dit probleem ingevolge artikel 65 inderdaad provinciaal belang en heeft een provincieraadslid volkomen het recht om inzage te eisen in de bestemming ervan en kan hij zijn controle- en interpellatierecht uitoefenen. In de andere gevallen kan men ten eerste betwisten of het om een provinciale bevoegdheid gaat.

**De Voorzitter.** — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

**INTERPELLATIE VAN DE HEER M. MAERTENS TOT DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN OVER «DE NIEUWE SITUATIE IN ISRAËL»**

**INTERPELLATION DE M. M. MAERTENS AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES AFFAIRES ETRANGERES SUR «LA NOUVELLE SITUATION EN ISRAËL»**

**De Voorzitter.** — Aan de orde is de interpellatie van de heer Michel Maertens tot de Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over «de nieuwe situatie in Israël».

Het woord is aan de interpellant.

**De heer M. Maertens.** — Mijnheer de Voorzitter, ik betreur natuurlijk dat de minister van Buitenlandse Zaken niet aanwezig is, maar ik kan best begrijpen dat hij de besprekingen met de president van Chili moet bijwonen, die voor de democratie in dat land van belang zijn. Om die reden ben ik er ook mee akkoord gegaan dat minister Tobback namens zijn collega mijn interpellatie beantwoordt.

«Nu de auguren gunstig gestemd zijn», zo klonk een gewichtige uitspraak van Vice-Eerste minister Claes op het joodse wereldcongres van een paar weken geleden hier in Brussel. Hij hield daar een toespraak, waarvoor ik hem feliciteer en bewonder, gezien hij tegenover de joodse wereldgemeenschap in alle duidelijkheid het Palestijnse probleem heeft gesteld en ook omdat zij in het Engels werd uitgesproken.

Dat men hem daardoor des te beter heeft begrepen, blijkt uit de replieken achteraf. Hij heeft daarmee een positieve bijdrage tot de vrede in het Midden-Oosten geleverd. Ook de daar aanwezige oppositieleiden van deze Senaat zullen dit moeten beamen. In naam van de Palestijnen feliciteer ik hem daarvoor nogmaals.

Nu de auguren inderdaad gunstig gestemd zijn, wil ik hem vragen deze woorden op een zeer snelle en efficiënte wijze in daden om te zetten. Ons land bezit alle troeven om een zeer positieve bijdrage tot het vredesproces te leveren. Onze legistische ervaring is immers groot en onze diplomaten zijn de besten die er zijn.

De op 23 juni jongstleden gehouden Israëlsche verkiezingen, leidden op 12 juli tot een nieuwe regering die door 62 van de 120 Knessetleden wordt gesteund. De regering is samengesteld uit de Avoda-partij van premier Rabin en uit de Meretz- en Shas-partij. Voor haar engagement in het vredesproces kan deze regering bovendien rekenen op de steun van de vijf Arabische zetels die niet aan de regering deelnemen, zodat zij met een meerderheid van 67 zetels voldoende stabiel is om het Palestijnse probleem op te lossen.

Likoed kan op dat ogenblik immers nooit op meer dan 53 zetels rekenen. De troeven die premier Rabin met zijn nieuwe regering in handen heeft en de bijzonder knappe manier waarop deze is samengesteld laten de auguren zeker niet in de steek. Trouwens, de militair Rabin staat persoonlijk in voor Israël's veiligheid en de duif Shimon Peres voor de buitenlandse betrekkingen. De vrouwelijke vertegenwoordigster van Meretz wordt tegen Hannan Ashrawi ingezet, en de Arabische zetels worden achter de hand gehouden, mocht Shas het laten afweten. Een meesterlijk stukje schaakspel waarop wij niet lijdzaam kunnen toezien.

Deze nieuwe regering blijkt duidelijk een nieuwe koers te zullen varen ten opzichte van het Palestijnse probleem, en wel zeer snel, aangezien einde juli, dus reeds deze maand, zoals voordien was afgesproken in Rome, onderhandelingen zullen plaatshebben. Daarom wil ik deze interpellatie vandaag houden. In zijn antwoord op de interpellatie van kamerlid Lizin op 18 april jongstleden, verklaarde Vice-Eerste minister Claes duidelijk dat België erop rekende aanwezig te zijn en zijn verantwoordelijkheid op zich te nemen in dat vredesproces, in overleg met de EG-partners. Welke zal de precieze houding zijn van België, zowel op het diplomatieke als op het budgettaire vlak?

Het Israëlsche beleid is er vandaag blijkbaar op gericht het «land for peace» te vervangen door «land for money» en een opening te maken voor een «adviserende rol» van de PLO. België moet ten opzichte van beide beleidslijnen een zeer duidelijke houding aannemen.

Eerst is er de rol van de PLO. Ook al beweert Avoda dat de onderhandelingen moeten worden geleid met Palestijnen van de bezette gebieden — en niet direct met de PLO — toch heeft Israël laten verstaan er geen bezwaar tegen te hebben dat de Palestijnse onderhandelaars ruggespraak houden met de PLO. De Likoed-politiek — die dit laatste verbod en dus strafbaar maakte — is nu verlaten, wat werd bewezen door de ontmoeting tussen de Palestijnse onderhandelaars en Arafat in Jordanië. Dit werd door de nieuwe regering niet beoordeeld als een strafbaar feit, ook al werd de Palestijnse delegatie nadien gearresteerd, ondervraagd en weer vrijgelaten.

In deze nieuwe situatie is het noodzakelijk dat België aan de PLO-vertegenwoordigers in ons land een speciaal diplomatiek statuut toekent, ten einde op de vredesconferentie als volwaardige adviseur van de onderhandelaars aanwezig te kunnen zijn.

Op 6 december 1989 werd aan de Kamer van volksvertegenwoordigers trouwens reeds een resolutie in die zin aangenomen, die door alle partijen werd ondertekend. Ik verzoek u derhalve, mijnheer de minister, aan Vice-Eerste minister Claes te vragen deze resolutie onmiddellijk uit te voeren. Een nieuwe resolutie in de Senaat indienen ware tijdverlies nu het zomerreces voor de deur staat en de onderhandelingen reeds einde van deze maand plaatshebben. Wij vragen gewoon de uitvoering van bovengenoemde goedgekeurde resolutie.

Het tweede belangrijk punt is het financiële gewicht dat België en zijn EG-partners in de schaal wensen te leggen op de vredesconferentie. «Land for peace» wordt immers in de feiten «land for money». Israël zal zijn bezette gebieden te koop aanbieden en dit binnen de zes tot negen maanden. De bevrozing van de «politieke nederzettingen» is in de eerste plaats bedoeld als een tegemoetkoming in verband met de bevroren Amerikaanse kredietgaranties van jaarlijks 3 miljard dollar, ter aanmoediging van de immigratie uit de vroegere Sovjetunie. De nederzettingen op de Golan-hoogte en in de Jordaanvallei, die volgens Rabin een veiligheidsfunctie hebben, worden verder gesteund, misschien zelfs met westerse centen.

Door de veranderde nederzettingenpolitiek zal in Israël jaarlijks een bedrag van 1 miljard shekels vrijkomen om de ernstige binnenlandse werkloosheid in Israël aan te pakken. Daar precies nipt het schoentje van deze regering.

Het antwoord van de minister op de interpellatie van mevrouw Lizin hield onder meer in dat België enkel regionale economische projecten kan steunen op voorwaarde dat wij hierin ook medezeggenschap hadden.

Mijnheer de minister, ik durf zelfs verder gaan. In de plaats van het principe van «land for money» te verdedigen, meen ik dat het beter is de Palestijnen verder humanitair te steunen en de Palestijnse economie te stimuleren.

Ik sprak met de UNWRA-secretaris-generaal Turkmen, die een verhoging van de Belgische bijdrage aan meel voorstelde. Ik sprak eveneens met de hoofddokter van de UNWRA-polykliniek in het vluchtelingenkamp van Gaza, gebouwd met Belgische steun, die dringend prefab-lokalen vroeg.

Deze voorbeelden tonen aan dat onze financiële steun eerder in Palestijnse, dan in Israëlische richting moet gaan. De Palestijnse nood is immers nog altijd het hoogst.

Ik heb de vluchtelingenkampen in de Gaza-strook bezocht en ben ervan overtuigd dat het principe van «land for money» niet kan worden verdedigd. Het zou immers enkel dienen om nog meer bunkernederzettingen op de Golan en in de Jordaanvallei te financieren, wat wij niet kunnen aanvaarden. Graag vernam ik wat de plannen van Vice-Eerste minister Claes hierover zijn.

Tenslotte rijst de vraag wat de toekomst van Palestina is op het politieke vlak. De Israëlische regering wil blijkbaar beginnen met het verlenen van een gedeeltelijke Palestijnse autonomie volgens de richtlijnen van Madrid en volgens de Camp David-akkoorden. Er zouden geen bevoegdheden zijn over defensie en buitenlandse politiek en er zou geen jurisdictie zijn over de joodse nederzettingen.

Dit voorstel is slechts een tussenoplossing voor drie jaar waarna verder moet worden gezocht in de richting van het Allonplan uit 1970, alhoewel dit niet zo restrictief zal worden toegepast. De Jordaanvallei en Jeruzalem worden Israëlisch gebied, de rest wordt bij Jordanië gevoegd.

Deze oplossing zal leiden tot Balkantoestanden en tot meer geweld en meer nationalisme. Ze staat immers haaks op het Palestijns verlangen naar zelfbestuur. Door deze oplossing wordt Palestina voorgoed van de kaart gevergd. Dit is onaanvaardbaar, de Palestijnse natie is immers een feit, ook al werd onze resolutie van 1988 niet door het Parlement goedgekeurd.

Ons land kan op het legitieme vlak nochtans heel wat bijstand aan Israël bieden. Wij werken reeds tientallen jaren aan onze staatshervorming in een soort van confederatieve zin en in een

multiculturele geest. Op de inhoud van het begrip confederatie ga ik niet in; ik wil mijn collega, de heer Dierickx, niet voor de voeten lopen.

In ons land wordt dagelijks door miljoenen Walen, Vlamingen en migranten, en ook in de Brusselse rand, bewezen dat een vreedzame coëxistentie mogelijk en zelfs verrijkend is. Dit wordt ook in Israël dagelijks door honderdduizenden Palestijnen en joden bewezen. De katholieke-Palestijnse patriarch van Jeruzalem, monseigneur Sabbah, die in april van dit jaar ons Parlement bezocht, heeft dit zelf verklaard. Dit is trouwens ook de enige oplossing voor het probleem Jeruzalem: het moet de hoofdstad worden van een federatief Israëlisch Palestijnse Staat en niet de hoofdstad van Israël alleen.

Bij mijn bezoek aan Israël, net voor de verkiezingen — wat trouwens niet onopgemerkt bleef — heb ik met tientallen gewone Palestijnen en joden gepraat. Een vreedzame samenleving is mogelijk op voorwaarde dat er een einde komt aan de militaire bezetting, aan de confiscaties, de politieke gevangennemingen en de koloniseringen. Noch het islamfundamentalisme, noch het extreem Eretz-Israël-Zionisme blijken voor hen onoverkomelijk te zijn. Monseigneur Sabbah zei zelf: «Wel een probleem, maar geen gevaar.» Ook daar kunnen we met onze Belgische ervaring adviserend optreden. We weten intussen wel degelijk hoe we onze revisionistische en extreem-rechtse medeburgers kunnen muilkorven. Onze ervaring op dit vlak groeit dagelijks, tot zelfs op de Grote Markt van Brussel toe.

Mijnheer de minister, wij zijn van oordeel dat er een duidelijk alternatief is, een soort confederatie Palestina-Israël op een multiculturele basis. Ter plaatse noemt men het «twee volkeren, twee Staten». Wat zij er precies mee bedoelen, is uiteraard hun zaak. Graag vernam ik het standpunt van de regering op dit gebied. Misschien zal zij het op het einde van deze maand in Rome en later in Madrid moeten innemen. (Applaus.)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan minister Tobback, die antwoordt namens Vice-Eerste minister Claes.

**De heer Tobback,** minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken. — Mijnheer de Voorzitter, namens de heer Claes wil ik het volgende antwoorden.

De verkiezingen in Israël hebben een opmerkelijk resultaat opgeleverd omdat er zich voor het eerst sinds vele jaren een zeer duidelijke meerderheid aftekende waardoor de winnende Arbeiderspartij haar stempel kan drukken op de Israëlische politiek.

Ik ben het met de heer Maertens eens dat dit betere mogelijkheden schept om het vredesproces een nieuw elan te geven. De verklaringen van de heer Rabin gaan duidelijk in die richting. In mijn gelukwensetelegram aan de nieuwe Israëlische premier heb ik dan ook gewag gemaakt van de hoop op vrede in de regio die door zijn aantreden wordt gewekt.

Het vredesproces dat gestart is in Madrid, verloopt volgens een geduldig opgebouwd referentiekader waarvan de termen door alle deelnemers zijn aanvaard en enkel door consensus kunnen veranderd worden. In dit referentiekader werden de kwesties die specifiek de Palestijnen aanbelangen, exclusief toevertrouwd aan Palestijnen uit de Bezette Gebieden. Hier was en is dus geen sprake van een rechtstreekse PLO-betrokkenheid bij de onderhandelingen.

Iedereen is zich echter terdege bewust van het feit dat de PLO-leiding in Tunis achter de schermen een cruciale rol speelt. Dit blijkt tot heden een positief feit. Met onze Europese partners hebben we meermaals het Palestijnse leiderschap in die zin aangeemoedigd.

De toestand zal wellicht nog verder opklaren indien de wet die contacten verbiedt tussen personen in Israël en de PLO, door de nieuwe Israëlische regering wordt afgeschaft.

Wat het «diplomatiek statuut» van de PLO in andere landen betreft, wil ik de heer Maertens erop wijzen dat de Verenigde Staten geen formele contacten onderhouden met de PLO sinds de opschorting van de VS-PLO-dialoog in mei 1990. Deze organisatie beschikt dan ook niet over een vertegenwoordiging in de VS, zodat de verwijzing naar het diplomatiek statuut van de PLO in de VS zonder voorwerp is.

De Palestijnse vertegenwoordiging in Frankrijk onderging in januari 1989 een naamsverandering naar « Délégation générale de Palestine ». Dit hield echter geen wijziging in van de statuten. Het daaraan verbonden juridisch statuut past in geen enkele bestaande categorie van het internationaal publiek recht. Het is een categorie *sui generis* zonder eigen diplomatiek statuut, maar wel met bepaalde fiscale privileges.

Het Informatie- en Verbindingsbureau dat de PLO in 1976 te Brussel opende, beschikt als dusdanig over geen diplomatiek voorrecht. Doch de PLO-vertegenwoordiger zelf die aan het hoofd staat van dit bureau geniet wel een persoonlijk diplomatiek statuut. Hij staat ingeschreven op de diplomatieke lijst van de Mauretaanse ambassade en wordt in de praktijk behandeld als een zendingshoofd. Dit wil bijvoorbeeld zeggen dat hij geregeld op alle niveaus van mijn departement, en ook door mezelf, wordt ontvangen.

De resoluties genomen door het Parlement zijn een belangrijk element en de regering neemt ze dan ook in overweging in haar voortdurende evaluatie met betrekking tot deze vraag. België maakt er een punt van om hierover nauw contact te houden met zijn Europese partners. Er bestaat een consensus over het feit dat in de huidige omstandigheden voor de Twaalf een verandering van het statuut van de PLO-vertegenwoordiging niet de enige, noch de meest dringende wijze lijkt om het vredesproces te ondersteunen.

Tenslotte is het nuttig eraan te herinneren dat de PLO herhaaldelijk terreurdaden heeft veroorzaakt en meer bepaald daden van geweld buiten de Bezette Gebieden. Het ware ongelukkig om een organisatie waarvan de leden vaak de eerste slachtoffers zijn van terreurdaden te beschrijven als « minder terroristisch geëngageerd ».

De datum van de volgende ronde van bilaterale onderhandelingen staat nog helemaal niet vast en het ziet er naar uit dat de optimistische scenario's een hervatting eerder in augustus-september situeren. De multilaterale onderhandelingen waaraan België, net als zijn Europese partners rechtstreeks deelneemt, zouden normaliter eind oktober aanstaande worden hervat.

De Twaalf plannen een intern overleg van zodra die data bekend zullen zijn. Het is mede in het kader van dit overleg dat België zijn houding zal bepalen.

Wat betreft de hulp aan de bevolking van de Bezette Gebieden wil ik de heer Maertens geruststellen: alle voorzorgen worden getroffen opdat de financiële inspanningen zowel van België als van de EG inderdaad aan de Palestijnen zouden toekomen. Dit is onder andere waar voor UNRWA, voor de EG-Commissie die uiteindelijk over een eigen vertegenwoordiger ter plaatse beschikt, en ook voor België bij NGO-projecten.

Wat betreft de onderhandelingen over de Palestijnse autonomie, vermeldt het referentiekader van het vredesproces, door alle partijen aanvaard, dat pas binnen één jaar na de start van de Madrid-conferentie, een akkoord moet worden gesloten over een tijdelijke autonomie. Dit akkoord zou gelden voor vijf jaar en zou hoe dan ook geen enkele *a priori* mogelijkheid of uitsluiting inhouden omtrent het uiteindelijk definitief statuut van de Bezette Gebieden. Wel zouden de partijen tijdens het derde jaar een nieuwe onderhandeling moeten aanvaarden over dit definitief statuut.

Het standpunt van de regering is dat we alle betrokken partijen moeten aanzetten tot ernstig onderhandelen, en dat we vooral geen oplossing mogen opdringen van buitenuit. De regelingen, getroffen door de partijen zelf, zijn die welke de meeste kans bieden om echt te worden aanvaard en dus duurzaam te zijn.

Het zal de heer Maertens ongetwijfeld bekend zijn dat de fundamentele benadering van België in deze problematiek blijft stoeien op de internationale legaliteit en de volledige toepassing van alle pertinente resoluties van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties. (*Applaus.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Michel Maertens.

**De heer M. Maertens.** — Mijnheer de Voorzitter, het antwoord dat de minister namens zijn collega van Buitenlandse Zaken heeft voorgelezen, vermeldt de contacten tussen de VS en de PLO. Mag ik minister Tobback erop wijzen dat er in mijn eerste tekst een tikfout was geslopen en er in plaats van « VS » had moeten staan « VN »? In de tekst die ik minister Claes via de fax heb overgemaakt, heb ik die fout verbeterd.

Voor de rest, mijnheer de minister, ben ik het volkomen eens met het antwoord van de minister van Buitenlandse Zaken. Wij zijn op de goede weg en daar wil ik de minister mee feliciteren.

**De heer Tobback,** minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken. — Ik zal mijn collega van Buitenlandse Zaken uw felicitaties overmaken, mijnheer Maertens.

**De Voorzitter.** — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

## PROPOSITIONS DE LOI — VOORSTELLEN VAN WET

### Dépôt — Indiening

**M. le Président.** — M. de Donnée a déposé une proposition de loi visant à insérer un article 53bis dans la loi sur la fonction de police.

De heer de Donnée heeft ingediend een voorstel van wet houdende invoeging van een artikel 53bis in de wet op het politieambt.

**MM. Lozie et Daras** ont déposé une proposition de loi réunissant certains arrondissements administratifs pour l'élection des représentants et des sénateurs.

De heren Lozie en Daras hebben ingediend een voorstel van wet tot samenvoeging van bepaalde administratieve arrondissementen voor de verkiezing van de volksvertegenwoordigers en de senatoren.

Ces propositions de loi seront traduites, imprimées et distribuées.

Die voorstellen van wet zullen worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Il sera statué ultérieurement sur la prise en considération.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

Dames en heren, onze agenda voor vandaag is afgewerkt.

Notre ordre du jour est ainsi épuisé.

De Senaat vergadert opnieuw morgen, donderdag 16 juli 1992, om 10 uur.

Le Sénat se réunira demain, jeudi 16 juillet 1992, à 10 heures.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(De vergadering wordt gesloten om 18 h 15 m.)

(La séance est levée à 18 h 15 m.)